

Historisch overzicht van de bebouwing aan de noordkant van de J.J. Allanstraat te Westzaan

J.J. Allanstraat 294 tot en met J.J. Allanstraat 386

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	3
1. J.J. ALLANSTRAAT 294-312	4
2. J.J. ALLANSTRAAT 314.....	21
3. J.J. ALLANSTRAAT 316.....	29
4. J.J. ALLANSTRAAT 322.....	39
5. J.J. ALLANSTRAAT 326-328	53
6. J.J. ALLANSTRAAT 330, 332-334, 338, 340-342 en 344.....	60
7. J.J. ALLANSTRAAT 350 en een woning tussen 344 en 350	66
8. J.J. ALLANSTRAAT 354-368 (oud nr.)/362 (nieuw nr.).....	68
9. J.J. ALLANSTRAAT 364 en 370-374	73
10. J.J. ALLANSTRAAT 378, 382, 384 en 386.....	76

Foto voorzijde achtergrond: Kaart van de Zaanstreek omstreeks 1500. © Collectie GAZ, fotonummer 91.005132.

Foto voorzijde rechtsboven: De J.J. Allanstraat vóór de demping van de wegsloot in 1929, met van rechts naar links J.J. Allanstraat 326-328 tot en met 360. © Collectie GAZ, fotonummer 21.15581.

Foto voorzijde linksonder: Dezelfde plaats een kleine eeuw later, in 2016.

Indien geen © vermeld: foto's Jan van der Male

GAZ: GAZ / ORA: Oud rechterlijk archief / ONA: Oud Notarieel Archief

INLEIDING

Al omstreeks 960 na Christus komt de naam van het dorp Westzaan in de archieven voor als Westsaghem, Wesagnem en Westzegnem. Vermoedelijk kwamen rond die tijd ook de eerste bewoners in deze streek, hoewel andere onderzoekers ook wel beweren dat de eerste bewonerssporen uit circa de 12^e eeuw dateren. Sommigen zeggen dat het dorp voordien aan de Zaan heeft gelegen maar in circa 1155 totaal was verwoest, waarna het op zijn oorspronkelijke plaats werd herbouwd. Vanaf de 13^e eeuw werd Westzaan samen met Krommenie en Krommeniedijk bevorderd tot de Heerlijkheid van Zanden als onderdeel van het Graafschap Holland, vanaf 1397 werd Westzaan moederdorp van de Banne van Westzaan. Het dorp werd daarmee het bestuurlijk centrum aan de westzijde van de Zaan en ressorteerde onder de baljuw van Beverwijk.

Er verrezen huizen langs de “Regel”, het pad vanaf de zeedijk langs het IJ naar het buurschap rondom de kerk en verder richting Krommenie. Iets voor de Kerkbuurt ontstond in de 12^e tot en met 15^e eeuw gaandeweg het buurschap Krabbelbuurt, in schepentransportakten vanaf 1560 wordt de naam ook wel geschreven als “Crabbelbuijert”. De betekenis van deze naam is onduidelijk, Sol suggereert dat het verwijst naar “rooien”, bijvoorbeeld aardappels. De meest logische reden om dit gebied in de 12^e en 13^e eeuw te ontginnen zal inderdaad akkerbouw zijn geweest. En waar tegenwoordig rondom Westzaan alleen sprake van veeteelt is, was er in de 17^e eeuw nog akkerbouwland. De naam Krabbelbuurt bleef tot december 1938 gehandhaafd, daarna werd de straat omgedoopt in J.J. Allanstraat.¹

In de Tachtigjarige Oorlog werd in februari 1574 het grootste deel van Westzaan door de Spaanse troepen platgebrand. Aan het einde van de 16^e eeuw en aan het begin van de 17^e eeuw werd het dorp weer opgebouwd. In een ongekend snel tempo wist Westzaan zich na de ramp in te herstellen en ontstond in de 17^e eeuw juist een bloeiperiode. Dit werd veroorzaakt door in het bijzonder de komst van tientallen molens in het dorp. Tot in de 19^e eeuw de stoomkracht het van windkracht won, hebben zij voor een belangrijk deel het aanzien van de Zaanstreek bepaald.

Zo is ook de historie van de percelen J.J. Allanstraat 294 tot en met 386 met daarop diverse woonhuizen (en in het verleden een fabriek), nauw verbonden met de geschiedenis van diverse molens.

Het eerste onderzoek vond plaats in 2014. Een geschiedenisoverzicht is nooit “af”. Van de meeste panden is de historie uitgezocht sinds omstreeks 1800. Wellicht wordt een en ander in de toekomst aangevuld met gegevens uit eerdere jaren.

Westzaan, maart 2017, aanvulling februari 2022.

Jan van der Male

¹ Sol, A (1989). Van Kluit tot Weel. 50 jaar J.J. Allanstraat), pagina 7-10.

1. J.J. ALLANSTRAAT 294-312

1.1. Papiermolen “Het Huis Assumburg”, alias “Het Varken” (1725-1825) en het huis op de plek van J.J. Allanstraat 308/312

De woningen J.J. Allanstraat 312, 308 en 306 (van links naar rechts) in februari 2014; hierachter een eindje landinwaarts stond tussen 1725 en 1825 molen “Het Huis Assumburg”.

1725-1749: Pieter Corneliszn Knaap en Claas Janszn Nota

Op 9 mei 1725 kreeg Pieter Corneliszn Knaap de windbrief uitgereikt voor een papiermolen iets ten zuiden van de oliemolen “De Sint Pieter”, “Het Huis Assumburg”. Wanneer hij de

grond voor deze molen aankocht, is niet duidelijk. Er zijn geen transportakten aangetroffen of akten voor de notaris in Westzaan. Het is mogelijk dat de vorige eigenaar een zekere Pieter Parlement was. Deze wordt namelijk als zuidelijke buurman genoemd in transportaktes met betrekking tot J.J. Allanstraat 314.

Op deze plek stond aan de weg, op de plaats van het huidige J.J. Allanstraat 308 en 312, al een huis, óf Knaap heeft het kort na 1725 laten bouwen.

Knaap had voordien een molen in Assendelft in bezit, namelijk molen “De Bestevaer”. Deze moest hij echter verkopen om de bouw van de Westzaanse molen te kunnen betalen. Daarmee was een bedrag van f2500,-. Zelfs nu lukte het financieel nog niet: de bouwer van “Het Huis Assumburg”, molenmaker Claas Janszn Nota uit Zaandijk, kon niet voldoende worden uitbetaald en werd afgekocht door 1/3 part in de molen te verkrijgen, ter waarde van f2000,-. De resterende f500,- betaalde Knaap hem contant. Knaap verwees met de naam “Het Huis Assumburg” naar zijn Assendelfts verleden: daar stond al sinds 1780 een molen met deze naam, oorspronkelijk eigenaar van onder andere Mr. Andries Adolf Deutz, heer van Assendelft, bewoner van het Huis te Heemskerk, later Slot Heemskerk genoemd. Evenals “De Sint Pieter” die “De Platvoet” werd genoemd, naar de voorgaande molen, had de Westzaanse “Het Huis Assumburg” een bijnaam, namelijk “Het Varken”. Naar wat of wie dat verwijst, is helaas niet bekend.

Ondanks deze financiële perikelen wist Knaap het molenbedrijf uit te breiden: oorspronkelijk gebouwd als grauwpapiermolen, kon er in 1730 ook blauw papier worden vervaardigd.²

1749-1752: Cornelis en Dirk IJff

Op 12 juli 1749 werd “Een Papier Mole genaamt Het Huis Assemburg” door Knaap en Nota voor f5600,- verkocht aan de Westzaners Cornelis en Dirk IJff.

Het huis bleef echter buiten de verkoop en bleef eigendom van Knaap. De heren IJff kregen wel recht van overpad over de brug over de wegsloot bij Knaap's huis. Ze moesten wel 2/3^e van het onderhoud voor de brug voor hun rekening nemen.

Zij werkten echter slechts drie jaar met de molen.

1752-1753: Maarten Neeltjes en Jacob Busch

Met een forse meerwaarde, namelijk voor f7250,- verkochten de IJff's “Het Huis Assumburg” op 21 november 1752 aan Maarten Neeltjes en Jacob Busch, papiermakers uit Krommenie. Zij waren eigenaar van de papiermolen “De Koning” aan de Nauernasche Vaart bij Krommenie.

Neeltjes en Busch werkten echter nog korter met de molen, enkele maanden later verkochten zij deze (met een winst van f20,-) al weer, nu aan de firma Kruijt.

1753-1787: Jacob Kruijt Jacobszn

Op 11 januari 1753 werd Jacob Jacobszn Kruijt (1726-1786) eigenaar van de molen achter het huis van Knaap. Hij was een zoon van Jacob Heijndriksz Kruijt (1698-1755) en Grietje Jacobsdr Vet (1696-1776) en stamde uit een familie van reders en zeilmakers, oorspronkelijk afkomstig uit Katwijk aan Zee.

² Grauw papier wordt gebruikt voor bijvoorbeeld verpakkingen, in tegenstelling tot wit papier dat geschikt is om te beschrijven.

Zijn opa Heijndrik Jacobszn Kruijt werd in 1668 geboren aan boord van een schip dat op de terugweg was van een reis naar Indië. Die werd reder van beroep. In de zomer van 1697 kwam deze Heijndrik naar Westzaan en huwde met Grietje Hoofd, dochter van de zeildoekfabrikant Jacob Claaszn Hoofd uit Westzaan. In de Oosterbuurt, de huidige Zijlmakersstraat, werd een zeilmakerij gevestigd. Zij kregen een zoon met de naam Jacob (1698-1755), de vader van "onze" Jacob junior. Laatstgenoemde werd met de aankoop van "Het Huis Assumburg" in 1753 zelfstandig papierproducent.

Op het moment van aankoop van "Het Huis Assumburg" was het huis bewesten de molen nog van Pieter Knaap. Kruijt kreeg het recht van overgang over diens perceel. Wel moest ook hij 2/3^e bijdragen in de onderhoudskosten voor de brug.

Knaap overleed in oktober 1759 te Assendelft. Zijn erfgenamen verkochten het *"huis, erv en koetshuis"* op 13 maart 1760 aan Jacob Jacobszn Kruijt zodat na ongeveer 11 jaar molen en huis weer van een eigenaar waren en dat zou de navolgende decennia zo blijven.

Vanaf 1779 kochten Kruijt en zijn vrouw Neeltje Bruijn bovendien een pand vlak bij de Weelburg aan van Pieter Adriaanszn Teer voor f1075,- *"een huis en erf aan en bewesten de weg in de Krabbelbuurt, belent ten zuiden de Waterlandsche Doopsgezinde Gemeente, ten noorden Cornelis Joosten"*, huidig J.J. Allanstraat 465.³

In 1760 werd de zaak uitgebreid met de aankoop van papiermolen "De Pronker" aan het Zuideinde, achter Zuideinde 154 en in 1766 kocht Jacob Kruijt molen "De Ruijter" van zijn moeder, evenals het huis dat daarbij hoorde (ongeveer J.J. Allanstraat 53).

Op 31 augustus 1777, onder kerktijd, brak er brand uit in molen "Het Huis Assumburg", veroorzaakt door de harde westenwind waardoor de molen te hard maalde (opvallend dát er überhaupt werd gemalen op zondag). De gehele molen ging in vlammen op. Gelukkig was de molen verzekerd en Kruijt kreeg de schade vergoed (f6000,-) en al heel vlug daarna werd de molen herbouwd. Binnen zes weken maalde de tweede "Het Huis Assumburg" achter de huizen aan de Krabbelbuurt: een bijzonder snelle bouwperiode, zelfs in de houtbouw!

Een jaar na de brand breidde Kruijt zijn bedrijf nog uit met de molen "De Witte Dolfijn". In datzelfde jaar trad Jacobs' zoon Jan Kruijt (1750-1785), gehuwd met Hilgond Schots (1752-1827) toe tot de directie. Ze waren met vier molens toen de grootste papierproducenten van de Zaanstreek. Zoon Jan overleed echter zeven jaar later in 1785, Jacob senior overleed in het jaar daaropvolgend, in 1786. Zijn vrouw, Neeltje Bruijn, zette de zaak nog één jaar voort, tot zij in 1787 overleed en toen hield het papiermakersbedrijf van de firma Kruijt op te bestaan. In dat jaar werden de molens "De Pronker" en "De Witte Dolfijn" verkocht; op 20 december 1787 volgde de verkoop van "De Ruijter" "De Roggebloem", houtzaagmolen "Het Jonge Schaap" en "Het Huis Assumburg".

Laatstgenoemde molen en het huis ervoor, dat Kruijt inmiddels had aangekocht van Pieter Knaap, werden gekocht door de firma Stolp uit Wormerveer. 't Huis werd omschreven als *"een huis, stal en zeilmakerij bij en bewesten opgemelde molen, aan en beoosten de wegsloot, belent ten zuiden De Jager, Koekebakker & Consorten [de directeurs van de Blauwselfabriek, JvdM], ten noorden Frans Tavenier [J.J. Allanstraat 314], het "het voorste gedeelte verhuurd; middelste en achterste bewoond door Cornelis Peereboom en Sijbert Booij; stal en zeilenmakerij zelf gebruikt"*.⁴ Dit pand vormde samen met het door de weduwe Kruijt-Bruijn sinds 1753 bewoonde J.J. Allanstraat 375-377-379 tegenover molen "Het Huis Assumburg" (zie hoofdstuk 9), het verhuurde J.J. Allanstraat 465 (aan de dominee van de Waterlands Doopsgezinde Gemeente), het huis bij molen "De Roggebloem" (achter J.J. Allanstraat 84) en het huis bij molen "De Ruiter" (achter J.J. Allanstraat 53) de vijf woonhuizen die Kruijt in bezit heeft gehad! Alle bezittingen werden omschreven in de inventaris van de nalatenschap van Neeltje Kruijt Bruijn op 4 januari 1788.⁵

1787-1825: Cornelis Stolp & Co en zijn erfgenamen

Cornelis Willemszn Stolp (1764-1815) was in 1785 gehuwd met Jannetje Schenk (1764-1838), waarmee hij 13 kinderen kreeg. Zij vestigden zich anno 1787 in Westzaan.

In 1790 kocht Cornelis ook een huis (met toenmalig verpondingsnummer 257) in het Zuideinde.

In 1800 kocht Stolp aandelen in molen "De Jonge Dolfijn", iets verder zuidwaarts aan het huidige pad naar de begraafplaats.

De familie Stolp kocht de navolgende jaren meer gebouwen in de nabije omgeving, zoals in 1801 molen "Het Jonge Dolfijntje" met verpondingsnummer 244/245, vlak bij "De Jonge Dolfijn" en achter het huis van Willem Boon.

³ GAZ, ORA-0008, inv.nr. 1608, folio 367v; Heermans, N.J., schrift XXXVI, p2855-2856.

⁴ GAZ, ORA-0008, inv.nr. 1610.

⁵ Heermans, N.J., schrift III, p309.

Normarceer Cornelis Seelp en Comp. 37.
 My Simon Jongervand Jwaier. Schout
 Peter van der Zand Spat. Schepenen in den Ban
 ne nieten van de Compagnie. Dat voor ons gecon-
 sulteerde Lijst, Peter Jwaier Petrus en Peter van Laanen,
 verordende Commissarissen en Medelid. deselve, en
 qualiteit, als Lijst van My Jan Spat. gestelde exor-
 tueren van den betamende van Stedelyc Baay
 Watende van Jwaier bijt. Commissarissen en Medelid.
 Kladden aan Jwaier Seelp en Comp. te Normar-
 ceer Normarceer, verordende te hebben, middelen
 behouden van deelde te betalen in en nyge
 den te transporeeren. En lastende in boden
 per molen, met een kuisen, gesaaid t. Huis
 Attemburg, en gequide der respondent bekend
 met de 3de. kuisen deselve Schepenen, en of
 Land op welke deelde maat, geest, volgens t.
 maatschap, 310 in den, gesaaid Schepenen en vanden
 aankomst, heiden. Terorde en gequide t. west
 Laan, en de vanden heiden, bevesten de kuisen, en
 kent ten Zuiden t. vande van de vanden heiden
 Jwaier, en ten vanden de molen t. Peter of plat
 tot; en ten t. Huis Seel en de vanden heiden, in t.
 gequide der respondent bekend met de 3de. kuisen, en
 deelde deselve kuisen, als kuisen geest 3e kuisen, Terorde
 en gequide in de vanden heiden, bevesten de molen
 aan de vanden heiden, kent ten Zuiden de Jwaier Kuis
 Deelde en Comp. en ten vanden heiden Seelp Seelp,
 met de vanden heiden kuisen, met de vanden heiden kuisen.
 Van welke kuisen en vanden heiden de Compagnie 99
 bevesten vanden heiden t. Lijst met een Somme van
 14000. - - geest en nyge, bevesten de vanden heiden
 t. vanden heiden te hebben vanden heiden, te des bevesten
 en gequide t. Lijst, en de vanden heiden als naar vanden heiden.

In overname der vanden heiden. heb ik de Schout
 deelde gequide, en bevesten Seelp Seelp, 9
 bevesten den 2e December A. 1777.

[Handwritten signatures and stamps follow, including 'P. J. van der Zand' and 'Simon Jongervand Jwaier'.]

6

doorverkocht aan zoon Dirk (1787-1836).⁶

Zoon Dirk had kort tevoren, op 16 oktober 1806, van Abraham Bruijn en Klaasje Schenk uit Koog aan de Zaan 1/9^e part in "Het Huis Assumburg" (verpondingsnummer 346) en in "De Jonge Dolfijn" (verpondingsnummer 245) gekocht. Ook kocht hij het huis met verpondingsnummer 345 (het huis vóór "Het Huis Assumburg" op de plek van J.J. Allanstraat 308/312) en pakhuis "De Kraaij" met verpondingsnummer 252.⁷ Dit pakhuis stond aan de noordkant van de Jonge Dolfjnsloot, dus vlak ten noorden van de huidige Dolphijnstraat richting de begraafplaats.

Ook pa Cornelis verkocht Dirk datzelfde jaar nog 1/9^e part in beide molens en in het huis en pakhuis. Vader Cornelis kocht in 1808 nog 1/7^e deel in molen "Het Huis Assumburg" en in molen "De Jonge Dolfijn" door Maarten Schenk.

Cornelis Stolp overleed op 22 maart 1815, zijn vrouw en kinderen namen de zaak over. Een notariële akte waarin deze overdracht werd vastgelegd, spreekt van "*De werf van de molen het Huis Assumburg no 516, 310 roeden*" en "*Een ven en akker bewesten de molen Sint Pieter geammoveerd, 867 ½ roeden.*"

Weduwe Stolp-Schenk en zoon Dirk Stolp liquideerden in 1825 het bedrijf en brachten beide molens in veiling.⁸ "De Jonge Dolfijn" bracht f5100,- op en de inventaris f1279. Molen "Het Huis Assumburg" met bijbehorend huis werd verkocht voor f8010,- de moleninventaris voor f1214,-. Een combinatie van zes papierfabrikanten uit Zaandam kocht de molen om deze te slopen. Op die manier zou weer een concurrent zijn uitgeschakeld in de economisch slechte tijd voor windmolens. Begin 1826 werd "Het Huis Assumburg" afgebroken.⁹

Een deel van de landerijen was op 29 december 1825 verkocht door de erfgenamen van Stolp, onder meer waarop J.J. Allanstraat 314 stond (zie hoofdstuk 2).

Zoon Cornelis Stolp uit Amsterdam kocht voor f375,- "*een kapitaal, hecht en sterk pakhuis De Kraaij, geteekend nommer 183, zeer geschikt tot berging van 40 Á 50 lasten zaad of graan met erf in de Krabbelbuurt beoosten de weg.*"

Zoon Dirk was eerst getrouwd met Aagje Kraaij, met wie hij 9 kinderen kreeg. In 1827 huwde hij opnieuw, nu met Cornelia Ruitenburg, zijn huishoudster. Zij trouwden niet in gemeenschap van goederen.¹⁰

1.2. 1825-1856: Pieter Meiertszn Grootes

Aankoop van het huis, kadastraal perceel B803, gemeentenummer 257

Op 29 december 1825 kocht Pieter Meiertszn Grootes woning met gemeentenummer 257, de minimaal 18^e-eeuwse woning voor molen "Het Huis Assumburg". Dit werd later kadastraal perceel B803.

Aankoop van het weiland, kadastraal perceel B804

Grootes kocht twee jaar later, in 1827, het land waarop "Het Huis Assumburg" exact honderd jaar gemalen had. Dit werd later kadastraal perceel B804, waarop J.J. Allanstraat 212 zou verrijzen. In de notariële akte werd die aankoop omschreven als: "*de grond en het erf waarop de ammoveerde molen Het Huis Assumburg heeft gestaan achter en beoosten het erf en de tuin van het huis no 257, gerekend van daar of wel van het oosterste hek van opgemelde tuijn in een rechte lijn te loopen en uit te strekken in de breedte van de noorder tot de zuidersloot tussen dit erf en het land van Cornelis de Lange*". Niet duidelijk is waar laatstgenoemd erf heeft gelegen, in elk geval niet de percelen J.J. Allanstraat 312 tot en met 326-328. Hoe dan ook, Pieter Grootes kocht kadastraal perceel B804 aan voor f27,-.¹¹

Familie Grootes en de cacaofabriek

De 27-jarige Pieter bouwde in 1825 na aankoop van het huis met gemeentenummer 257 voor de molen "Het Huis Assumburg" nog een molen, "De Jonge Dirk" genoemd. "Het Huis Assumburg" werd gesloopt.

⁶ Schoonzoon Cornelis Avis zou rond 1831 een lusthof bij het huis aanleggen. Rond 1875 werd iets "inverdan" een nieuw huis gebouwd, enkele jaren later werd het oude huis van Stolp aan de sloot en weg (inmiddels ingericht als drukkerij) gesloopt, Cornelis Barthel zou begin 20^e eeuw in het 19^e-eeuwse huis wonen en de restanten van de lusthof werden in de volksmond naar hem genoemd: het bosje van Barthel. In de jaren '20 en '30 werden er woningen gebouwd. Zie ook: Heermans, N. Het Bosje van Barthel. In: De Wessaner, december 1996.

⁷ GAZ, ORA, inv.nr. 1614.

⁸ Sol, A (1989). Van Kluft tot Weel. 50 jaar J.J. Allanstraat, pagina 17-18. Heermans, N.J., schrift XXXIV, p2767.

⁹ Dekker, E. Janszn. (ca. 1890). Beknopte geschiedkundige beschrijving van Westzaan. Getypte versie, pagina 80.

¹⁰ GAZ, ONA, inv.nr. 5544, akte 72.

¹¹ GAZ, ONA, inv.nr. 55, akte 6.

20^e-eeuws schilderij van Willem Janssen naar een schilderij uit de 19^e eeuw, met zicht op de cacao-fabriek van Grootes met molen "De Paradijsvogel" (gebouwd in 1825) richting het zuiden. We zien het perceel dat in 1827 kadastraal nummer B825 had gekregen. Op de voorgrond de sloot die even ten zuiden van J.J. Allanstraat 308 liep. Rechts aan de westkant van de J.J. Allanstraat het voormalige J.J. Allanstraat 357-359. Daarachter nog zichtbaar J.J. Allanstraat 349; in de 20^e eeuw gesloopt en hier verzezen J.J. Allanstraat 351 (1959), 353 en 355 (1939). De molen "De Paradijsvogel" zou in 1877 tot stellinghoogte worden gesloopt en in de decennia daarna verzezen hier nieuwe fabrieksgebouwen.

* * Blijkens Acte van 10 Maart p^o., behoorlijk geannonceerd, veranderd heden onze Firma P. GROOTES & ZONEN in die van D. & M. GROOTES Gebroeders; hetwelk wij de eer hebben bij deze onze Handels-Vrienden te herinneren.
 D. GROOTES.
 M. GROOTES Pz.
Westzaan,
 1 Januarij 1857.

Oprechte Haarlemse Courant, 5 januari 1857

Meiert, geboren in 1826, trouwde eerst met Elisabeth Kampen. Zij overleed op 1 februari 1859. Daarna trouwde hij opnieuw, nu met Maria Buijs.

Nadat Meiert's broer Dirk in 1863 overleed, werd Meiert als enige directeur. In 1868 werd hij formeel geheel eigenaar voor f12.000,-. In dat jaar gingen ook zijn zonen Christiaan en Meiert junior voor het eerst meewerken in het bedrijf rondom "De Paradijsvogel."

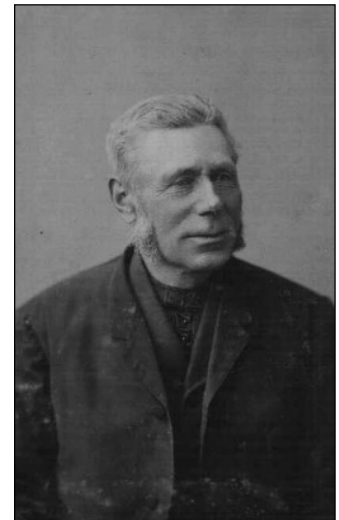
Jacob de Boer (1832-1920), korte tijd eigenaar van de weilanden waarop later de panden J.J. Allanstraat 308 en 312 verrezen.

In 1871 was op perceel B804, B805 en B1036 een kantoor gebouwd.¹³ Meiert overleed op 26 januari 1877. Hij liet zijn vrouw Maria en de kinderen Maria (getrouwd met Cornelis Hendrikszn Avis), Christiaan en Meiert junior, Jan Pieter, Pieter Dirk en Christina Johanna Grootes achter. Zijn zonen Christiaan en Meiert junior zetten de zaak voort.

Splitsing van de weilanden en verkoop

In mei daaropvolgend vond publieke verkoping van delen van bovengenoemde drie kadastrale percelen plaats, namelijk *“een welgelegen goed onderhouden woonhuis, gemeentenummer 222 [woning 257 was inmiddels rond 1860 hernummerd, Jvdm], met bloemen- en grote moestuin, bos en polderwater in de Krabbelbuurt aan en beoosten de wegsloot”*, kadastrale secties B803, deels B804 (18,86 are van de 43,80 are, dit werd B1271) en deels B1197. Jacob en zijn broer Simon de Boer uit Oostzaan werden eigenaar.

Nog diverse andere percelen van Grootes werden tijdens deze publieke verkoop verkocht, namelijk molen *“De Olijphant, thans zeegraszuivering aan het Watermolenpad met huis nummer 280 daar bewesten, pakhuis “De Hoop” en een eiken schuit Maria, zijnde de marktschuit varende van Westzaan naar Purmerend en naar Alkmaar.”*¹⁴

1.4. 1877-1885: Jacob en Simon de Boer

Aannemers De Boer

Het moet hier gaan om de op 25 november 1832 in Landsmeer geboren Jacob de Boer, zoon van Pieter de Boer (“de jonge”) (1796-1870) en Trijntje Plemp (1799-1868). Hij trouwde in 1858 in Oostzaan met Naatje Schaft. Zij kregen acht kinderen. Jacob was in eerste instantie groenteventer, later aannemer en anno 1885 “sloper”. Hij overleed op 30 november 1920 in Oostzaan. Hij had een iets jongere broer, Simon, geboren op 28 december 1834, eveneens in Landsmeer. Hij was in 1865 getrouwd met Eefje Stam uit Oostzaan en zij kregen negen kinderen. Hij was eerst arbeider, in 1885 landbouwer en in 1900 was hij officieel *“sloper van gebouwen”*. Over het aannemersbedrijf van de gebroeders De Boer is verder niets bekend.

Het nieuwe pand J.J. Allanstraat 308 vanaf 1879

De resterende 24,94 are van B804 werd in 1879 bestemd voor het fabrieksterrein (dit werd kadastraal perceel B1272).

Uit een deel van perceel B804 ontstond weiland B1271. B1271 werd samen met het perceel B803 gesplitst in drie percelen B1302, B1303 en B1304.

De oude woning, het *“welgelegen, goed onderhouden woonhuis”* dat inmiddels nummer 222 had gekregen, is niettemin door de aannemers gesloopt en iets meer ten zuiden van de sloot tussen de latere percelen J.J. Allanstraat 314 en 312 kwam een nieuw huis te staan, verspreid op de beide nieuwe kadastrale percelen B1303 en B1304. Het kreeg de plaatselijke aanduiding gemeentenummer 222 en 222a. Het werd in gebruik genomen op 15 mei 1879.¹⁵ Het is niet ondenkbaar dat onderdelen van het oude huis opnieuw zijn gebruikt. Het werd in twee gedeelten verhuurd.

De drie percelen met het huis werden, evenals diverse andere percelen in Westzaan, in 1885 verkocht. Het huis werd eigendom aan Hendrik Corneliszn Havik.

J.J. Allanstraat 308 anno 2014, gebouwd in 1879 door de firma De Boer, even ten noorden van de cacaofabriek van Grootes.

¹³ OA-0049, archief gemeentebestuur Westzaan, inv.nr. 1640.

¹⁴ GAZ, ONA, deel 40, akte 20.

¹⁵ OA-0049, archief gemeentebestuur Westzaan, inv.nr. 1640.

1.5. 1885-1911: Hendrik Corneliszn Havik

Eigenaar: de familie Havik

Op 19 februari 1885 kocht Hendrik Havik het nog maar enkele jaren oude huis, met gemeentenummers 222 en 222a van de aannemers De Boer. Hij betaalde hiervoor f1850,-. Over hem meer in hoofdstuk 2, als eigenaar van de boerderij J.J. Allanstraat 314.

Bewoners

In 1886 woonde op nummer 222 de weduwe van Pieter Adriaanszn van Leeuwen (1841-1883), namelijk Antje Simonsdr Fraij (1837-1905) en daarna Jan Does (1837-1917), gehuwd met Jannetje Krom (1838-?) en hun kinderen. Op nummer 222a woonde Jan Wijnands, wellicht Jan Hermanuszn Wijnands (1821-1900), gehuwd met Maria Jansdr Regter (1825-1913).

In de tijd van de aankoop door Havik werd bepaald dat Antje van Leeuwen-Fraij voor f1,25 per week huis nummer 222 mocht blijven huren en Johannes Wijnands nummer 222a voor f1,- per week.

In september 1886 kreeg Westzaan een indeling in wijken, waarbij het gedeelte tussen de brug bij Davidzon en de Weelbrug Wijk E werd. Het huis nummer 222 en 222a werd nu respectievelijk Wijk E51 en Wijk E52.

Op E51 is tussen 1886 en 1891 Jacob Pieterszn Tanger (1843-1916) komen wonen, samen met zijn vrouw Maartje Heijnis (1852-1935). Zij hadden elf kinderen, zoon Gerrit zou vanaf zijn huwelijk in 1911 op J.J. Allanstraat 322 gaan wonen, enkele huizen noordelijker. Jacob Tanger was tuinman, de diakenen van de Waterlands Doopsgezinde Gemeente op 't Noord leenden hem geld om achter het huis aan de J.J. Allanstraat broeikassen te bouwen. Overigens was Jacob lid van de Hervormde gemeente, zijn vrouw ging eind 19^e eeuw met de kinderen over naar de Afscheiden gemeente.

In 1899 staat naast Jacob Tanger ook de naam in het wijkregister genoemd van Arie Stern, Gerrit Tanger (wellicht de eerder genoemde zoon Gerrit) en Pieter Holland.

Op Wijk E51 woonde in 1891 de weduwe van Arie Kuijper. Daarna woonden hier Nicolaas Visser, Dirk Schuurman, Gustaaf de Vries en als laatste Bernardus Leek.

Zij allen huurden van Havik.

Verkoop van de woning J.J. Allanstraat 308

In 1911 werd dit huis van Havik door de naastgelegen fabriekseigenaren weer aangekocht. Na ruim dertig jaar behoorden de percelen nu dus weer tot de fabriek van Grootes.

1.6. 1911-1926: Firma Gebroeders D. & M. Grootes

Het verdere verloop van de cacao­fabriek van Grootes en de brand in 1925

Hoe was het die fabriek in die tussenliggende jaren vergaan?

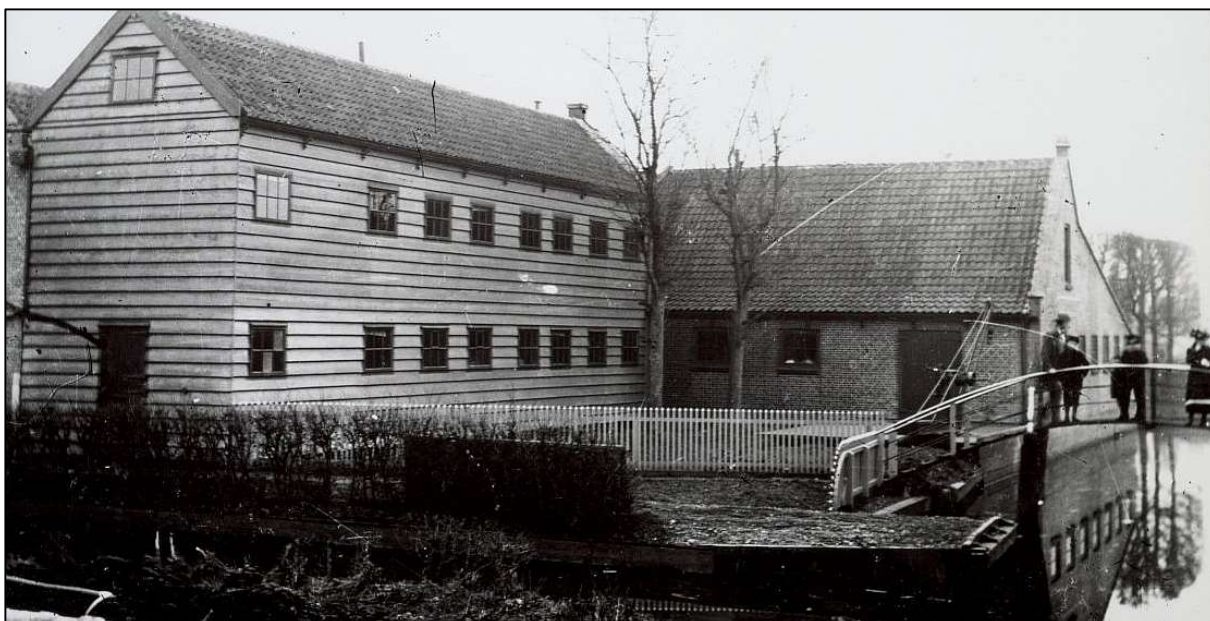
Juist enkele weken voor Meiert Pieterszn zijn overlijden op 26 januari 1877, namelijk op 1 januari 1877, raakte de molen "De Paradijsvogel" door een zware zuidwesterstorm zwaar beschadigd.

Vermoedelijk was dat de reden om de molen te slopen tot stellinghoogte. Er werd een stoommachine

in het onderste deel van het bouwwerk geplaatst. In 1899 werd er een nieuw stenen fabrieksgebouw geplaatst naast de oude houten panden. De eerste steen werd op 29 maart 1899 gelegd door de kinderen van Christiaan Grootes. Het ontwerp van de fabriek was van

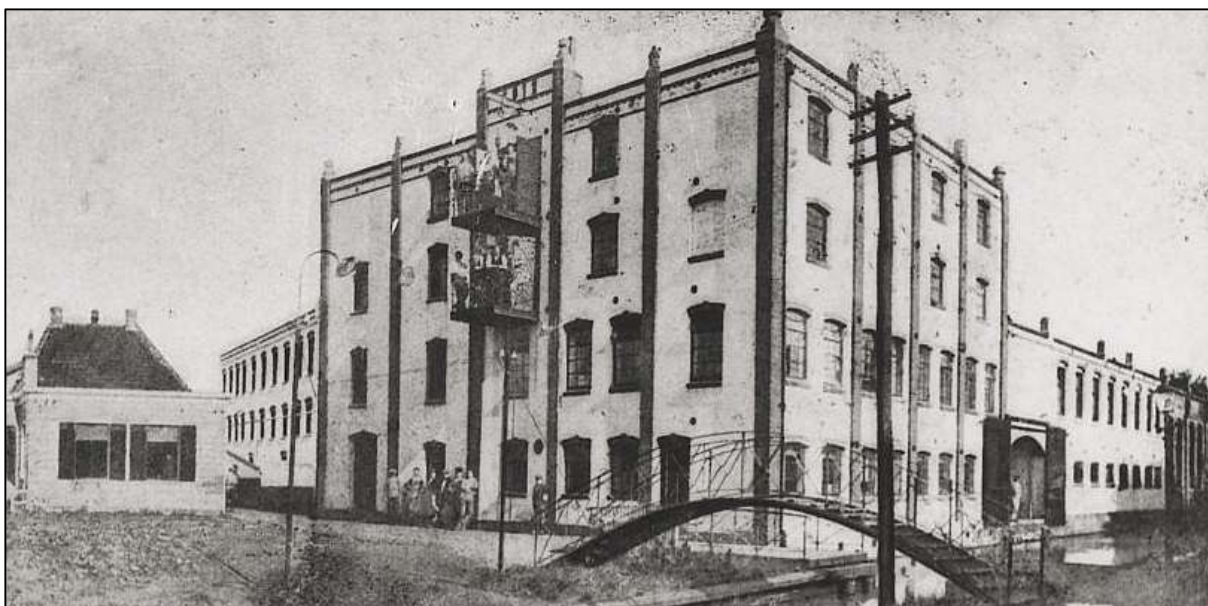
*Bouwtekening van de
fabriek uit 1899,
ontworpen door architect
Joling. © GAZ, OA-0048.*

De fabriek in 1890 vanaf de brug over de wegsloot naar J.J. Allanstraat 308. © Collectie GAZ, fotonummer 21.01961.

De fabriek rond 1910 vanaf exact dezelfde plek als in 1890. Er staat inmiddels een grote schoorsteen. Rechts zijn nieuwe gebouwen verrezen, waaronder op de achtergrond het stenen gebouw uit 1899. Het houten gebouw midden op de foto is inmiddels opgehoogd en van een stenen gevel voorzien, rechts is eveneens een stenen (bepleisterde) aanbouw verrezen. Let op het bekijks dat de fotograaf trekt, de arbeiders staan in de deuropeningen. © Collectie GAZ, fotonummer 22.00975.

Het fabrieksgebouw na de uitbreiding in 1912. Links het kantoor dat in 1931 verbouwd zou worden tot de huidige woning J.J. Allanstraat 306. © Collectie GAZ, fotonummer21.48623.

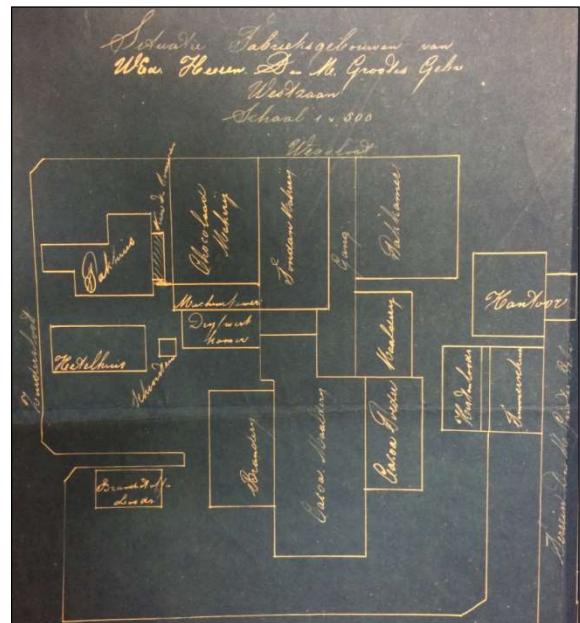
Dezelfde plaats in maart 2017 met de woningen die in 1990 zijn gebouwd op de plek van de voormalige fabriek van de firma Grootes.

De heren Grootes en links werknemer G.N. Bronke. © Collectie GAZ, fotonummer 21.52040.

Plattegrond van het fabriekscomplex in 1916. Aan de bovenzijde de J.J. Allanstraat.

Anton Joling, een leerling van de bekende architect Pierre Cuypers. Joling werkte veel voor Bendsdorp Chocolade, een goede bekende van Grootes. De fabriek werd twee verdiepingen hoog. In de voorgevel kwam een tegeltableau (fabrieksloge), mogelijk van de hand van Joling's vriend Theo Molkenboer. In dat geval zijn de tegels gemaakt in de Faience & Tegelfabriek Holland te Utrecht. Na twaalf jaar, in 1911, werd een plan gemaakt de fabriek uit te breiden met een stuk van circa 7,5 bij 4 meter. Echter het lijkt dat dit uitbreidingsplan, zoals we dat uit het bouwdoossier kennen, niet is gerealiseerd. Een jaar later is een nieuwe fabriek gebouwd van vier verdiepingen hoog. De 14-jarige Johan Pieter Huijbert Grootes, zoon van Meiet Gerbrand Grootes, legde de eerste steen. Het tegeltableau werd overgezet. De oude pakkamers aan de voorzijde werden gesloopt.¹⁶ In deze tijd werkten er ruim 100 werknemers, waarmee Grootes tot Zaanstreek behoorde!

Juist voorafgaand aan die uitbreiding kochten de fabriekseigenaars dus weiland B1302 waarop onder meer uitbreiding van de fabriek kwam. De twee percelen van Grootes kregen het nummer B1922 en B1923. Maar ook de percelen B1303 en B1304 met het huis ten noorden van de fabriek en in 1879 gebouwd door de aannemers De Boer, later J.J. Allanstraat 308, werden eigendom van Grootes.

Op 8 maart 1925 brak er een enorme brand uit in de cacaofabriek van Grootes. Het fabriekscomplex brandde af. De zaak werd op 20 januari 1926 geliquideerd, maar op 15 oktober van datzelfde jaar door Meiert Gerbrandszn Grootes doorgestart.

Wel werden diverse stukken grond verkocht, namelijk die waarop de huizen J.J. Allanstraat 294-296, 306, 308 en 312 stonden of in de toekomst gebouwd zouden worden.

De brand op 8 maart 1925. © Collectie GAZ, fotonummer 22.17987.

¹⁶ Informatie J. de Vilder, kleinzoon van architect Joling en voorzitter van de Architekt Anton Joling Stichting.

Het verdere verloop van J.J. Allanstraat 294-296

Een deel van het perceel B1923 werd in 1926 verkocht en nu ontstond B2003. De hier staande gebouwen werden eigendom van K.F.W. Tolle.

Dit pand wordt besproken in paragraaf 1.7.

J.J. Allanstraat 306

Op 26 juli 1926 verkocht de firma Grootes het kadastrale perceel B1923, waar een deel van fabriek op stond. Dit werd in diverse percelen verkocht, onder andere perceel B2001 met daarop een *“kantoor, loodsen en erf”*, dat eigendom werd van de Coöperatieve Handelsvereniging Eensgezindsheid. In paragraaf 1.8. wordt de geschiedenis van dit perceel vervolgd, waarop tegenwoordig J.J. Allanstraat 306 staat.

J.J. Allanstraat 308

In 1920 verrees bij de rond 1880 gebouwde woning op de percelen B1303 en B1340 een schuur.

Rond dit jaar werd de wijcknummering aangepast, Wijk E51 en E52 werd respectievelijk Wijk E45 en Wijk E46.

Voor 1930 is in plaats van Bernardus Leek hier de Westzaanse schilder Dirk Harwijne komen wonen.

Deze breidde in 1922 het 19e-eeuwse woonhuis uit. Vanaf nu was het nog maar één woning.

Vanaf 1939 zou het adres J.J. Allanstraat 308 worden (de fabriek had het adres J.J. Allanstraat 302).

Zie verder paragraaf 1.9.

Het einde van de cacao-fabriek van Grootes

Weliswaar werd de fabriek herbouwd, maar de crisisjaren en de Tweede Wereldoorlog zorgden voor de genadeklap. In 1964 was er nogmaals brand, nu een binnenbrand.¹⁷ Op 28 december 1968 werd er voor het laatst met fabriek *“De Paradijsvogel”* gewerkt. Houtwarenfabriek *“De Valk”*, verderop aan de J.J. Allanstraat 182 gevestigd, kocht de fabrieksgebouwen en gebruikte deze diverse jaren voor opslag, op 7 november 1983 kwam het bedrijvencomplex in de veiling. Een jaar later ging de beeldbepalende cacao-fabriek tegen de vlakte en hier kwamen in 1990 luxe eengezinswoningen aan een zijstraat van de J.J. Allanstraat. De straatnaam hiervan herinnert als enige nog aan *“De Paradijsvogel”*. De adressen werden J.J. Allanstraat 298, 298a, 300, 300a, 302, 302a en Paradijsvogel 1-10.

Het tegeltableau is volgens architect Hans Valk bij de aannemer terecht gekomen en daar stukgevroren toen het buiten op diens terrein lag opgeslagen.¹⁸

Het ketelhuis van de fabriek, gebouwd in 1926, is behouden gebleven. In de jaren '50 was het al reeds eigendom van de Hollandse Soldeerboutenfabriek. In 1973 werd deze overgenomen door I.F.A.

Zweedse Industrie Fabrikaten, tegenwoordig A.I.F. Soldeertechniek te Winschoten. Het Westzaanse

Luchtfoto van het bedrijf in 1951; links J.J. Allanstraat 306 (een vroeger kantoor van de fabriek, in 1931 verbouwd tot huis), vervolgens de fabriek en rechts J.J. Allanstraat 294-296, gebouwd in 1927. Daarachter het ketelhuis, gebouwd in 1926. Dit is als enige van het fabriekscomplex behouden gebleven. © Collectie GAZ, fotonummer 22.19001.

¹⁷ Roggeveen, P.

¹⁸ Informatie van architect Hans Valk via Jaap Vloon.

Rechts J.J. Allanstraat 296, gebouwd in 1928. Tot 1902 stond ongeveer hier de voormalige eerste bakkerij van De Wijn.

Dezelfde situatie in maart 2017.

Anno 2014 links het in 1927 gebouwde J.J. Allanstraat 294-296, rechts het ketelhuis van de cacao-fabriek uit 1926.

ketelhuis heeft sindsdien gediend als paardenstal en is tegenwoordig in gebruik als magazijn voor de firma Eijdenberg, er tegenover gevestigd op J.J. Allanstraat 357-359.

1.7. 1926-heden: Het verdere verloop van J.J. Allanstraat 294-296 tot het heden

Een nieuw huis, in 1927 gebouwd door K.F.W. Tolle

Het perceel dat op 2 september 1926 door de firma Grootes werd verkocht, was bebouwd met een ketelhuis, smederij, transformatorhuis en het koelhuis van de afgebrande fabriek. Tot 1902 stond ongeveer hier de bakkerij van De Wijn en zuidelijk daarvan een in 1886 herbouwd huis. Dit perceel werd eigendom van "suikerwerker" Klaas Dekker, die het gelijk doorverkocht aan Karel F.W. Tolle. Karel Frederik Wilhelm werd geboren op 22 januari 1883. Van beroep was hij metselaar. Tolle bouwde in 1927 zelf een huis voor de loodsen, ontworpen door de Westzaanse aannemer J.A. Versteeg. Tolle kreeg op 21 februari 1929 *"tot wederopzeggens toe, vergunning tot het aanbrengen en hebben van een landhoofd, voor het leggen van twee vlonders, in de wegsloot, nabij uw perceel Wijk E.no.34a."*

Samen met zijn zoon Johann Freidrich, geboren op 3 februari 1911, richtte hij Karel de V.O.F. K.W.F. Tolle op en de vlonders waren nodig voor zijn bedrijf. De firma Tolle was in elk geval tot na 1953 eigenaar.

Renovatie in de periode 2014-2016

In de periode 2014-2016 is het pand volledig verbouwd en gerenoveerd.

1.8. 1926-heden: Het verdere verloop van J.J. Allanstraat 306 tot het heden

1926-1931: Coöperatieve Handelsvereniging Eensgezindheid

De naastgelegen chocoladefabriek "De Paradijsvogel" had vanaf 1886 het wijknummer E49 gekregen, het kantoor daar ten noorden van was E50. De fabriek kreeg vanaf circa 1920 nummer E41, het kantoor E41a.

In 1928 werd het kantoor ingericht als woonhuis en verhuurd aan H. Bertus Mars, Wilhelmus Giesbers, Marinus Johannes Meijer, Harm Bruin. Deze namen staan in het bevolkingsregister over de periode 1900-1939. Als inwonende staat Arie Hazenbosch genoemd.

Het bestuur van de Coöperatieve Handelsvereniging Eensgezindheid bestond in die tijd uit de (in allerlei commissies en verenigingen actieve) groentekoopman Klaas Jacobszn Tanger die op de hoek van de Kerkbuurt en Zeilenmakersstraat woonde, de metselaar Jan Buis die in het door hemzelf in 1919 gebouwde huis J.J. Allanstraat 184 (naast de meubelfabriek van Valk) woonde, timmerman Wiebe Hartman en winkelier Albert Tuijn die tegenover Klaas' broer Gerrit aan de J.J. Allanstraat 322 woonde, namelijk op het in 1908 gebouwde woon- en winkelhuis J.J. Allanstraat 393.

Dit bestuur verkocht op 27 maart 1931 het kantoor en de loodsen, ingericht als huis, met het erf op kadastraal perceel B2001, aan Klaas Klaaszn Wezel.

1931-1968: Familie Wezel

Klaas Wezel kwam van het adres K29, de huidige Watermolenstraat. Hij had twee zonen: Jan, van beroeps fabrieksarbeider en Gerrit, los werkman.

In 1931 liet de familie Wezel het kantoor en de loodsen verbouwen en nu ontstond een woonhuis en ook een schuithuis. De werkzaamheden bestonden uit *"het sloopen van het zuideklijst gedeelte en het maken van een kap op het noordelijkst gedeelte van het perceel gelegen te Westzaan Wijk E No 41"*, waarna dat gebouw zou worden ingericht als woning. In andere documenten wordt gesproken over woning 41a. De (ver)bouw werd opgedragen aan W. Hartman als bouwkundige. K. Wezel liet hier in 1949 een schuur voor zijn vee bij bouwen.

In 1968 verkocht de familie Wezel het pand aan Marten J. Appelhof.

1968-heden: Familie Appelhof en daarna familie De Boer

Marten J. Appelhof kocht het huis naast de fabriek van Grootes, die datzelfde jaar failliet ging.

Appelhof was geboren op 2 februari 1940 en getrouwd met Agnes Maria Daemen. Voordien woonden zij aan Zuideinde 35.

In de schuur achter het huis J.J. Allanstraat 306 begon de zoon van Appelhof een autogarage. Op onbekend moment is het huis verkocht.

Tegenwoordig woont de familie J.J. de Boer op J.J. Allanstraat 306. Jozef de Boer heeft hier een bedrijf in de productie van bedrijfsmeubelen.

1.9. 1926-heden: Het verdere verloop van J.J. Allanstraat 308 vanaf 1911 tot het heden

1926: Outgen de Vries

Rond 1926 was aannemer en winkelier Outgen de Vries korte tijd eigenaar. Hij woonde in Zaandam maar had diverse percelen in ons dorp in eigendom, zoals Weiver 17-19 maar ook timmerfabriek Het Noorden aan de J.J. Allanstraat 429 met zijn zwager Cornelis van 't Veer),

Vervolgens werd rond 1927 Dirk Harwijne eigenaar. Harwijne was geboren op 18 februari 1886 te Westzaan en trouwde in 1913 met Anna Boon uit Wormerveer. Zij woonden eerst in Haarlem, waar in 1918 zoon Willem Jan werd geboren. Op 24 juni 1920 kwamen zij vanuit Haarlem naar Westzaan, waar ze aan de J.J. Allanstraat 308 gingen wonen, blijkbaar eerst als huurder. Vader Dirk was fabrieksarbeider, mogelijk ernaast in de fabriek van Grootes maar dat is gissen.

Circa 1927-1977: Familie Harwijne

Dirk Harwijne verenigde beide percelen B1303 en B1304 tot B2000, omschreven in de kadastrale leggers als "2 huizen en erf". Feitelijk is het echter altijd één woning geweest en gebleven, in twee gedeelten gesplitst.

Zijn zoon Willem Jan Harwijne, getrouwd met Nelly Bes werden vervolgens de eigenaars, tot in 1978 het pand werd verkocht aan Jan Hendrik Prins. Willem Jan was van beroep kantoorbediende.

1977-heden: J.H. Prins en F. Sietsma en daarna Familie R.F. Wiering-Havik

Jan Hendrik Prins werd geboren op 4 juli 1953. Van beroep was Jan Prins tegelzetter. Het pand werd echter korte tijd later op naam gezet van Froukje Sietsma, geboren op 17 april 1957 en van beroep groepsleidster, ik vermoed zijn vrouw. Zij wonen nu aan het Zuideinde, naast de Dekamarkt.

Anno 2014 woont in dit laat 19^e-eeuwse pand de familie R.F. Wiering-Havik.

Linker foto: de J.J. Allanstraat tussen 1906 en 1914. Rechts J.J. Allanstraat 308. Het terrein daar ten noorden van is nog braakliggend, in 1914 zou daar J.J. Allanstraat 312 verrijzen. De mansardekap van J.J. Allanstraat 314, in 1906 die vorm gekregen, is daarachter zichtbaar. © Collectie J.C. van der Male.

Rechter foto: de J.J. Allanstraat in 1914: het pand J.J. Allanstraat (rechts) nadert haar voltooiing, de steiger staat nog voor de voorgevel. © Collectie Westzaanse Digitale Beeldbank.

Dezelfde plaats als op de foto's onder aan pagina 18, in maart 2017.

1.10. 1926-heden: Het verdere verloop van J.J. Allanstraat 312 vanaf 1911 tot het heden

De bouw van de huidige woning J.J. Allanstraat 312 in 1914

Havik had ook de percelen B1922 en B1923 in bezit. Beide percelen werden eveneens in 1911 verkocht aan Grootes. Op kadastrale sectie B1922 liet de firma Grootes in 1914 een huis bouwen. Op kadastrale sectie B1923 kwam twee jaar voordien, zoals hierboven al gezegd, de uitgebreide cacaofabriek.

W. Hartman bouwde het huis. Er zijn trouwens meerder vrijwel tot geheel identieke huizen in het dorp gebouwd maar niet allen door Hartman, namelijk Westzanerdijk 500 te Zaandam (1926 door Gebr. Velthuijs), Zuideinde 13 (1923 door Gebr. Velthuijs), dubbele woning Zuideinde 29 en 31 (1909 door Cornelis Velthuijs), Zuideinde 94 (1912 door Cornelis Velthuijs), Zuideinde 190 (1909 door P.D. Stuurman), dubbel woonhuis J.J. Allanstraat 385-387 (1907 door J. Buis voor veldwachter G. Bontekoe, uitgevoerd met een iets rijkere versiering van de voorgevel door de aangebrachte windveren en makelaar. Bontekoe's dochter legde de eerste steen). Ook het eerder genoemde huis J.J. Allanstraat 296, in 1927 gebouwd en ontworpen door de Westzaanse aannemer J.A. Versteeg, vertoont grote gelijkenis.

Rond 1920 werd de woning omgenummerd naar Wijk E47. Achtereenvolgens woonden hier vanaf 1900 tot 1939 na Gerit Kaaijk: Bertus Johannes Boelens, Jan Heijnis, Martinus Schipper en Pieter Peijs.

Het pand werd op 10 juni 1926 door de firma Grootes verkocht aan Helmerich Dekker.

1926-1930: Helmerich Dekker

Dekker was een scheepsreder uit Amsterdam. In het bevolkingsregister van Westzaan komt zijn naam niet voor, kennelijk heeft hij niet in het dorp gewoond, maar slechts het pand gekocht en dit verhuurd. Bij de aankoop van een deel van perceel B1923, het fabrieksterrein, en de woning op perceel B1922,

verenigde Dekker beide percelen tot kadastraal perceel B1999. Het daarop staande huis en erf, wijk E47, verkocht hij op 20 mei 1930. In de tussenliggende jaren verhuurde hij het pand aan een of meerdere van bovengenoemde personen.

1930-1960: Willem Alphenaar

Laatste huurder van Helmerich Dekker

J.J. Allanstraat 312 en 314 (rechts) in 2014. Links J.J. Allanstraat 375-377-379.

was Pieter Peijs. Dekker verkocht het huis in 1930 aan Willem Alphenaar, die ook de bewoner werd. Alphenaar is geboren op 27 mei 1900 te Westzaan en trouwde in 1926 met Catharina Elisabeth Bergers, geboren in 1905 in Zaandam. Zij kregen twee kinderen: Hilgonda Annie (1928) en Simon Willem (1934). Willem was volgens het bevolkingsregister "chef op een cartonagefabriek" en woonde eerst op het Weiver, nummer G4, later Weiver 118. Kadastraal was dat perceel A1336 en A1674. Willem's vrouw was een dochter van meubelmaker Simon Bergers (1879) en Antje Gorter (1880) uit Westzaan.

In 1951 liet Alphenaar een raam in de voorgevel van de woning vergroten.

In 1960 verkocht Alphenaar het pand aan de Christelijk Gereformeerde Kerk van Westzaan.

1960-1975: Christelijk Gereformeerde Kerk

De kerkenraad van de Christelijk Gereformeerde Kerk die bij deze aankoop op 13 september 1960 aanwezig was, bestond uit fabrikant Klaas Valk als voorzitter, fabrikant Hendrik Valk als scriba, machinaal houtbewerker Jacobus Glas als ouderling en manufactuier Jacob Tanger, afdelingschef Marinus Flipse en melkhouder Jacob Hotting als diakenen. Zij kochten het pand voor f8300,-.

Of zij dit hebben gebruikt als bijvoorbeeld pastorie of als kosterswoning voor de kerk, die circa een kilometer zuidelijker aan de J.J. Allanstraat 185 lag, is niet bekend.

Tien jaar later verkochten zij het pand, nu aan Marinus Goldberg.

1975-1985: Marinus Nelis Goldberg

Marinus Nelis Goldberg was geboren op 3 december 1916 en getrouwd met Catharina Gretha de Vries (geboren op 24 juni 1922). Zij is overleden in 1970. Nadien heeft Goldberg pas de woning gekocht. Hij heeft daar ongeveer tien jaar gewoond en verkocht het pand toen weer. Marinus Goldberg overleed enkele jaren later op 1 februari 1989.

1985-heden: Eduward Cornelis Havik

Enkele jaren voor Goldberg's overlijden, in 1985, kocht de familie Havik het pand. Aan de noordkant is de woning inmiddels uitgebouwd.

2. J.J. ALLANSTRAAT 314

2.1. 1716-1719: Andries Janszn Holm

Het pand J.J. Allanstraat 314 dateert in oorsprong van in elk geval voor 1716. Vermoedelijk is het in de 17e eeuw gebouwd.

De oudste sporen vinden we in de zomer van 1716, toen Andries Janszn Holm het aankocht van de Westzaanse armenvoogden voor f210,-. Hij kocht trouwens ook nog in 1718 een huis van Hendrik Pieterszn voor f600,- elders in het dorp. Minimaal één van beide panden zal hij waarschijnlijk verhuurd hebben.

Holm is rond 1660 geboren in Koog aan de Zaan en op 23 februari 1687 in Westzaan getrouwd met Trijntje Pietersdr Verweel (ca. 1660-1722).

Holm bezat het huis, ten zuiden belend door Pieter Parlement (dat moet de plek van J.J. Allanstraat 308/312 zijn, voor daar in het land molen "Het Huis Assumburg" verrees) en ten noorden door Gaaf Maartenszn Boer (eigenaar van molen de "Sint Pieter" achter J.J. Allanstraat 316/322) tot 1719. Hij zou zelf in 1735 overlijden.¹⁹

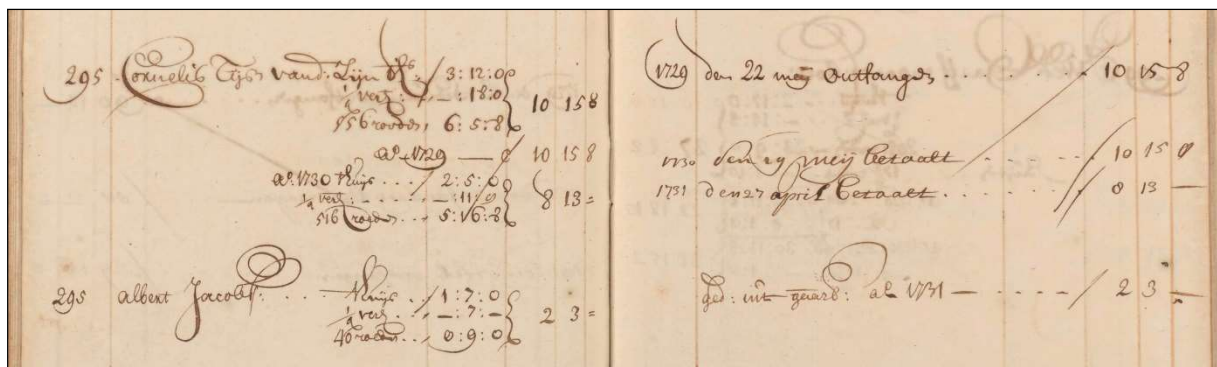
2.2. 1719-1729

In april 1719 verkocht Andries Holm het pand voor f160,- aan Cornelis van der Leijn, de eigenaar van J.J. Allanstraat 375-379 (zie hoofdstuk 11).²⁰ In elk geval in deze tijd werd het verhuurd.

Van der Leijn verkocht het pand aan de oostkant van de straat in december 1729 aan Albert Jacobszn Kuijser. Het had toen verpondingsnummer 295.²¹

2.3. 1729-ca. 1736: Familie Jacobsz

Albert Jacobszn Kuijser (1699-?) was in 1721 getrouwd met Marijtje Huijgen. Zij hebben het huis niet lang in bezit gehad, zo'n zeven jaar later verkochten ze het aan de familie Tavenier.

Het verpondingsboek uit de periode 1729-1731 waarin Albert Janszn Kuijser in 1729 het pand J.J. Allanstraat 314 aankocht van Cornelis van der Leijn.

2.4. ca. 1736- ca. 1806: Familie Tavenier

Koper was Cornelis Fransz Tavenier (1709-1790). Hij was een zoon van Frans Corneliszn Tavenier (1685-1737) en Guurtje Cornelisdr van de Lijn (1684-?). Hij trouwde in juli 1733 met Maritje of Maartje Claasdr Dekker en na haar overlijden in 1766 met Guurtje Pietersdr Maij, een weduwe uit Zaandijk. Zij overleed na 1791.

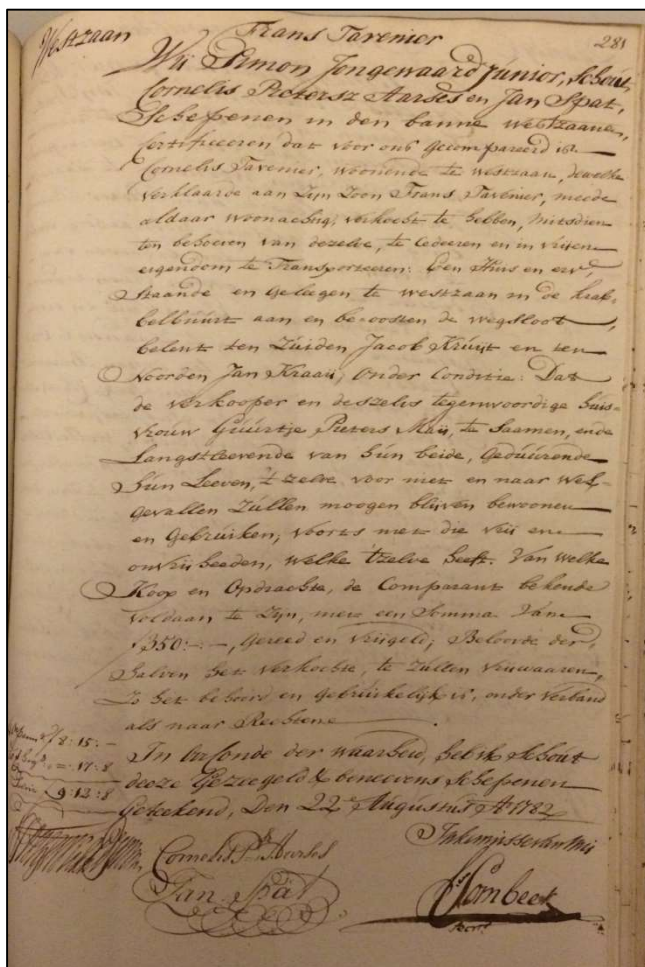
Het was een vrij klein huisje, met aan de achterzijde een smalle uitbouw. Dit blijkt uit het kadastraal minuutplan van 1827.

De bezittingen van Tavenier waren in de periode 1757-1760 in de verpondingsboeken geregistreerd onder het verpondingsnummer 275 (kort tevoren was het nummer 360). Het perceel had een oppervlakte van 40 roeden.

¹⁹ GAZ, OA-0008, ORA, inv.nr. 1596.

²⁰ GAZ, OA-0008, ORA, inv.nr. 1597-1599.

²¹ GAZ, OA-0126, inv.nr. 62

Transportakte van Cornelis aan zijn zoon Frans Tavenier op 22 augustus 1782.

Enkele jaren voor zijn overlijden, in 1782, werd zijn zoon Frans (1739-1806) eigenaar. Wel werd in het bijzijn van de schout en schepenen op het rechthuis afgesproken dat Frans' vader en zijn stiefmoeder "te saamen, ende langstleevende van hun beide, gedurende hun leeven, 't zelve voor niet en naar welgevallen zullen moogen blijven bewoonen en gebruiken".²²

Frans Tavenier bezat het pand tot na 1799 en is begin 1806 overleden.²³ Tussen deze jaartallen of kort na 1806 moet het zijn verkocht, hoewel een verkoopakte tot op heden niet is gevonden.

2.5. ca. 1806-1825: firma Stolp

Begin 19^e eeuw werd in elk geval de firma Stolp, eigenaar van de vlakbij gelegen molen "Het Huis Assumburg" en het zuidelijke buurhuis op de plek van J.J. Allanstraat 308/212, bezitter van het pand.

Volgens het Register van ingezetenen in de periode 1820-1845 te Westzaan woonden hier begin 19^e eeuw Adriaan de Groot (geboren in juni 1778) en Trijntje Pietersdr Schipper, geboren op 26 juli 1787, samen met hun kinderen Trijntje, Neeltje, Jansje, Jan Adriaan en een tweede Jan Adriaan.

2.6. 1825-1830: Gerrit Janszn de Boer

In 1825 werden delen van de landerijen rondom de molen door de erfgenamen van Cornelis Stolp verkocht aan Gerrit de Boer. In die tijd kreeg het perceel een eerste kadastrale nummer. Dat was B802. De oppervlakte was nog steeds 40 roeden.

Bij opmeting door het kadaster kort erna bedroeg de oppervlakte 5 are en 20 centiare. In het leggers van het kadaster in 1832 is het "huis en erf" in die tijd "Kerkbuurt"; de grens tussen Kerkbuurt en de huidige J.J. Allanstraat, in die tijd Krabbelbuurt, lag wisselend bij de Weelbrug of verder richting het zuiden. Het adres was gemeentenummer 261, eind 19^e eeuw werd dit nummer 225.

2.7. 1830-1862: Weduwe Engeltje de Lange-Visser en haar erfgenamen

In 1830 verkocht Gerrit de Boer het pand aan de weduwe Engeltje de Lange-Visser. Adriaan de Groot en Trijntje Schipper waren inmiddels overleden en de kinderen het huis uit, Engeltje de Lange verhuurde in tegenstelling tot de vorige eigenaar het pand niet, maar ging er zelf wonen.

Enige jaren voor de aankoop was haar man Cornelis de Lange overleden, namelijk op 51-jarige leeftijd op 20 mei 1828 in Westzaan. Hij was geboren op 27 juli 1776 en zoon uit een geslacht van "gegoede" burgers te Westzaan. Zijn vader heette Paulus Cornelis de Lange (1752-1816), was schepen van de Banne

Het minuutplan uit 1827, met daarop de toenmalige plattegrond van het pand J.J. Allanstraat 314 op kadastraal perceel B802.

²² GAZ, OA-0008, inv.nr. 1609.

²³ <http://home.kpn.nl/hasibu/genealogie/tavenier.htm>.

Westzaan en moeder Maritje Jans IJff (1752-?) Zij woonden tot 1778 in een huis aan de westkant van het Zuideinde. Zijn oom Cornelis Corneliszn de Lange (1756-1816) woonde tot 1810 in het naastgelegen huis J.J. Allanstraat 322. Daarover meer in hoofdstuk 3.

Engeltje's man Cornelis Pouluszn was eerder gehuwd geweest, hij trouwde op 17 mei 1803 met Klaartje Klaasdr de Jong (1776-1797), dochter van Klaas Auwel de Jong. Na haar overlijden trouwde hij dus opnieuw, nu als ruim 41-jarige op 4 december 1817 met de ongeveer 25-jarige Engeltje Cornelisdr Visser. Zij was in 1792 in Assendelft

geboren. Samen met haar man Cornelis kreeg Engeltje voor zover bekend één kind: Cornelis Corneliszn de Lange. Deze werd rond 1821 geboren en trouwde op 2 februari 1845 te Zaandam met Guurtje Jansdr van den Bosch.

Weduwe De Lange bleef tot haar overlijden op 28 april 1862 eigenaresse en bewoonster van de woning J.J. Allanstraat 314. Een maand later, op 28 mei vond een publieke veiling van het perceel plaats.

2.8. 1862-1884: Gerbrand Dekker en Grietje Dekker-Smit

Op deze veiling werd woonhuis nummer 225, na diverse biedingen voor f940,- eigendom van Gerbrand Dekker Janszn. Gerbrand (1824-1879) was een zoon van Jan Gerbrandszn Dekker (1801-1867) en Aafje Evertsdr de Jager (1802-1871) en gehuwd met Grietje Klaasdr Smit (1825-1904).

Samen met zijn broer Evert (1826-1899) richtte hij in 1851 Gebr. Dekker op, een oliepersbedrijf met de molen "De Jonge Dolphijn" (tussen de J.J. Allanstraat en de Gouw, vlak bij de huidige Dolphijnstraat), vanaf 1864 ook met "De Roggebloem" (ongeveer ter hoogte van Zuideinde 84 en 86 tussen de weg en de Gouw) en "Het Kind van Weelde" aan de Westzanerdijk. Vanaf 1869 ging Gerbrand alleen verder als makelaar in olie. Hij was verder, evenals zijn vader, lid van de gemeenteraad, waarvan een aantal jaar als wethouder. Samen met zijn vrouw kreeg hij 9 kinderen. Drie emigreerden er naar Amerika.

Een broer van zijn overopa, Gerbrand Gerbrandszn Dekker (1736-1819) is eind 18^e eeuw enige jaren eigenaar geweest van de molen "De Sint Pieter", bijgenaamd "De Platvoet" achter het huis. Het Westzaanse wereldje is maar klein...

In die tijd kreeg het perceel een eerste kadastrale nummer. Dat was B802. De oppervlakte was 40 roeden. Hoogstwaarschijnlijk verhuurde hij het in 1862 aangekochte pand. Helaas zijn ons de bewoners in deze periode onbekend omdat het bevolkingsregister van Westzaan in de periode circa 1862-1891 uitsluitend op naam is georden en niet op huis.

Kennelijk pas een aantal jaar na Dekkers' overlijden verkocht zijn weduwe het pand, namelijk in 1884.

2.9. 1884-1940: Hendrik en Lijsbeth Havik-de Lange en erfgenamen

Familie Havik

Nu werd Hendrik Corneliszn Havik eigenaar. Het gaat hier om Hendrik Havik, geboren op 3 juni 1853 en in 1879 getrouwd met Lijsje of Lijsbeth de Lange. Zij was geboren op 22 november 1858. Hendrik Havik was vanaf 1885 ook eigenaar van de zuidelijker gelegen percelen B1302 tot en met B1304 met daarop het huis J.J. Allanstraat 308, zoals in hoofdstuk 1 aangegeven.

Zijn vader Cornelis was afkomstig uit een gezin waarvan maar liefst 12 kinderen de volwassen leeftijd bereikten. Negen daarvan waren jongens. Drie van Hendrik's oom waren (evenals zijn opa) timmerman en molenmaker, drie waren er veehouder (waaronder vader Cornelis) en één oom was bakker in Oostzaan. Opa Hendrik (geboren in 1793) en oma Maartje Havik-de Graaf woonden aan de J.J. Allanstraat 157.²⁴

Zij kregen onder meer de volgende kinderen: Cornelis (1880-1912), Dirk (1881-1903), Neeltje (1892-?), Willem Hendrik (1894-1946), Guurtje (1896-?), Pieter, Havik (1899-?), Simon (1902-?) en Alida Catherina (1905-?). Hendrik was van beroep landman en veehouder.

In 1883 bouwde Hendrik Havik een stal en hooiberg bij de boerderij.²⁵

Wijknummer

In 1888 werd Westzaan ingedeeld in wijken. Het gedeelte van de toenmalige Krabbelbuurt tussen de brug bij de autogarage van Davidzon tot aan de Weelbrug werd aangeduid als Wijk E. Het huis van de familie Havik, eerst gemeentenummer 225, werd E57.

Begin jaren '20 werd deze nummering herzien; nu werd het pand Wijk E51.

²⁴ Heermans, N.J. (1994) Te hooi en te gras (18). Een oud huis op een ruim erf. In: De Wessaner, 22 juli 1994.

²⁵ OA-0049, inv. 2218.

J.J. Allanstraat 314, kort na de verbouw tot het huidige woonhuis in 1906. Rechts is het voormalige pand J.J. Allanstraat 316 zichtbaar. © Collectie GAZ, fotonummer 21.01967.

Veranderingen in de periode 1906-1939

In 1906 liet Havik het oude *pand* “*ammoveeren en wederopbouwen*”. Nu kreeg het huis het aanzien zoals dat vandaag nog het geval is. Het gehele pand werd nu van steen opgetrokken, bij het “wederopbouwen” werden wel weer oude materialen opnieuw gebruikt. Zo werden op de

eerste verdieping aan de noordkant oude vloerplanken gebruikt, aan de zuidkant werden nieuwe (smallere) gebruikt. Ook delen van het rookkanaal van de schoorsteen zijn oud en de voordeur met het bovenlicht (met daarin een gietijzeren levensboom) werden nu als achterdeur gebruikt. Voordien was in de kadastrale leggers sprake van een “huis en erf”, nu van een “huis, schuren en erf”.

In 1913 liet Havik de stal uit 1883 direct achter het woonhuis vernieuwen, in 1924 gevolgd door de vernieuwing van de hooiberg. In sommige stukken wordt over nieuwbouw van de hooiberg gesproken, in sommige over verbouw. Het is dus niet ondenkbaar dat zich in de huidige berg nog delen van het bouwwerk uit 1883 bevinden.

In die tijd verdween de wegsloot voor het huis. In 1929 nam namelijk de gemeenteraad het besluit de wegsloot in Wijk E, dus tussen de brug bij Davidzon en de Weelbrug te dempen en een straat van 5,3 meter breed aan te leggen. Het smalle pad dat hier eeuwen lag, behoorde daarmee tot het verleden. Hygienisch ging het dorp er op vooruit, ook qua autoverkeer was het een verbering. Maar het nostalgische aanzien van dit stukje Westzaan verdween.

Havik's vrouw Lijsbeth overleed op 27 mei 1932. Hendrik zelf overleed op 23 februari 1936, 81 jaar oud.

Zoon Willem Hendrik Havik

Nadat Hendrik Havik in 1936 overleed, bleef volgens het bevolkingsregister zijn ongetrouwde zoon Willem Hendrik hier wonen. Deze was geboren op 9 februari 1894 en overleed op 31 juli 1946.

In december 1938 nam de gemeenteraad het besluit om de Krabbelbuurt te hernoemen in J.J. Allanstraat. Vanaf 1939 was dus de huisaanduiding Wijk E51 verleden tijd, in het vervolg sprak men van J.J. Allanstraat 314. Burgemeester Jantzen koos er bewust voor om een huisnummering te hanteren met veel tussenruimte, zodat bij het later bouwen van tussenliggende panden niet voortdurend met letteraanduidingen bij de huisnummers gewerkt hoefde te worden. Heden ten dage plukken we daar nog de vruchten van, er zijn weinig huizen met een letteraanduiding in ons dorp te vinden. Anderzijds zijn bepaalde huisnummers tot heden ten dage nooit gebruikt, zoals J.J. Allanstraat 318, 320 en 324.

Op 7 oktober 1940 werd de boerderij, bestaande uit een “*boerenwoonhuis met veestal, hooiberg, schuren erf en verder aanbehoren*” samen alle andere percelen grond door Willem Hendrik en zijn broers en zussen als erfgenamen van Hendrik Corneliszn Havik verkocht aan het Pensioenfonds van de Houthandel Dekker voor f29.500,-.

2.10. 1940-1952: Stichting Pensioenfonds voor leden van het Personeel der Naamloze Vennootschap Dekker's Houthandel en der ontbonden firma J. Dekker Jzn

Houthandel Dekker

De firma Dekker was oorspronkelijk een Westzaans bedrijf. Op 5 mei 1855 richtte Jan Dekker Janszn (1831-1887) deze houthandel op. Hij was een jongere broer van de bovengenoemde Gerbrand Dekker Janszn, die van 1862 tot zijn overlijden eigenaar van het pand was!

De houthandel was gevestigd aan het Zuideinde in Westzaan, waar onder meer met de molens “Het Witte Schaap” en “Het Klaverblad” hout werd gezaagd. In 1880 werd de eerste stoomhoutzagerij en –schaverij opgericht, “De Primus”. Om concurrentie met Zaandamse houthandelaren te kunnen blijven voeren, was een verhuizing uit Westzaan eind 19^e eeuw onvermijdelijk. Er was in het dorp geen directe aansluiting op het spoorwegnet, elektriciteit en telefoon ontbraken eveneens. Daarom

Op de rechter foto J.J. Allanstraat met rechts nummer 314 omstreeks 1910. Links J.J. Allanstraat 375-377-379. Het pand J.J. Allanstraat 312 staat er nog niet, het zou pas in 1914 gebouwd worden. © Collectie GAZ, fotonummer 41.01061. Op de rechter foto dezelfde plek in 2014.

verhuisde het bedrijf in 1895 naar Zaandam, waar van Cornelis Corver van Wessem de stoomzagerij "Nieuwe Jager" werd aangekocht.

In 1908 was een "Reservefonds voor Uitkeeringen" gesticht, maar bij de uittreding uit het bedrijf van J.A. Dekker, de zoon van bovengenoemde Jan Dekker, in 1921 werd dit fonds geliquideerd. Niettemin werd vanaf toen weer jaarlijks een bedrag gereserveerd voor gepensioneerden, maar pas op 21 november 1931 werd een nieuwe pensioenstichting opgericht. Mevrouw G.P.L. Dekker-Duijvis schonk Huize "Op Duin" te Wijk aan Zee aan het fonds, zodat personeelsleden goedkoop daar naar toe op vakantie konden gaan. Tijdens de oorlogsjaren werd nog een boerderij aangekocht, zo schrijft M.A. Verkade. Over de aankoop van een of meerdere woonhuizen te Westzaan rept zij niet. Voortdurend moest echter het rentekapitaal worden aangevuld, waartoe J.A. Dekker regelmatig in zijn buidel tastte. Hij overleed op 19 mei 1941. Na de Tweede Wereldoorlog werd de organisatie van het pensioenfonds gewijzigd. Uiteindelijk werd op 31 december 1945 een overeenkomst gesloten met de Vereniging "Pensioen Risico" en in 1949 werd het kapitaal aan deze vereniging overgedragen. Zo kwam een einde aan een eigen pensioenfonds voor de werknemers van de houthandel.²⁶

In 1957 werd de N.V. Dekkers Houthandel opgeheven. De gebouwen aan de Provinciale Weg 184 in Zaandam werden een jaar later afgebroken.

Bewoners

Niet zeker is wie de bewoner was, maar wellicht bleef dit voornamelijk Willem Havik. Halverwege de Tweede Wereldoorlog kwam echter het pand leeg te staan. De familie Hoogendoorn werden de volgende bewoners.

De komst van de familie Hoogendoorn te Westzaan

Abraham Nicolaaszn Hoogendoorn (Vinkeveen, 1896 – Westzaan, 1974) was een zoon van Nicolaas Hoogendoorn, geboren in Abcoude, en Philipijntje Samson. Zijn voorgeslacht woonde al generaties lang in het "plassen-gebied" in Zuid-Holland, zoals te Vinkeveen, Bodegraven, Wilnis, Abcoude, Waarder enzovoort.

Abraham (Bram) was als jonge man in de jaren '20 vanuit dit gebied met zijn jonge vrouw naar Noord-Holland getrokken, omdat voor hem geen werk was op de boerderij. Vlak bij Monnickendam, aan oostelijke oever van de ringvaart om de Purmer aan de Kloosterdijk, betrok hij een boerderij. Onder meer zoon Arie werd daar geboren in 1929. In de jaren '30 kon er weer een boerderij in de buurt van het ouderlijk huis van Bram Hoogendoorn worden betrokken en zo vertrok het gezin weer vanuit Noord- naar Zuid-Holland.

Echter niet van lange duur: in de oorlogswinter 1944/1945 moest de boerderij worden geëvacueerd en Bram trok tijdens de oorlogswinter van 1944 richting het noorden op zoek naar nieuwe woonruimte. Hij belandde te Westzaan en vernam daar dat de woning J.J. Allanstraat 314 leeg stond. Hij kwam in gesprek met een betrokkene bij de Houthandel Dekker, eigenaar van het huis. De directie van de houthandel was echter lid van de Nationaal Socialistische Beweging (NSB) en deze persoon vroeg dan ook aan Hoogendoorn hoe hij over de NSB dacht. De kerkelijke Bram Hoogendoorn antwoorde naar verluidt eerlijk dat, wanneer hij ze kon tegenwerken, hij dat niet zou nalaten, maar dat ook NSB-

²⁶ Verkade, M.A., (1955). Honderd jaren Dekker's Hout, pagina 78-82.

Stamreeks Hoogendoorn (1570-2012)

1. Arie Hoogendoorn

(Monnickendam, 1929-Westzaan, 1999)

Huwt in circa 1962 met:

Jacoba Maartje Tanger

(Amsterdam/Westzaan, 1926-Westzaan, 2010)

Zoon van:

2. Abraham Hoogendoorn

(Vinkeveen, 1896-Westzaan, 1974)

Veehouder, trekt tijdens de oorlogswinter 1944/1945 naar Westzaan, waar zij gaan wonen op de boerderij J.J. Allanstraat 314.

Huwt rond 1920 met:

Catharina Margaretha de Vries

(?, 1895-Westzaan, 1985)

Zoon van:

3. Nicolaas Hoogendoorn

(Abcoude-Proosdijk, 1869-?)

Huwt in 1890 met:

Philippijntje Samsom

(Vinkeveen en Waverveen, ca. 1869-Vinkeveen en Waverveen, 1919)

Zoon van:

4. Abraham Hoogendoorn

(Rietveld, 1824-Vinkeveen, 1896)

Veehouder te Zegveld en Abcoude-Proosdijk

Huwt in 1848 te Rietveld met:

Marrigje Breedijk

(Waddinxveen-Broek, 1830-Vinkeveen, 1895)

Zoon van:

5. Hendrik Hoogendoorn

(Wilnis, 1797-Zwammerdam, 1875)

Huwt met:

Krijntje Baardwijk

(1797-1832)

Zoon van:

6. Abraham Hoogendoorn

(Bodegraven, 1749-Zwammerdam, 1829)

Huwt in 1788 met:

Marrigje Hamoen

(1752-na 1807)

Zoon van:

7. Dirk Hagenszn Hoogendoorn

(Waarder, 1706-Bodegraven, 1773)

Huwt met:

Ariaantje Hendriksdr Verlaan

(Harmelen, 1711-Bodegraven, 1789)

Zoon van:

8. Hagen Gerritszn Hoogendoorn

(Waarder, 1675-1708)

Huwt in 1695 met:

Johann Reijersdr Geestdorp

(Harmelen, 1670-1722)

Zoon van:

9. Gerrit Jans Hagenszn Hoogendoorn

(Waarder, 1640 – na 1704)

Huwt in 1666 met:

Merrigje Jans Pancken van der Laen

(1648-1687)

Zoon van:

10. Jan Gerrits Hagenszn Hoogendoorn

(?, 1600-1680)

Van beroep Schepen in Waarder

Huwt met:

Grietje Jansdr.

(1600-1680)

Zoon van:

11. Gerrit Hagenszn Hoogendoorn

(Zevenhuizen, 1570 – Ruigweide, 1626)

Huwt in 1595 met:

NN

(Zevenhuizen, ca. 1570 - ?)

ers mensen waren met een ziel voor de eeuwigheid, overigens niet wetend met een NSB-organisatie van doen te hebben! Toen hij dat begreep ging hij ontmoedigd terug richting Zuid-Holland. Echter een afgevaardigde van de Houthandel Dekker was hem voor en berichtte aan Hoogendoorn's vrouw Catharina Margaretha de Vries (?, 1895 – Westzaan, 1985) dat de woning J.J. Allanstraat 314 aan hen werd gegund, vanwege Bram's eerlijkheid...

Verzetsactiviteiten op de boerderij

De familie Hoogendoorn betrok met zijn vrouw en vijf kinderen in 1944 de boerderij J.J. Allanstraat 314.

In het dorp laadde hij echter de schijn op zich NSB-er te zijn, omdat de woning voordien eigendom was van de N.V. Dekker's Houthandel. Hoogendoorn zou de woning wel door middel van vriendjespolitiek hebben gekregen, meenden de dorpelingen. Maar daarom bood dat wel prachtige kans om een grote voorraad elders buitgemaakte bonkaarten in een geheime bergplaats op JJ Allanstraat 314 onder te brengen. Met een Duitse legerjeep kwam de verzetsgroep naar Westzaan, in alle rust werden op het terrein de kaarten uitgeladen en veilig opgeborgen, niet vermoedend dat op enkele meters afstand onderduikers in een sloot zaten. In het naastgelegen huis J.J. Allanstraat 316 had de familie Bergers namelijk onderduikers in huis genomen, die vanwege de Duitse legerjeep bij de burens letterlijk onderdoken. Daarover meer in het volgende hoofdstuk. Ook de bewoners van het daarnaast gelegen huis, J.J. Allanstraat 322, waren het verzet toegedaan. De familie Tanger die daar woonde waren echter veel meer georiënteerd op IJmuiden in verband met de smokkel van mensen naar Engeland (Engelandvaarders) en spionageactiviteiten rondom de Atlantikwall. Samenwerking tussen de Hoogendoorns en de Tangers is er dan ook niet geweest.²⁷

Ook heeft er in de laatste oorlogsmaanden een onderduiker bij de familie Hoogendoorn gezeten. Deze jonge man was van beroep architect en maakte zich in deze periode verdienstelijk om een ontwerp te maken voor uitbreiding van de stal. Aan de noordkant zou deze worden verbreed zodat veel meer ruimte voor koeien ontstond. Echter, het financieren van de staluitbreiding zou nog wel gaan, maar ook moest dan het noordelijke huis, J.J. Allanstraat 316 worden aangekocht en dat ging boven het budget. De plannen gingen dan ook niet door. Wel werd de noordelijke muur van de stal in of kort na de oorlog opnieuw opgebouwd omdat deze in dermate slechte staat verkeerde dat deze bijna of geheel is omgevallen.

Verkoop door Houthandel Dekker

Pas op 29 december 1952 verkocht de Stichting Pensioenfonds de boerderij, volgens het kadaster bestaande uit een *"huis, schuren, gierkelder en erf"* aan Bram Hoogendoorn. De oppervlakte was nog steeds evenals in 1832 5,20 are. Ook diverse weilanden achter het huis waren in de koop besloten, in totaal ruim 10 hectare en dat voor de som van f25.000,-, enkele duizenden minder dan waarvoor het door de firma Dekker was aangekocht. Het ging om de kadastrale percelen B802, B2187, B1276, B2188 t/m B2190, C1432 en C1433.

2.11. 1952-heden: familie Hoogendoorn

De laatste jaren

In de naoorlogse jaren werd het slootje vlak achter de hooiberg, van noord naar zuid lopend, gedempt. Bram Hoogendoorn liet in 1960 de bestaande stal achter de hooiberg vernieuwen. Deze werd ontworpen en gebouwd door timmerman J.A. Versteeg.

Oudste zoon Nicolaas (1924-2007) trouwde met Rina Hoogerbrugge, dochter Fijtje Marijtje (1925-2011) met Jacob Hotting (1922-2010) en Philippijntje (1926-2009) trouwde met Simon (Siem) Oudkerk (1932) en ging met hem op de boerderij Zuideinde 193 wonen. Zoon Arie (1929-1999), kreeg verkering met zijn buurmeisje Jacoba Maartje Tanger (1926-2010) die op nummer 322 woonde. Zij trouwden begin jaren '60. Zij kregen twee kinderen: Abraham (Bram) en Gert werden geboren in respectievelijk 1963 en 1964.

Dochter Engentje (Inge) (1933-1992) trouwde met Roelof Kok.

Bram Hoogendoorn en zijn vrouw overleden in respectievelijk 1974 en 1985.

Nadien bleef het huis J.J. Allanstraat 314 in de familie, hun kleinzoon Gert Hoogendoorn Arieszn werd rond 1990 eigenaar en woont er sindsdien met zijn gezin. In de loop van de jaren werden diverse inwendige verbouwingen uitgevoerd, waarbij onder meer de bedsteden verdwenen.

Sinds 2013 is het pand met de stal en hooiberg erachter aangewezen als gemeentelijk monument. De stal uit 1960 werd in 2014-2015 opnieuw opgebouwd waarbij de asbesthoudende platen op het dak

²⁷ Mondelinge overlevering G. Hoogendoorn Azn, december 2013.

werden vervangen door dakpannen. Ook werd de zuidelijke gevel van de stal, die circa 40 centimeter uit het lood stond, hersteld.

Het huis J.J. Allanstraat 314 in 2008.

3. J.J. ALLANSTRAAT 316

3.1. Voorgeschiedenis tot 1825

Mogelijk stond vroeger op deze plek het huis van de moleneigenaar van “De Sint Pieter”. Het kan ook dat die woning oostelijk van J.J. Allanstraat 322 stond, dus iets verder het land in. Deze woning zal, evenals “De Sint Pieter” halverwege de 17^e eeuw gebouwd zijn.

In paragraaf 4.1. wordt uitgebreider bij de historie van deze molen stilgestaan.

Tot eind 1725 was Gaaf Maartenszn Boer eigenaar van molen en huis. Het huis werd door zijn erfgenamen verkocht aan Claas Janszn Cnappert, daarna diens zoon Claas en daarna een kleinzoon. Het is rond 1750 vermoedelijk afgebroken.²⁸

3.1. 1825-vermoedelijk 1830: Pieter Hartog

Verkoop van het land en kadastraal sectienummer

Zoals in hoofdstuk 1 gezegd, verkochten de erfgenamen van Cornelis Stolp in december 1825, naast diverse andere landerijen en bebouwing die bij de molen “Het Huis Assumburg” hoorden, *“een stuk land (...) aan en over de wegsloot”* met een oppervlakte van een bunder, 1 roed en 81 verkocht voor f2347,20 aan Pieter Hartog, landman uit Beemster. Halverwege de 19^e eeuw kwam hier een woning, de voorgaande woning van het huidige pand J.J. Allanstraat 316.

Hartog had dit land, dat zich volgens het minuutplan van 1827 bevond achter en ten zuiden van het huis J.J. Allanstraat 322 en ten noorden van J.J. Allanstraat 316, twee jaar in bezit. Bij het Kadaster werd dit begin 19^e eeuw bekend met kadastraal nummer B799 en een totale oppervlakte van 76 are en 20 centiare.

De familie Hartog uit de Beemster en hun relatie met Westzaan

Het gaat hier om Pieter Janszn Hartog (1758-1837), gehuwd met Grietje Simonsdr Kramer (1754-?). Beiden woonden hun gehele leven in de Beemster, maar de familie Hartog had wel banden met Westzaan; oudste broer Jan (1734-1808) was doopsgezind predikant. Diens zoon Jacob Janszn Hartog (1772-1840) was dat eveneens. Hij was op 9 juli 1828 in De Rijp getrouwd met Cornelia Dirksdr Bek, aldaar geboren. In datzelfde jaar werd Pieter's neefje Jacob Hartog dominee van de Waterlands Doopsgezinde Vermaning op het Noord in Westzaan. Ze betrokken de pastorie naast de kerk, huidig adres J.J. Allanstraat 465.²⁹

Verkoop van het land

Over Pieter Hartog's activiteiten in Westzaan is verder niets bekend. Wel weten we dat hij na slechts enkele jaren, in 1828 of 1830, het land weer verkocht. Eigenaar van het weiland werd Gerrit de Graaf

3.2. Vermoedelijk 1830-1841: Gerrit de Graaf en Maartje de Graaf-de Wit

Over Gerrit de Graaf en zijn gezin

Gerrit de Graaf was een zoon van Jan Janszn de Graaf (1769-1837) en Jannetje Krok (ca 1769-1834). Op 2 mei 1830 trouwde hij in Westzaan met Maartje de Wit uit Kwadijk. Zij kregen voor zover bekend acht kinderen. De Graaf was van beroep “lattenzagersknecht”, dus was werkzaam op een houtzaagmolen. Volgens de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel van het Kadaster in 1832 was Gerrit eveneens eigenaar van het weiland B800 en het polderwater (de sloot) kadastraal B801.

Het 19^e-eeuwse pand J.J. Allanstraat 316. © Collectie Westzaanse Digitale Beeldbank.

Verkoop

²⁸ GAZ, ONA: OA-0014, inv.nr. 5435. Verpandingsregisters.

²⁹ Jacob Janszn Hartog had eveneens een broer Pieter, geboren in 1774, maar deze was reeds in 1803 op 28-jarige leeftijd overleden.

In 1841 verkocht De Graaf een deel van het land met 5,67 are als kadastraal perceel B958 aan Cornelis Langedijk.
Gerrit de Graaf overleed op 10 oktober 1880 in Westzaan, 77 jaar oud.

3.3. 1841-1856: Cornelis Langedijk

Cornelis Langedijk, geboren in 1803 in Wognum als zoon van Pieter Langedijk en Stijntje Wit, was in 1830 getrouwd met Antje Cornelis Relk Tip (1799-1844). Zij kregen drie kinderen: Pieter, Stijntje en Aagje. Langedijk verdiende de kost als "inlandsch kramer".

Na aankoop bouwde Cornelis Langedijk in 1841 aan de rand van dit stuk land, aan de wegsloot, een huis. Het werd een traditioneel houten pand met aan de achterzijde een aanluing en aan weerszijden een tuitgevel, zoals in die tijd gangbaar was. Het kreeg gemeentenummer 260.

Na het overlijden van Cornelis' eerste vrouw trouwde hij in 1844 opnieuw, nu met "wolle- en linnennaaster" Antje Jans Maijer (1808-1881) uit Beemster. Twee jaar later werd hun dochter Trijntje geboren (1846-1886), in 1870 gehuwd met Hendrik Andries Zonderland (1846-?). Nadien werd hun dochter Maartje geboren. Langedijk heeft het huis ongeveer 15 jaar in bezit gehad en er gewoond. Hij zelf overleed op 52-jarige leeftijd op 3 november 1855. Korte tijd daarna werd het huis door zijn erfgenamen bij publieke veiling verkocht.

3.4. 1856-1861: Louis Rhijnvis van Sandick

De familie Van Sandick

Koper was Louis Rhijnvis van Sandick, "*rijksontvanger*" in Westzaan. Hij kocht op 29 januari 1856 het "*woonhuis met moestuin en erf, weiden en verdere aanbehoren en getimmeren*". Het was toen "*een kapitaal en voor weinig jaren nieuw gebouwd woonhuis nommer 261*". De nieuwe koper gaf voor het huis f1350,-.

Louis was geboren op 4 januari 1816 als zoon van Onno Zwier van Sandick (1759-1822) en Henrietta Engelina Feith (1777-1851). Hij was afkomstig uit een adellijk geslacht, zijn vader was rond 1800 actief in het leger als luitenant-generaal en directeur en commandant van de Koninklijke Hollandsche Militaire School te Honselersdijk, zijn opa Johan Alexander van Sandick (1727-1763) was vanaf 1758 bewindhebber van de West-Indische Compagnie, vanaf 1760 lid van de Staten van Friesland en gedeputeerde van de Staten Generaal. Louis Rhijnvis was zelf van beroep "*Ontvanger Directe Belastingen*". Hij trouwde op 24 april 1856 in Westzaan met Elisabeth Buijs (1820-1881), dochter van Cornelis Buijs en Maartje de Jong.

Louis Rhijnvis Van Sandick is tussen 1839 en 1848 vanuit Alkmaar in Westzaan komen wonen.

Vergroting van het huis

Hij kocht het huis aan de J.J. Allanstraat rond zijn trouwen en samen met zijn vrouw heeft hij dat al heel kort na het huwelijk uitgebreid, er vond volgens het Kadaster namelijk "*bijbouwing*" op het perceel plaats. Ondanks dat de oppervlakte van het perceel niet wijzigde, werd wel het perceelnummer gewijzigd, in B1085.

Op 12 oktober 1861 verkocht de familie Van Sandick het huis aan de gemeente Westzaan voor f1575,-. Familie Van Sandick vertrok richting Ouder-Amstel. Uiteindelijk kwamen Louis en zijn vrouw in Haarlem terecht. Daar overleed Elisabeth op 26 november 1881. Louis Rhijnvis verloor niet helemaal zijn banden met Westzaan. Hij had in zijn leven diverse gedichten gemaakt en in 1894 liet hij die bij drukkerij H.A. van Dijk in Westzaan publiceren, opgedragen "*Aan mijn eenig overgebleven zuster, Anna van Sandick, worden deze dichtstukjes, in verschillende tijdperken van mijn leven vervaardigd, uit broederschapelijke toegenegenheid*".³⁰ Twee gedichten hebben op Westzaan betrekking en zijn geschreven in 1848, waaronder een vervaardigd gedicht over de nieuw aan te leggen Communicatieweg. Louis Rhijnvis van Sandick overleed in Haarlem op 28 september 1899.

3.5. 1861-1871: Gemeente Westzaan

De gemeente Westzaan heeft het pand jaren lang verhuurd. We weten helaas niet aan wie omdat het bevolkingsregister van Westzaan in de periode circa 1862-1891 uitsluitend op naam is georden en niet op adres. In die tijd kreeg het huis echter een forse waardevermindering, het werd bij publieke veiling in 1871 voor slechts f1080,- verkocht.

³⁰ <http://www.vansandick.com/familie/archief/Dichtstukjes/>

Het Nieuwtje van den Dag.
't Was Zondag in ons dorp Westzaan;
En naar 't gebruik der tijden,
Was iedereen ter kerk gegaan;
Zijn Godsdienst te belijden.

Twee burgers braaf en wel gezind,
En die zich bureu heetten,
Zij hadden ook met vrouw en kind,
Zich van dien plicht gekweten.

En daar zoo'n dag, een rusttijd is,
Die niemand mag misbruiken,
Zoo gingen beiden na den disch,
Wat in de veeren duiken.

Doch had de maaltijd goed gesmaakt;
Zeer slecht beviel dat slapen,
Kees had de visch te goed geraakt,
En Jan had hinder van de rapen.

Kees was een fiksche vlugge klant,
Bekend bij al zijn' bureu,
Als iemand die met vaste hand
Het zwaarste werk kon sturen.

Daarbij was hij een vreemde snaak,
Want hij kon verzen maken;
Maar eerst moest hij, voor zulk een taak,
Vooraf in drift geraken.

Jan was iets dom, maar toch héél goed,
Hij had wel dertien kind'ren,
En 't scheen dat dit den armen bloed,
Soms in zijn beurs kon hind'ren.

Daar Kees nu toch geen slaaplust had,
Zoo stapte hij naar buiten,
En zag, hoe Jan daar ook reeds zat,
Omringd van al zijn' spruiten.

"Wel Buur," zei hij, "niet in de rust?
De dag brengt dat toch mede,
Maar vast als ik, had gij geen lust
En 'k weet daarvan geen rede."

"Ik wel," hervatte Jan terstond;
"Volgaarne wil ik 't weten,
Ik had een al te graage mond,
En heb te veel gegeten."

"'k Was te verheugd. Zelfs van de preek,
Kan ik niets meer verhalen,
Want 'k zal in deze gansche week,
Weer eind'lijk overmalen."

"Ja Buurman, ja, als 't ook zóó moet,
Dat wij van honger zuchten,
Doordien men 't loon vermind'ren doet;
Dan hoort men nog van kluchten."

"Dan kom," zei Kees "gij hebt gelijk
Maar kunt gij 't beter maken,
Welligt gaaft gij, al waart ge rijk,
Een pak van 't zelfde laken."

"Mijn peetemoei sprak eens tot mij. -
Wilt toch op 't spreekwoord letten,
Dat iedereen, verloopt het tij,
De bakens gaat verzetten."

"Moet niet een schip, hoe groot en sterk,
Soms voor den stormwind reven,
En zal men voor dat meerder werk
Een dubbel oorlam geven."

"Dus wordt niet boos en wil niet, meer
Uw hoofd daarmede breken,
'k Zal dan van andere zaken weêr
Eens deftig met u spreken."

"Van 't Nieuwtje, dat ik dezen dag
Van velen heb vernomen,
Zie, als dat waarheid worden mag,
Dan zal er arbeid komen."

"Voorzeker is 't geen logentaal,
Of sprookje van de menschen;
Maar wie 't ook hoort, zal zoo'n verhaal,
Zoo'n onderneming wenschen."

"Verbeeld u, Buur, men vormt een plan,
Zoo als de heeren zeggen,
Om door Westzaan en heel de ban,
Een rijweg aan te leggen."

"Daarna zal men langs Beverwijk
Den weg naar Haarlem leiden,
En is men vrij door drassig slijk,
Bij winterdag te rijden."

"De meeste slooten raken digt,
Veel brugjes zal men slopen,
Opdat de weg wat hooger ligt
En breeder uit zal loopen."

"'k Sprak iemand, die met juistheid wist,
Hoe reeds de zaken stonden,
Maar wat op 't raadhuis wordt beslist,
Is aan veel zorg verbonden."

"Doch moeite, zorgen en verdriet,
Die zullen niets vermogen,
Dat tellen onze Heeren niet,
Als zij iets goeds beoogen."

"'t Hecht dus mijn zegel op hun werk,
En zal hun hoog vereeren,
Omdat ik uit die daden merk,
Dat zij Westzaan waardeeren."

"Maar Kees vergun me een oogenblik,
Uw rede af te breken,"
Vroeg Jan, ten halve in zijn schik,
Van 't geen hij hoorde spreken."

"Ik vind, al wat gij daar vermeld,
Bijzonder hoog te roemen,
Daar 't een verbetering voerspelt,
Met woorden niet te noemen."

"Maar nog hebt gij mij niet verhaald,
Hoeveel 't bedrag zal wezen,
Dat voor die rijweg wordt betaald,
Als hij er komt na dezen."

"Mij dunkt, naar zoo'n belangrijk punt,
Zou ik het eerste vragen,
Daar gij toch wel begrijpen kunt,
Dat geld veel doet vertragen."

"Wel Buurman, foei, wat draaft ge door
Met al uw wederleggen,
Ik nam mij juist zoo aanstonds voor,
Ook daarvan iets te zeggen."

"Maar plots'ling werd uw hart vervuld
Met allerhanden klagten,
En kunt gij door uw ongeduld
Niet eens het einde wachten."

"Geloof mij vrij aan deze zaak,
Heeft nog geen geld ontbroken,
Daarvoor is alles in de haak
En alles afgesproken."

"Ja! Naauw'lijks waren d' eersten dag,
De kosten opgegeven,
Of velen hadden voor 't bedrag,
Reeds daad'lijk ingeschreven."

"Daardoor is alles nu gereed,
Om 's Konings welbehagen,
(Opdat zij spoedig wordt besteed),
Eerbiedig af te vragen."

"Maar Keesbuur, ja, ik vind het goed!"
Viel Jan weêr in de rede;
"Dat men een rijweg leggen doet,
De tijdgeest brengt dat mede."

"Maar zou men, is zij daargesteld,
Geen rijweg-omslag maken?
't Gebeurt, zooals *de Nieuwspost* meldt,
Wel meer bij *grote* zaken."

"En van die arme burgerzak,
Kan men zooveel niet vergen,
Want velen kunnen 't ongemak
Der duurte niet verbergen."

"'k Betaal getrouw aan dorp en land,
Geen bakker moet er wachten,
Maar rijweglasten, in mijn stand,
Gaan boven mijne krachten."

"Hoe nuttig 't dan ook wezen mag
Voor alle werkzaamheden,
Ik wenschte, dat ik nooit haar zag,
Door eenig mensch bereden."

"Alweêr die angst, alweêr die vrees,
Wat zal er toch van komen,
'k Verzeker U," herhaalde Kees,
Wij hebben niets te schromen."

"En werd er ook iets opgebracht,
Of aan dien weg gegeven,
Wij zien toch nieuwe levenskracht
En bloei daardoor herleven."

"Het wordt tot nut van ons gedaan,
En zouden wij dan klagen;
Neen buurman, zulk een stout bestaan,
Kan ik niet meer verdragen."

"Al wat er ook geschied zal zijn,
Ik durf 't voor elk getuigen:
Gij tracht uit elke daad venijn
En bitterheid te zuigen."

"Nooit deelt uw hart met ware vreugd
In 's levens vergenoegen,
En juist de echte burgerdeugd,
Zal zich in alles voegen."

"Ik zal met u nog menig keer,
Daarover woorden krijgen,
En hoor ik dus wat naders weêr,
Dan zal ik 't u verzwijgen."

En hierop ijld Kees naar huis,
Geheel in drift ontstoken;
Zoodat zijn pijp, van 't fel gedruis
In stukken was gebroken.

Gelukkig kwam dit woest gebaar

Zijn dichterhart ontwaken;
En 't huis gekeerd, zag men hem daar
Het volgend rijmpje maken:

Waar vlijt en waar ijver te zamen zich paart,
Daar heeft men soms wond'ren van grootheid ontwaard;
En heilzame vruchten genoten
Getuig dit, O Neêrland, hoe werd eens uw grond
Die vroeger de magt van de zee niet weerstond;
Door dijken en dammen omsloten.
Was 't voorgeslacht, eenmaal voor de oorlog beducht,
Met have en goed naar dit plekje gevlucht,
Om rust en om vreë hier te smaken,
Zij hadden toch immers die rust niet gezocht
Die wond'ren van grootheid en kunsten gewrocht,
Wanneer hun geen ijver deed blaken.
Wij roemen dan ook op die vlijt van weleer
En knielen op 't Graf van die edelen neêr.
Zij hebben zooveel ons geschonken!
Maar God zij geloofd, die vlijt en die moed,
Dat kenmerk van 't echte oud Neêrlandsche bloed,
Zijn niet met hun daarzijn gezonken.
't Geen soms in Europa een wijze bedacht,
't Was lang reeds in Neêrland zoo kunstig volbracht,
Door schoonheid en luister omgeven.
Nog ziet men als vroeger, uit meer en uit veen,
Waar enkel verwoesting den wand'laar omscheen,
De bloeiendste polders herleven.
Nog heeft men alomme het ruimste bestaan
Aan den Amstel en Rotte, en de volkrijke Zaan,
Door vlijt en door ijver verkregen,
Heeft ook onze buur, 't geraak zich bereid,
En door zijne wegen, zijn luister verspreid
't Maakt Holland voorwaar niet verlegen.
Ook wij treffen wegen en sporen hier aan
En willen ons nergens, zelfs hier in Westzaan,
De roem van ons land zien ontrukken.
Ja, zelfs in ons dorp worden schatten besteed,
En ligt reeds het plan voor een rijweg gereed,
't Welk burgers ons hart zal verrukken.
Uw dank zij dan altijd die braven gebracht,
Die nog voor de welvaart van ons zijn bedacht,
God moge hun arbeid bekroonen!
En rusten zij eenmaal tevreden ter neer,
Zoo zal nog Westzaan voor altijd hunn' eer
En hun vlijt aan 't nageslacht toonen!

Westzaan, 15 Februarij 1848.

De vrome Wensch.

Mogt ik wenschen wat ik woû,
Ik weet wel wat ik wenschen zoû,
't Waren dan geen groote schatten,
Die maar louter zorg omvatten,
En geen goud, dat aardsche slijk;
Neen! ik wenschte mij niet rijk.

't Was ook niet een aardig wijf,
Suikerzoet en knap van lijf,
Om daarmee in d' echt te treden,
't Huw'lijk heeft zijn zaligheden,
Maar ook vaak een lang berouw,
Neen! ik wenschte nog geen vrouw.

En al gaf men eens aan mij,
De uitgezochtste boekerij,
En ik kon daaruit niet leeren,
Om mij zelven te regeeren,
Waar kwam dan 't verstand van pas?
'k Wenschte, - neen, geen boekenkas.

En volstrekt geen post bij 't Land,
Of een winkel wel beklant,

Waar men altijd zoo moet zorgen
Voor dat eeuwigdurend borgen,

Op een anders leêge zak,
Neen! - ik wenschte nooit zoo'n vak.

Was het dan niet heerlijk schoon,
Om een gouden koningskroon
Met een schepter rond te dragen?

Och in deze groote dagen
Heerschen vorsten maar in schijn;
Ik Wenschte - neen! geen vorst te zijn.

Maar, nu vraagt men overal,
Wat ik dan toch wenschen zal;
Ga ik alles zoo versmaden,
Weinig blijft er dan te raden,
Want zooals het altijd gaat,
Alles heeft zijn goed en kwaad.

Nu dan, 't was tevredenheid,
'k Wenschte haar alom verspreid,
Nergens, nergens uitgesloten,
Onder rijken, armen, grooten,
Onder voor- en tegenspoed,
Overal, in elks gemoed.

O, was ieder mensch tevreên,
Vroolijk vlood dan 't leven heen;
En het pakje, hier te dragen,
Deed ons nimmer luide klagen,
Nimmer haken naar 't genot,
Van eens rijken buurmans lot.

O, was ieder mensch tevreên,
't Ging ons beter hier beneên;
Niemand zou zijn naasten hind'ren
En de menschen bleven kind'ren,
In den afgunst, nijd en haat,
Dat zoo veel omvattend kwaad.

Op dat groote schouwtooneel,
Krijgt toch ieder mensch zijn deel;
En dat jamm'ren en dat zuchten,
Geven enkel bitt're vruchten
En vermind'ren smart noch pijn,
O! wat kon dat anders zijn.

Oproer, moord en plunderzucht,
Maakten nimmer ons beducht,
En die jammervolle plagen,
Die een vreedzaam hart doorknagen,
Hadden voor tevredenheid,
Overal een plaats bereid.

Immers 't afgeloopen jaar
Toonde ons maar al te klaar,
Hoe zoo vele snoode klagten,
Onheil in Europa bragten;
Hoe de vreê en rust verdween,
Wijl geen mensch tevreden scheen.

Ja, zij is de grootste schat
Op dit korte levenspad,
En wat ook hier moog' verschijnen,
Of verand'ren, of verdwijnen,
Ik Wensch alleen tevredenheid
Overal, op d' aard verspreid.

Westzaan, 11 Dec. 1848.

3.6. 1871-1873: Grietje Bruijn-de Vries en Willem Bruijn

Nu werd Grietje de Vries eigenaresse. Zij was geboren op 2 juni 1821 te Assendelft, van beroep veehoudster en weduwe van Andries Zonderland (1800-1870) en woonachtig aan de Nauernasche *Willem Zonderland* (1884-1974),

zoon van Pieter en Antje Zonderland-de Boer en geboren op J.J. Allanstraat 316. © Collectie Tresoar.

Vaardijk. Ze huwde datzelfde jaar opnieuw met Willem Bruijn. Willem was geboren op 2 september 1810 in Westzaan en eerst getrouwd met Aagje Peereboom (1809-1870). Voor zover bekend hebben Willem en Grietje samen geen kinderen meer gekregen, Grietje had uit haar eerste huwelijk vijf kinderen. Willem was van beroep timmerman, later opzichter.

Grietje en Willem hebben het huis slechts korte tijd later, in juli 1873, verkocht aan Pieter Willemszn Zonderland.

3.7. 1873-1921: Pieter Willemszn Zonderland en Antje Zonderland-de Boer

Pieter Willemszn Zonderland, was de volgende eigenaar. Hij was een zoon van Willem Corneliszn Zonderland en diens tweede vrouw Grietje Teunisdr Schuijt en geboren in 1845 op de plek van J.J. Allanstraat 313. Zijn opa en oma van vaderszijde waren Cornelis Zonderland en Aafje Willemsdr Boon. Andries Zonderland, de eerste man van verkoopster Grietje Bruijn-de Vries, was geen nabije familie. In 1883 trouwde Pieter Zonderland met Antje Hendriksdr de Boer uit Koog aan de Zaan. Van beroep was hij horlogemaker. Zij beiden werden voor 4/6^e deel eigenaar, twee kinderen werden elk voor 1/6^e deel. Dat waren Willem Zonderland en Greta Zonderland, respectievelijk muziekonderwijzer in Harlingen en muziekonderwijzeres te Westzaan. Eerstgenoemde Willem, geboren in 1884, was in 1909, toen zijn broer Hendrik op ongeveer 24-jarige leeftijd overleed, naar Harlingen vertrokken, waar hij aan de slag ging als organist en koordirigent. Het Heerenveens Gemengd Koor, het latere Toonkunstkoor Heerenveen, leidde hij van 1914 tot 1920. In 1917 vertrok hij naar Leeuwarden, daar werd hij organist van de Doopsgezinde Gemeente en van 1919 tot 1934 dirigeerde hij het Stedelijk Orkest Leeuwarden. Verder is de Westzaanse Willem pianist, organist en dirigent geweest in onder andere Dokkum en Heerenveen en adviseur en commissielid van de Bond van Zangkoren in Friesland. Willem overleed in 1974.

Terug naar Westzaan, waar Willem's ouderlijk huis stond. De woning had tot 1886 gemeentenummer 226, daarna werd het Wijk E58.

Naast Willem en Greta was in 1885 zoon Hendrik geboren en in 1895 dochter Grietje. Hendrik overleed in 1909, enkele maanden nadat broer Willem naar Harlingen was vertrokken. Grietje bleef samen met haar moeder nog jaren lang in het huis aan de Krabbelbuurt wonen, nadat vader Pieter was overleden.

In 1917 werd het perceel B958 kadastraal gesplitst. De 19e-eeuwse woning kwam nu op twee percelen te staan: B1920 met de omschrijving "*huis, schuur en erf*" en B1920 "*huis*". Het lijkt erop dat de woning nu dus in tweeën werd gedeeld. In het huizenregister, een deel van het bevolkingsregister, is maar één huisnummer aangetroffen, maar inderdaad is al wel in het boek uit 1899 naast de naam van Pieter Zonderland de naam van Jan Sol Czn vermeld. Kennelijk huurde deze van Zonderland een deel van de woning. Het adres werd rond 1920 van Wijk E58 omgenummerd naar Wijk E52.

Dochter Grietje trouwde in 1919 met C. Stolp. Enkele jaren later, op 8 december 1921 verkocht familie Zonderland de woning aan de familie Bergers. De prijs was nu weer aanzienlijk hoger dan de aankoopprijs decennia eerder, namelijk f2750,-. Moeder Zonderland-De Boer was al enkele maanden voordien, op 8 augustus vertrokken naar Zaandam. Zo kwam een einde aan bijna 50 jaar bewoning door de familie Zonderland.

3.8. 1921-1953: Familie Bergers

Dirk Bergers en de verbouw in de jaren '30

De familie Bergers werd nu eigenaar. Allereerst Dirk Bergers, geboren op 15 april 1894 te Westzaan als zoon van Jan Simonszn Bergers en Elisabeth Cornelisdr Donker Kaat en in 1914 in Groningen getrouwd met Margaretha Spaak, geboren in 1892. Zij kregen zes kinderen: Jacoba (jong overleden, namelijk in 1933), Jan, Egbert, Elisabeth, Margaretha en Anna.

Enkele jaren na hun huwelijk gingen zij dus aan de J.J. Allanstraat wonen. Voordien woonden zij in de Kerkbuurt

In die tijd schijnt ook Cornelis Stolp in het huis te hebben gewoond, mogelijk tot 1934, aangezien het pand toen hoogstwaarschijnlijk weer één werd. Namelijk in dat jaar werd het houten pand grotendeels van steen. De "*Voor en achtergevel worden geheel volgens tekening van steen opgetrokken, terwijl de zijgevels bepleisterd*"

De woning na de verbouwing uit 1959, namelijk begin jaren '80 van de 20e eeuw. © Collectie GAZ, fotonummer 22.00981.

Egbert Bergers en de Tweede Wereldoorlog worden voor het hout.”, zo schreef aannemer J. Maij.

Bergers overleed op 29 oktober 1935, zijn vrouw bleef achter en op 29 juni 1942 werd zoon Egbert, toen nog ongehuwd, voor f3000,- eigenaar. Korte tijd later trouwde hij.

Ondertussen was de Tweede Wereldoorlog uitgebrosen. Evenals diverse andere inwoners in Westzaan, had de familie E. Bergers onderduikers in huis. Onder meer Esther Dias,

geboren in de eerste maanden van 1942 in Amsterdam. Haar ouders echter werden op transport gesteld naar Sobibor. Het is onduidelijk hoe Esther is ontsnapt, zelf hoorde ze twee versies: ze zou op weg naar Westerbork uit de trein zijn gegoooid of uit de Hollandsche Schouwburg in Amsterdam, verzamelplaats voor opgepakte Joden, zijn gered. Hoe het ook zij, ze kwam in 1942 bij dokter Jongerius in Koog aan de Zaan terecht maar omdat de situatie te gevaarlijk werd, bracht het Zaanse verzet haar onder bij de familie Bergers in Westzaan. Daar werd ze Elly van Dalen genoemd en pas na de Tweede Wereldoorlog ontdekte ze haar eigenlijke naam.³¹

De familie Bergers had meer onderduikers in huis. Dat was niet altijd even makkelijk, want, naar men meende, was in het naastgelegen huis J.J. Allanstraat 314 omstreeks 1944 een gezin komen wonen dat de NSB was toegedaan... Zeker toen op een gegeven ogenblik ongewoon drukke activiteiten op het achtererf van die woning plaatsvonden, braken voor de onderduikers angstige ogenblikken aan: ze doken letterlijk onder in het blubberslootje achter de woning en haalden door middel van een rietje adem. Uren hebben ze daar gezeten. Esther Dias bleef als inwonend meisje bij de familie “gewoon” in huis. Maar achteraf bleek de familie Hoogendoorn op nummer 316 zich eveneens met illegale praktijken bezig te houden. Daarover is al meer geschreven in het voorgaande hoofdstuk.³² Moeder Bergers-Spaak is in 1950 overleden. De familie E. Bergers verkocht het pand op 7 december 1953 aan de familie Bas.

3.9. 1953-1959: Familie Bas

Het ging om Engelbardus Johannes Bas, geboren op 2 april 1901 te Krommenie. Hij was getrouwd met Hillegonda Johanna Swietering. Zij bleven in Krommenie wonen, aan de Badhuislaan 20. De familie Bas moet het pand in Westzaan enkele jaren hebben verhuurd. Aan wie?

Op 19 juni 1959 verkocht de familie Bas uit Krommenie het Westzaanse pand weer.

3.10: 1959-1971: Cornelis Prins en Cornelia Prins-van der Kaa

Verbouw in 1959

Koper was voor f6000,- Cornelis Prins-van der Kaa. Zij was geboren op 23 december 1894 te De Werken en Sleeuwijk en (buiten gemeenschap van goederen) getrouwd met veehouder Cornelis Prins. Zij woonden voordien op Middel 175.

In 1959 liet de familie Prins-van der Kaa het pand fors verbouwen. Nu werden ook de houten zijgevels vervangen door stenen muren en werd een dakkapel aangebracht.

Enkele maanden later werd er een schuur bij de woning geplaatst.

3.11: 1971-1983: Simon Dijkman en Adriana Dijkman-Dorhoeve

De elfde eigenaar sinds 1832 was Simon Dijkman en zijn vrouw Adriana Hendrika Antonia Dorhoeve. Ook nu stond het pand op haar naam. Zij was geboren op 18 mei 1929.

Zij woonden hier ongeveer 12 jaar. Daarna kocht hun dochter Janna het pand. Hun andere dochter woont aan de Burgemeester Verstegenstraat.

³¹ <http://www.joodsmonumentzaanstreek.nl/pagina-2562-Vas-Dias-Esther.htm>

³² Mondelinge overlevering G. Hoogendoorn Azn, december 2013.

3.12: 1983-heden: Peter Gravesteyn en Janna Gravesteyn-Dijkman

De bouwtekening van het huidige adres J.J. Allanstraat 316 uit 1985.

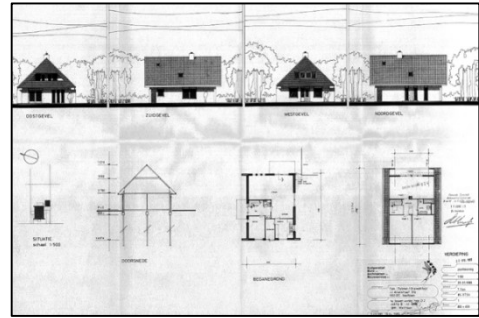
De familie Gravesteyn en de bouw van de huidige woning

Sinds 1983 is het pand J.J. Allanstraat 316 in het bezit van Peter Gravesteyn (1954) en zijn vrouw Janna Gravesteyn-Dijkman (1958), beiden afkomstig uit Zaandam.

Zij kochten het huis aan dat zij in 1985 lieten slopen.

Ondanks dat in 1959 de houten wanden nog door steen zijn vervangen, moet het pand toch bouwvallig zijn gebleven. Dit is ook wel te zien op een foto uit 1983.

Datzelfde jaar, 1985, verrees een ruime bungalow, ontworpen door Koöperatief Buro voor Architecten en Bouwservice B.A. (K.B.A.B.). Hier woont de familie Gravesteyn anno 2014 nog steeds.

De huidige woning J.J. Allanstraat 316 (rechts) in 2014.

4. J.J. ALLANSTRAAT 322

4.1. De historie van oliemolen “De Sint Pieter” alias “De Platvoet” (1642-1814)

Voor 1670-voor 1727: Pieter IJsbrantszn Bout

Aan de zuidoever van de Fraaijensloot, halverwege tussen de J.J. Allanstraat en de Gouw, werd in de loop van de 17^e eeuw de molen “De Sint Pieter” gebouwd. Een exact jaar waarop de zogenoemde windbrief aan de eigenaar werd uitgereikt, is niet bekend. Heermans stelt dat het bouwjaar 1642 is. We weten bovendien dat de molen op 22 juni 1670 in het assurantiecontract werd opgenomen, dat wil zeggen een algemene verzekering tegen brand waarin diverse molens in de Zaanstreek werden opgenomen. Eigenaar was op dat moment Pieter IJsbrantszn Bout. Het betrof een dubbele oliemolen, waarin uit oliehoudende zaden (zoals raapzaad, koolzaad, aardnoten en lijnzaad) olie werd geperst. Naar verluid stond voordien op dit erf een andere oliemolen, namelijk “De Platvoet”. Die was daar in 1632 gebouwd maar reeds in 1640 verplaatst naar Wormerveer, waar deze als “De Kikker” tot 1887 bleef malen.

De vermoedelijk in 1642 gebouwde molen “Sint Pieter” werd in de volksmond eveneens “De Platvoet” genoemd.

18^e eeuw: Gaaf Maartenszn Boer, Gerrit Kreij en de familie Parlie

Tot zijn overlijden op 5 november 1725 was Gaaf Maartenszn Boer eigenaar van de oliemolen De Sint Pieter. Hij woonde in een huis voor genoemde molen, blijkens een op 19 januari 1726 opgemaakte “*staat en inventaris van de goederen, nagelaten*” na zijn overlijden. Dit betreft niet J.J. Allanstraat 322 maar waarschijnlijk een pand dat tussen de molen en genoemd huis in stond óf een huis dat stond op de plek van J.J. Allanstraat 316. Het werd verkocht aan Claas Janszn Cnappert, daarna diens zoon Claas en daarna een kleinzoon. Het is rond 1750 vermoedelijk afgebroken.³³ Zijn weduwe Guurtje kreeg het huis en de molen voor de helft, dochter Grietje, getrouwd met Jacob Willemszn Boer, de andere helft.

Vermoedelijk daarna is de molen in een partenrederij gekomen, met meerdere eigenaars. Evert Dekker noemt een zekere De Wit als eigenaar, wiens erfgenamen in 1727 de molen verkochten aan Claas Janszn Parlie. Deze overleed in 1747 en zijn zoon Jan Parlie werd eigenaar tot zijn overlijden in 1762.

Andere bronnen spreken echter over een zekere Gerrit Kreij als eigenaar in elk geval in 1727 en 1734. Op 14 juni 1727 werd namelijk in Westzaandam het Olieslagerscontract opgericht, een collectieve brandverzekering voor de inboedel oliemolens in de Zaanstreek. In 1734 trad Gerrit Kreij met “de moole de Sint Pieter, alias Platvoet” toe tot de een jaar daarvoor opgerichte collectieve brandverzekering voor de molen zelf. Kreij wordt ook in de verpondingsregisters genoemd.

1794-1806: Gerbrand Dekker Gerbrandszn

Onduidelijk is wie nu de eigenaar werd. In elk geval op 17 mei 1794 werd “*een hechte dubbele olijmolen genaamd de St Pieter of Platvoet, staande en gelegen in de Krabbelbuurt, even beoosten de huizen*” publiekelijk geveild, maar niet verkocht. Kort erna werd de molen onderhands gekocht door Gerbrand Gerbrandszn Dekker (1736-1819, gehuwd met Antje Jansdr Ongelaar) voor f6.000,-. Gezien de economisch slechte tijden was dat een aanzienlijk bedrag, vermoedelijk behoorden diverse stukken land bij de koop.

Achterkleinzoon van zijn broer Cornelis Gerbrandszn (1736-1819), namelijk Gerbrand Janszn Dekker (1824-1879) zou later in de 19^e eeuw eigenaar worden van het perceel vlak bij de molen, namelijk J.J. Allanstraat 314.

Gerbrand Dekker werkte tot begin 1806 met “De Sint Pieter”. Op 21 januari 1806 bood hij de molen te koop aan. Deze bezat een “*berging voor 90 lasten zaad, 270 aamen olij en 40.000 koeken in 5 kassen*.” Ook nu werd de molen niet verkocht, kort erna wist Dekker de molen te verkopen aan Gerben en Pieter Sijmeszn van der Groot.

1806-1815: Gerben en Pieter Sijmeszn van der Groot

Gerben en Pieter Sijmeszn van der Groot waren twee broers, afkomstig uit Akkrum in Friesland.

³³ GAZ, ONA: OA-0014, inv.nr. 5435. Verpondingsregisters.

Vanwege de economische crisis, veroorzaakt door de Franse bezetting in ons land (1795-1813) zetten de gebroeders Van der Groot in 1814 na 172 jaar de molen stil. De brandverzekering werd op 14 juni 1814 geannuleerd.³⁴

Op 20 augustus 1814 werd een koopcontract opgesteld om de molen af te breken. Daarin stond dat Gerben en Pieter aan Dirk Visser, koopman uit Westzaandam, gemachtigd door Hendrik Willem Binkhorst uit Deventer, verkochten: *“Een dubbele olijmolen genaamd de St Pieter of Platvoet, get. no 558 met schuur annex, staande te Westzaan in de Krabbelbuurt, even beoosten de huizen, om binnen drie maanden te rekenen van 15 juli 1814 af bij de pilaren af te breken, te amoveren en weg te halen met permissie om de molen in Deventer of elders weer op te bouwen.”* De verkoopsom bedroeg f2500,-, voor losse gereedschappen werd f500,- gevraagd. Als voorwaarde werd dus gesteld dat de molen en schuur niet verder dan tot de penanten mocht worden afgebroken, de fundering en oliebakken bleven dus in de grond aanwezig. Wellicht zijn deze er nog, inmiddels natuurlijk allang volgestort.³⁵

De Platvoetakker vanaf 1815

De molenwerf van 24r en een akker van 190 daaraan grenzend werden een jaar later de gebroeders Van der Groot verkocht aan Dirk Stolp. In de volksmond werd dit stuk land “De Platvoet” genoemd, zodat de naam van de molen tot op de dag van vandaag in de herinnering blijft.

Dirk Stolp verkocht anno 1830 aan Simon Bont de Platsvoetsakker van 190 roeden en in 1833 aan Willem Zonderland een ven bewesten en bezuiden de molen Sint Pieter. Thans is dit land achter J.J. Allanstraat 322 en evenals het land “Het Varken” eigendom van de familie Hoogendoorn. Zie daarvoor hoofdstuk 3.

4.2. Het huis tot 1739: Pieter Bruijgom

De oudste geschiedenis van het huis

De oudste delen van het pand J.J. Allanstraat 322 dateren vermoedelijk uit de 17^e eeuw. Over de eigenaren en bewoners in de bouwtijd zijn we niet geïnformeerd. De oudst bekende eigenaar is Jan Claaszn Bruijgom anno 1725. Het pand heeft dan verpondingsnummer 298, halverwege de 18^e eeuw wordt dat nummer 352 en daarna 247.

Opvallend is dat tot in de 2^e helft van de 18^e eeuw onder hetzelfde verpondingsnummer ook achtereenvolgens Adriaan Louriszn Stemans & Zoon en Louris Stemans & Zoon genoemd staan. Dit moeten Adriaan Lourus Steeman (ca. 1710-?), eerst getrouwd met Aaltje Claasdr, daarna in 1732 getrouwd met Neeltje Cornelisdr Teer en hun zoon zijn. Mogelijk hadden deze een pand er vlakbij of huurden een gedeelte van dit huis.

Zoals in paragraaf 4.1. aangegeven stond vermoedelijk oostelijk het land in richting molen “De Platvoet” óf ten zuiden (op de plek van J.J. Allanstraat 316) een huis dat verpondingsnummer 299 had. Het is waarschijnlijk rond 1750 gesloopt.

Terug naar de voorgeschiedenis van J.J. Allanstraat 322.

Jan Claas doet het pand rond 1735 over aan vermoedelijk zijn broer Pieter Claaszn Bruijgom, zoon van Claas Jansz Bruijgom en Jannitje Pietersdr. Hij is op 5 april 1732 gehuwd met Aagtje Jansdr Zwart. Zij kregen minimaal vijf kinderen: Claas (1732), Jannetje (1734), Claas (1735), Grietje (1736) en nog een Grietje (1737).

De familie Bruijgom

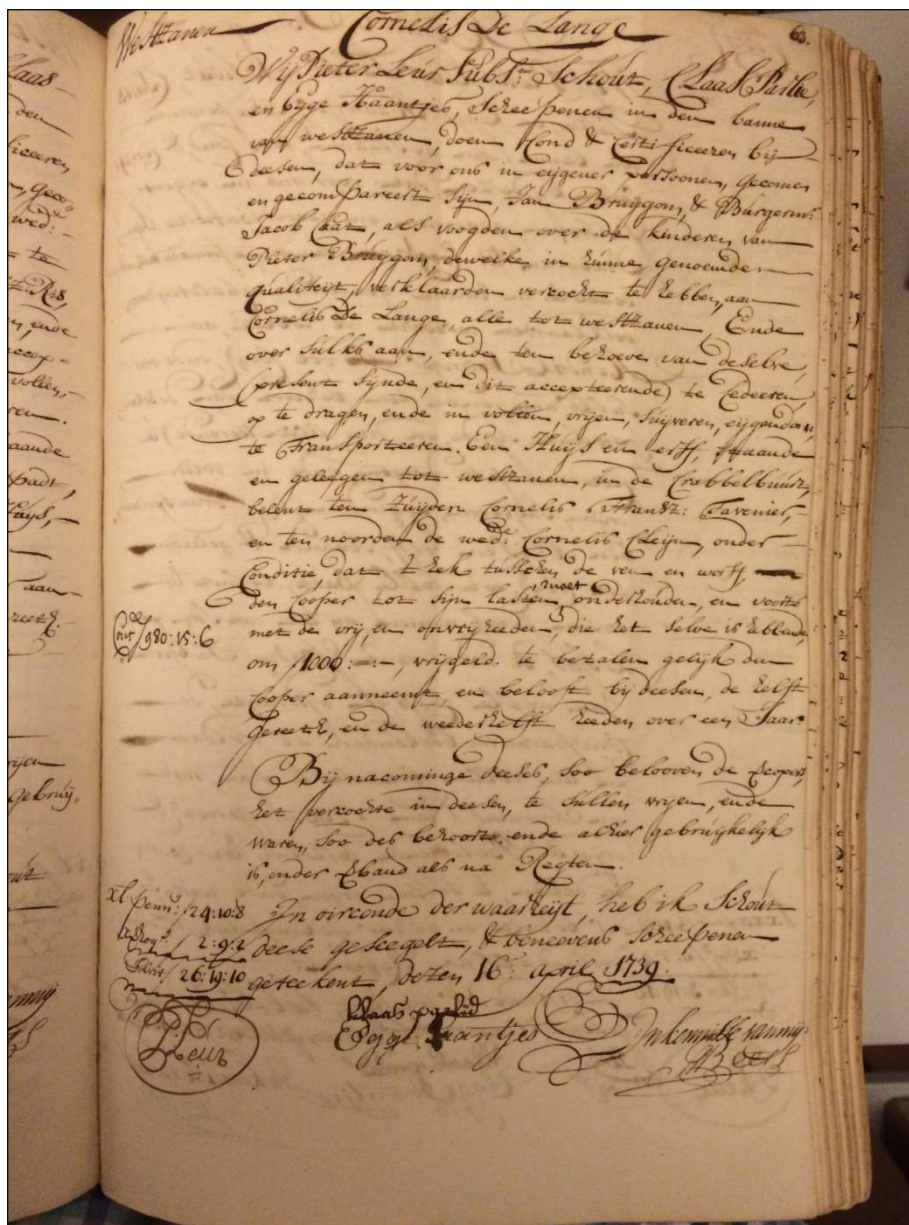
De oudste eigenaar van wie we zeker weten dat hij dit huis bezat is Pieter Bruijgom. In het verpondingsboek van de Banne Westzaan staat dat hij tot 1739 eigenaar is van het perceel. Dit betreft de op 4 mei 1707 in Westzaan geboren Pieter Claaszn Bruijgom,

Verkoop

Deze Pieter moet eind 1738 of begin 1739 zijn overleden en wellicht zijn vrouw ook, want op 16 april 1739 verkochten Jan Bruijgom en burgemeester Jacob Kaat als voogden over de kinderen van Pieter Bruijgom voor de schout en schepenen van de Banne Westzaan *“een huijs en erff”* in de Krabbelbuurt met een oppervlak van 65 ½ roede. Eerstgenoemde is vermoedelijk Jan Claaszn Bruijgom. Voor het

³⁴ Heermans, N.J. (1994). Te hooi en te gras, aflevering 21. Opsporing verzocht. In: De Wessaner, 18 november 1994; Sol, A (1989). Van Kluft tot Weel. 50 jaar J.J. Allanstraat, pagina 19; Dekker, E. Janszn. (ca. 1890). Beknopte geschiedkundige beschrijving van Westzaan. Getypte versie, pagina 81; Database verdwenen molens, geraadpleegd van <http://www.molendatabase.org>.

³⁵ Heermans, N.J., schrift 34, pagina 2748-2772; GAZ, ONA inv.nr. 5534, akte 110)

Transportakte van de aankoop in 1737 door burgemeester Cornelis Willemszn de Lange.

aanzienlijke bedrag van f1000,- werd Cornelis de Lange eigenaar. Het land aan de zuidkant was eigendom van Cornelis Franszn Tavenier en het huis aan de noordzijde van Cornelis Cleijn.³⁶

4.3. Het huis van 1739-ca 1816: familie De Lange

Familie De Lange

De Lange kwam uit een rijke Westzaanse familie van graanhandelaren. Het betreft Cornelis Willemszn de Lange, geboren rond 1722 die in mei 1742 trouwde met Maartje Poulusdr. Schaap. Zij kregen maar liefst minimaal 13 kinderen.

De Lange had een functie als schepen (plaatselijk aangeduid als "burgemeester") in de banne Westzaan en was dus mede verantwoordelijk voor de rechtspraak en als heemraad in het polderbestuur vertegenwoordigd.

Al in 1827 maar naar alle waarschijnlijkheid ver daarvoor had het huis de vorm van een zogenaamde langhuisstolp: een enigszins langgerekt voorhuis en een stolp erachter. Dit is af te leiden aan de plattegrond van de woning op het kadastraal minuutplan uit genoemd jaar. Het is aannemelijk dat de familie De Lange de stolp benutte voor de opslag van graan.

³⁶ GAZ, ORA inv.nr. 1601, folio 63.

Verpondingsnummer

Het huis was in de verpondingsboeken in die tijd geregistreerd als nummer 247. Vanaf 1776 tot 1789 was dat nummer 236/277.

Volgende generaties De Lange

Vanaf 1795 staat de weduwe van Cornelis de Lange als eigenaresse genoemd. Vanaf 1809 werd zoon Poulus de Lange (1752-1816), gehuwd met Maritje Jansdr IJf, in de verpondingsboeken als eigenaar vermeld.

Poulus overleed in januari 1816. Vanaf toen woonde er weer een Cornelis de Lange, vermoedelijk Poulus' broer Cornelis Corneliszn de Lange die was getrouwd met Cornelia van der Kaaij.

Hij overleed echter in december van dat jaar, waarna Cornelis' dochter Maria de Lange (1791-1860), gehuwd met Gerrit van Dillen.

4.4. Het huis van ca. 1816-1817: Gerrit van Dillen

We spreken over Gerrit van Dillen die op 25 november 1790 in Westzaan werd geboren als zoon van Dirk van Dille (ca. 1756-1814) en Trijntje Joseph Hulsthos (1757-?). Hij trouwde als timmermansknecht op 22-jarige leeftijd op 21 november 1813 met de naaister Maria Cornelis de Lange, dochter van Cornelis Corneliszn. de Lange (1756-1816) en Cornelia van der Kaij (ca. 1753-1819). Zij kregen samen zeven kinderen: Trijntje (1815-1879), Cornelis (1816-1844), Dirk (1821-1874), Willem (ca. 1823-1824), Maartje (1826-1886), Willem (1827-1890) en Neeltje (ca. 1830-1887). Wanneer Gerrit van Dillen het pand aan de oostkant van de Krabbelbuurt, met gemeentenummer 263 aankocht, is niet duidelijk. Heel lang voor 1817 kan dit niet zijn geweest, gezien zijn leeftijd. Dillen had in ieder geval in het jaar 1815 een pand aan de oostkant van de Kerkbuurt, wat hij in dat jaar verkocht aan Adriaan Tip (1773-1823), de zoon van Willem Bruijgom Tip.

Gerrit van Dillen werd in 1817 bij de verkoop van zijn huis aan Cornelis Fraij aangeduid als "*Mr timmerman*" ofwel meester-timmerman. Hij woonde met zijn gezin op J.J. Allanstraat 429, waar hij een timmerzaak had. Van Dillen overleed op 3 april 1873 te Westzaan.

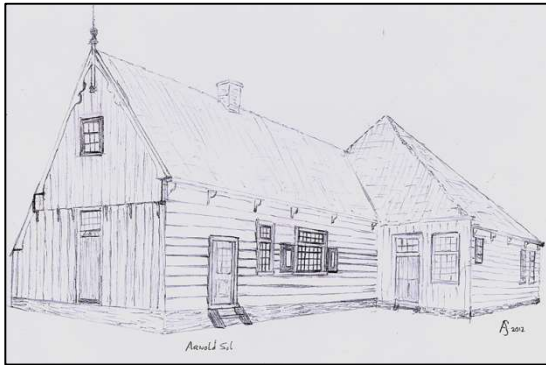
4.5. Het huis van 1817-1847: Cornelis en Antje Fraij-Verdonk

Gerrit van Dillen verkocht op 22 februari 1817 het huis aan Cornelis Fraij te Westzaan. De notariële akte werd opgemaakt door notaris Teunis Slagter in diens kantoor. Het "*Huis en Erf met een daaraan geannexeerd Pakhuis, getekend met Numero 263. Staande en gelegen te Westzaan in de Krabbelbuurt aan en beoosten de Wegsloot, belend ten zuiden de weduwe Cornelis Stolp en ten Noorden Cornelis van Ark. Zodanig als het zelve behekt beleind betimmerd en geconstitueerd is...*" stond op een perceel wat 6 roeden en 30 ellen groot (630m²) was. Die oppervlakte is nooit gewijzigd.

Cornelis Fraij

Cornelis Fraij (ook wel Fraay genoemd) was geboren op 10 april 1773 te Westzaan als zoon van Klaas Fraij en Aafje de Jager. Een dag later werd hij gedoopt in de Hervormde Kerk. Cornelis Fraij trouwde op 3 juni 1796 met Antje Verdonk, op 2 januari 1778 geboren te Nauerna als dochter van Derk Jacobszn. Verdonk en Grietje Willemsdr. Kars en tweelingzus van Gerrit Verdonk. Cornelis Fraij en zijn vrouw kregen zes kinderen: ten eerste Grietje (27 september 1797 – 18 september 1855), getrouwd met Klaas Jansz. Bakker, broodbakker en als tweede kind Klaas (10 april 1799 – 20 november 1851), van beroep schuitemaker of hellingman en gehuwd op 16 september 1821 te Westzaan met Feijntje Jansdr. Eveliens (1796-1872). Hun derde kind was Aafje (gedoopt op 8 februari 1802 - ?) hun vierde heette Dirk (6 januari 1804 – 6 februari 1884), van beroep kuiper en te Westzaan getrouwd op 7 september 1828 met Mina Arendsdr. Klaver (1809-1882). Simon werd geboren op 4 april 1807 en overleed voor 1808. De volgende zoon heette opnieuw Simon (23 oktober 1808 – 29 juli 1864) en was evenals zijn vader en broer ook van beroep kuiper en werd later arbeider. Simon trouwde op 21 juni 1835 in Westzaan met Lijsbeth Gerritsdr. Timmerman (1808-1861). Jan (20 april 1811 – 11 juni 1865 te Nieuwe Niedorp) was "*horlogiemaker te Bovencarspel*" en trouwde daar op 25 april 1844 met Aaltje Stevensdr. Schotsman. Tot slot werd hun zoon Pieter geboren (1815-17 december 1885), van beroep arbeider en op 20 juni 1841 getrouwd met Trijntje Klaasdr. Troostheide (1815-1873).

Bij de doop van zoon Dirk in januari 1804 staat dat de familie Fraij achter het Gorterspad woonde, dus op het huidige Klein Engeland. Bij de doop van de tweede Simon in oktober 1808 woonde de familie in de Krabbelbuurt.

Reconstructietekening van de vermoedelijke oorspronkelijke situatie van J.J. Allanstraat 322 door Arnold Sol

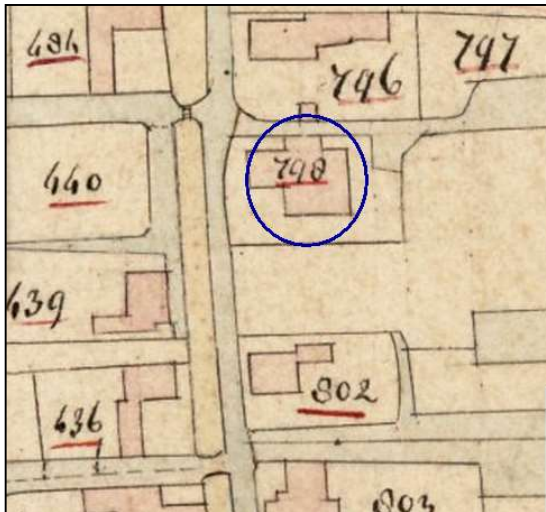
Het huis heeft had anno 1827 de vorm van een kleine voorwoning met daarachter een bredere stomp, waar de kuiperij in gevestigd zal zijn geweest en voordien mogelijk graanopslag van de familie De Lange.

Lening

Bij de aankoop van het huis in de Krabbelbuurt was Cornelis Fraij ruim 43 jaar. Hij sloot voor deze aankoop een hypotheek af bij Cornelis Al, kantoorbediende te Westzaan voor een bedrag van f400,-. Deze lening werd eveneens door notaris Slagter vastgelegd waarbij werd bepaald dat Fraij elk jaar f40,- zou terugbetalen, *“wel meerder maar niet minder.”*

Fraaijensloot

Op dat minuutplan uit 1827 is te zien dat de sloot ten noorden van het huis, tussen nummer 322 en 326-328 al kort nadat Fraij hier is komen wonen, de naam *“Fraaijensloot”* kreeg.

Kuiperij

Van beroep was Cornelis in 1817 arbeider of kuipersknecht. Zijn vader was van beroep kuiper. In het huis aan de Krabbelbuurt wat Cornelis aankocht, begon hij een kuiperij: een werkplaats waar houten

vaten of tonnen werden gemaakt. Dat was in die tijd voor Westzaan geen bijzonderheid: in de 17^e- en 18^e eeuw ging het in de Zaanstreek

in economisch opzicht buitengewoon goed: er was in Europa geen streek te vinden waar op zo'n kleine oppervlakte zoveel verschillende nijverheid te vinden was. Weverijen, stijfselfabrieken, zeildoekmakerijen, papier, tabak, verf, kaarsen, snuif, blauwsel, cacao, kuiperijen, smederijen, traankokerijen, zagerijen, scheepsbouw, zeevaart, handel en veeteelt, alles wat je maar kunt bedenken werd toen in de buurt van de Zaan gemaakt of verwerkt.

De kuiperij zal zich in de aanbouw achter het huis hebben bevonden.

Kadastraal nummer en wijziging huisnummer

Ondertussen had het perceel bij de oprichting van het Kadaster in 1811-1832 het perceelnummer B798 gekregen. Aan het begin van de 19^e eeuw moet het huisnummer van *“gemeentenummer 263”* het nummer 229 hebben gekregen.

Overlijden Cornelis Fraij

Cornelis overleed op 10 februari 1829, 's avonds rond half 7 in zijn eigen huis. Antje Verdonk bleef na het overlijden van haar man in de voorwoning, zoon Dirk (een jaar voordien getrouwd) met zijn gezin zette de kuiperij voort.

Op 11 december 1847 verkochten Antje Fraij-Verdonk en haar kinderen Grietje, Klaas, Dirk, Simon, Pieter en Jan het huis en de kuiperij voor f600,- aan Jacobus van Waert (plattelandsheermeester) en Cornelis Corn.zn. Avis (koopman), beiden uit Westzaan. De hypotheek die Fraij in 1817 had afgesloten en nog niet was afgelost, werd mede overgenomen door de nieuwe kopers.

Weduwe Antje Fraij-Verdonk behield echter wel *“het regt en vermogen (...) om gedurende haar leven, het gedeelte van het voorschreven huis, dat door haar thans wordt bewoond en gebruikt voor niet te blijven bewonen en gebruiken; doch zal moeten toestaan en gedoogen, dat door de ondergeteekenden ter eener, dit goetvindende, daaraan naar verkiezing aan het zuiden wordt gemaakt of laten maken eene woning en dat het Noordooster kamertje door haar moet worden afgestaan tot vergrooting van de kuiperij –als mede dat de ondergeteekende ter andere zijde Dirk Fraaij voornoemd, het regt en vermogen zal hebben tegen betaling eener wekelijksche huur van een gulden vijf en twintig cente, gerekend van een december 1846 af, de voorwoning van het opgemelde*

huis, benevens de zoogenaamde kuiperij, welke door hem met zijn gezin thans wordt bewoond en gebruikt, te blijven bewonen en gebruiken en zullen tot zo lang hij dit zal goed vinden, mits promptelijk zijne voorschreven huurpenningen wekelijks betalende, terwijl bij manquement van dien, dit regt zal komen te vervallen, gelijk dit ook het geval zal zijn, wanneer de ondergeteekende ter andere zijde of die hen zullen komen te vervangen, mogten komen goedvinden, om het voorschreven huis en erf te doen verkoopen.”

4.6. Het huis van 1847-1886: De “Maatschappij tot opbouw, aankoop en herstel van woonhuizen en erven” te Westzaan

De “Maatschappij tot opbouw, aankoop en herstel van woonhuizen en erven”

Jacobus van Waert (plattelandsheermeester) en Cornelis Corn.zn. Avis (koopman) waren beiden commissaris van de “Maatschappij tot opbouw, aankoop en herstel van woonhuizen en erven” te Westzaan.

De “Maatschappij tot opbouw, aankoop en herstel van woonhuizen en erven” was op 11 mei 1841 opgericht bij notariële akte van notaris Teunis Slagter³⁷ “onder den zinspreuk ter bevordering van burgerlijke welvaart”. Vanaf eind 19^e eeuw heette de maatschappij “Maatschappij tot opbouw, aankoop en herstel van burgerwoonhuizen”.

In deze periode waren er veel woningen in het dorp in slechte staat, vandaar de oprichting van deze maatschappij. Al eerste worden als eigenaars namens deze maatschappij Jacob Avis Corneliszn. en Cornelis Buys genoemd. Laatstgenoemde was houtkoper in Zaandam, Jacob Avis (1811-1868) was de zoon van een Oostzaanse stijfselfabrikant. Zijn vader had in 1824 de in 1701 opgerichte blauwselfabriek bij molen “De Blauwe Hengst” in Westzaan opgekocht op een boedelverveiling na aanleiding van een liquidatie. In 1839 nam Jacob Avis samen met zijn broer Cornelis Corneliszn. Avis (1804-1862) en zijn zwager Pieter Peereboom deze fabriek over van zijn vader. Jacob en Cornelis Avis en Pieter Peereboom waren eigenaar van molen “De Blauwe Hengst”, de daaraan gebouwde lakmoesfabriek, een stoommachine, droogschuren, drie woonhuizen en een groot stuk land. Ze waren ondermeer betrokken bij de in 1848 opgerichte NV Maatschappij van den Zaanlandschen Communicatieweg te Westzaan³⁸, de commissie die zorgde dat de de Communicatieweg Beverwijk-Assendelft-Westzaan werd aangelegd. In 1872 namen Jacobs zonen Cornelis Jacobszn. Avis en Willem Nicolaas Jacobszn. Avis de fabriek over. In 1966 is de NV Verffabrieken Avis opgeheven, in circa 2008 is het fabriekscomplex gesloopt en in 2011-2012 zijn er woningen op deze plaats gebouwd (plan Westzaner Werf).

De bewoners van het huis in de 19^e eeuw

Cornelis Fraijs’ zoon Dirk en zijn gezin huurden dus in het vervolg de voorwoning en de kuiperij. Deze kuiperij werd vergroot door het bijtrekken van een kamertje aan de noordoostkant van het huis. Weduwe Antje Fraij-Verdonk bleef gratis bij haar zoon en diens gezin in het voorste deel van het huis wonen. Ook de op 28 februari 1797 geboren Jan Kaate woonde tussen 1820 en 1845 in het pand, vermoedelijk bij de familie van Dirk en Mina in huis.

1847-circa april 1885 Dirk Fraij en Mina Fraij-Klaver, vanaf circa april 1885 hun zoon Cornelis Fraij en Aafje Fraij-de Graaf op nummer 263/229/E63 (voorwoning)

Dirk Fraij en zijn vrouw waren voor de huur van de voorwoning per week f1,25 kwijt. Dirks’ moeder, weduwe Antje Fraij-Verdonk, die bij haar zoon en schoondochter inwoonde, overleed ruim twaalf jaar na de verkoop van het huis op 30 maart 1860. Mina Fraij-Klaver overleed in 1882, Dirk Fraij twee jaar later. Vanaf ongeveer april 1885 kwamen zijn zoon Cornelis Dirkszn. Fraij (1833-1917) met diens vrouw in de voorwoning. Cornelis was evenals zijn vader en opa kuiper en was op 29 april 1860 te

Westzaan getrouwd met Aafje de Graaf (1837-1919) en ze kregen drie kinderen: Trijntje (1884), Cornelia (1877) en Jansje (1883). De laatste overleed nog datzelfde jaar. Het gezin woonde eerst aan de Krabbelbuurt nummer 206 en verhuisde vermoedelijk na het overlijden van vader en moeder Fraij-Klaver naar nummer 263, later omgenummerd tot 229 en omstreeks 1888 gewijzigd in E63.

*Cornelis Dirkszn. Fraij (1833-1917) en Fraij-de Graaf (1837-1919).
© Myheritage*

³⁷ Aldus het Kadaster, de inleiding van de inventaris bij het GAZ (PA-0157) spreekt over 28 augustus 1840).

³⁸ Archief aanwezig bij het Noord-Hollands Archief, toegangsnummer 112).

Voor 1899 verhuisden zij naar wijk E huisnummer 99 in Westzaan. Cornelis overleed 16 januari 1917 in Westzaan, Aafje overleed ook in Westzaan op 8 november 1919.

Waarom in het koopcontract uit 1847 wordt gesproken over de “*zogenaamde*” kuiperij, is niet duidelijk. Het ligt voor de hand dat Dirk Fraij nog wel de kuiperij achter het huis heeft gebruikt, die immers in 1847 nog werd vergroot door het bijtrekken van een kamertje van het woonhuis.

1847-1860: Jan Groen op nummer 263/229a/E64 (tweede- of zuiderwoning)

Na de verkoop in 1847 werd er een tweede woning in het huis gerealiseerd, zodat er naast de familie Fraij nog een bewoner in het huis kwam. Deze nieuwe (middelste) woning werd aangeduid als de “*zuiderwoning*” en gehuurd door Jan Groen, die daarvoor f0,65 per week voor betaalde aan de Maatschappij. Jan Groen was gehuwd met Elisabeth de Roo. Haar moeder woonde bij hen in. Jan was knecht bij de Blauwselfabriek in Westzaan

1860-ca. 1888: Jan Tanger en Guurtje Tanger-Verweel op nummer 263/229a/E64

Jan Groen en zijn huishouden woonde tot 1858 in de woning, vanaf 1860 woonde hier Jan Tanger en zijn vrouw Guurtje Verweel. Zij betaalden voor woning 229a een bedrag van f0,80 huur per week aan de Maatschappij. Tanger was knecht bij de chocoladefabriek van de Gebr. Grootes, iets verder op aan de Krabbelbuurt.

Vermoedelijk gaat het hier om de in Westzaan geboren fabrieksarbeider Jan Tanger (1822-1911), zoon van de visser Jacob Tanger en diens vrouw Antje Vet. Jan trouwde in 1846 te Westzaan met Guurtje Verweel (1822-1867) dochter van visser Jacob Simonsz. Verweel (1786-1853), met wie Jan Tanger diverse kinderen kreeg, waaronder Pieter (ca. 1851), Simon (ca. 1854), Gerrit (ca. 1857), Jacob (ca. 1863) en Antje (ca. 1867).

Guurtje overleed in juni 1867, waarna Jan op 29 december van datzelfde jaar opnieuw trouwde, nu met Trijntje Heijnis. Jan Tanger overleed op 2 mei 1911 in huis nummer D53 aan het Zuideinde. De kleinzoon van zijn broer Pieter Tanger (1817-1877), Gerrit Tanger (1887-1969), bewoonde dit huis vanaf 1911.

Ca. 1888-voor 1899: Cornelis Hoede en Cornelia Hoede-de Graaf op nummer 263/229a/E64

Nadat Jan en Guurtje Tanger omstreeks 1888 de huur van huis nummer 229a hadden opgezegd, werd dit gehuurd door Cornelis Hoede (1855-1926), zoon van Pieter Hoede en Grietje Nierop en zijn vrouw Cornelia Hoeden-de Graaf (1843-1900). Cornelia was een jongere zus van Aafje Fraij-de Graaf, die van voor 1882 tot voor 1899 in het naastgelegen huis nummer 229 woonde. Cornelis en Cornelia waren getrouwd in 1881 en een jaar later werd dochter Grietje geboren, gevolgd door de geboorte van Dirk (1884), Aafje (1886), Pieter (1889) en Klasina (1891). Cornelis was van beroep papiermaker maar werd later visser. Eerst was hij evenals zijn vrouw Nederlands-Hervormd, maar aan het einde van de 19^e eeuw is hij niet langer meer kerkelijk. Cornelia overleed in 1900 in Westzaan, Cornelis overleed 17 jaar later op 71-jarige leeftijd in Zaandam. Omstreeks 1888 kreeg Westzaan een wijkindeling en werd het huisnummer gewijzigd van gemeentenummer 229a in E64.

1859-circa april 1885: Wed. J. Verweel op nummer 263/229b/E65 (achterste woning in de v.m. kuiperij)

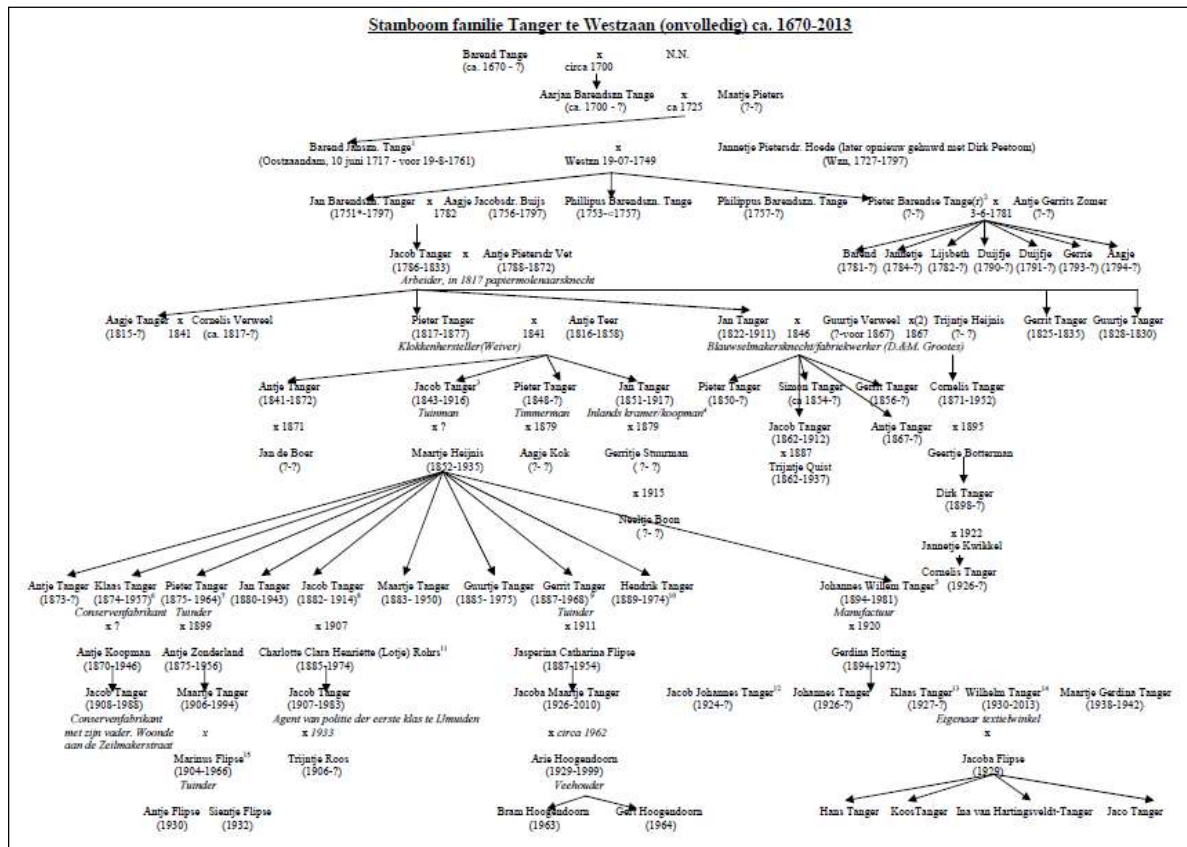
Uit een “*Rekening en verantwoording over het twintigste boekjaar*” van de “Maatschappij” blijkt dat in 1859 het huis aan de J.J. Allanstraat niet in twee, maar in drie woningen is verdeeld. Nu werd de middelste woning waar Jan Tanger met zijn gezin woonde, niet langer als “*Zuiderwoning*” aangeduid, maar als “*middenwoning*”. Het derde en achterste deel werd nu “*Zuiderwoning*”. Daarin neemt J. Verweel zijn intrek. Vermoedelijk betreft het hier de oudere halfbroer van Guurtje Tanger-Verweel, Jacob (1814-1860) met diens vrouw Geertje Does (ca. 1817-1886).

De naam Verweel is al oud, mogelijk heeft het met de Weelbrug te maken, de brug tussen de huidige J.J. Allanstraat en Kerkbuurt in Westzaan. Verweel zou dan kunnen aanduiden “brugwachter van de weel[brug]”. Een Weel of wiel, ook wel braak genoemd, is een watertje kort achter een zeedijk, ontstaan na een dijkdoorbraak.

Hoe het ook zij, Jacob Verweel werkt tot 1 september 1859 bij C. Dekker & Zoon en overlijdt in 1860, de weduwe Verweel blijft nog jaren in het huis wonen tot ongeveer april 1885, daarna komt Klaas Bakker Jbzn hier wonen.

Circa april 1885-voor 1899: Klaas Bakker Jbzn. op nummer 263/229b/E65

Het gaat hier hoogstwaarschijnlijk om Klaas Bakker, omstreeks 1824 geboren te Krommenie als zoon

van Jacobus Bakker en Maartje Zaal. Deze Klaas Bakker is op 48-jarige leeftijd in 1872 te Westzaan getrouwd met de daar geboren 37-jarige Antje Kat, weduwe van Pieter Ris.

Omnummering

Met ingang van 1860 is de woning met verpondings- of gemeentenummer 263 met daarin een voor-, midden en zuiderwoning, omgenummerd, waarbij de drie woningen respectievelijk de nummers 229, 229a en 229b kregen.

Schilderbeurt

In 1878 had het huis aan de J.J. Allanstraat samen met diverse andere huizen die in het bezit van de "Maatschappij" waren, een onderhoudsbeurt nodig. Er werd een "*Bestek en voorwaarden waarnaar op 20 Sept. e.k. van wege de Maatschappij tot Opbouw, Aankoop & herstel van Woonhuizen te Westzaan zal worden aanbesteed Het Schilderwerk van de nader omschreven gebouwen.*" Naast huis nummer 229 aan de Krabbelbuurt ging het om de huizen met de gemeentenummers 35, 76, 163, 170, 179, 220, 306 en 320³⁹, welke allen in het bezit van de "Maatschappij" waren. De onderhoudsbeurt bestond uit het schilderen aan de buitenzijde van de houten wanden, "*ramen, deuren, gooten, lijsten enz., terwijl de ramen overal goed nagezien, waar zulks nodig is gestopt, van nieuwe ruiten voorzien, de Gooten schoon gemaakt en éénmaal gemeunied...*" werden. Ook de "*bruggen, hekken en privaten*" van deze huizen werden opgeknapt.

Huis nummer 229 aan de J.J. Allanstraat moest kennelijk gerepareerd worden, want er werd een speciale zin in het bestek aan gewijd: "*Met het huis N 229 mag geen begin gemaakt worden alvorens de reparatie heeft plaatsgehad.*" Wed. A. Grootes schilderde voor f100,- de huizen 35, 179, 220, 306 en 320, Jan van Waart de huizen 76 en 163 voor f59,-, Jan Swemmer het huis nummer 173 voor f63,- en tot slot droeg aannemer Arend

Dekker zorg voor de uitvoering van de werkzaamheden aan huis nummer 229. Hij rekende f54,-. Op huis nummer 173 na was dit het hoogste bedrag (de huizen 35 en 220 kostten maar f12,-), wat kan betekenen dat er veel aan moest gebeuren of dat het in verhouding een groot pand was.

³⁹ De gemeentelijke huisnummering liep vanaf het Zuideinde richting de Kerkbuurt.

In november 1878 stonden de huizen van de “Maatschappij” in de grondverf, in mei 1879 waren de werkzaamheden klaar en was ook J.J. Allanstraat 322 aan de buitenzijde weer netjes.⁴⁰

Verkoop

Op 30 april 1886 werd de Maatschappij opgeheven. Intussen waren enkele huizen gesloopt, de nog bestaande huizen werden op 3 mei daaropvolgend verkocht. Ondermeer het huis aan de J.J. Allanstraat 322 werd verkocht bij publieke verkoop in hotel “De Prins” in de Kerkbuurt. Hierbij was Cornelis Janszn. Dekker uit Amsterdam (commissionair) bij aanwezig als voorzitter van de Maatschappij, Jan Janszn. Dekker uit Westzaan (houtkoper) als secretaris en Evert Dekker uit Westzaan (commissionair) als thesaurier/boekhouder (hij was dat van 1867 tot 1887). Deze drie broers waren inmiddels namelijk eigenaar van de Maatschappij geworden in plaats van de heren Avis en Buys. Cornelis Tip, patentliefabrikant te Westzaan en Gerrit Vink, kantoorbediende, waren bij deze verkoop als commissarissen van de Maatschappij aanwezig, samen met de papierfabrikant Pieter Gerbrandzn. de Jong.⁴¹

4.7. Het huis van 1886-1901 en 1901-1911: respectievelijk Dirk Metselaar en Maarten en Dieuwertje Breeuwer-Schipper

Dirk Metselaar

De koper was Dirk Metselaar, (groente)koopman uit Zaandam. Hij kocht dit *“woonhuis en erf met drie woningen te Westzaan in de Krabbelbuurt, van hout gebouwd, gemeentenr. 229, 229a, 229b”* voor f1145,-. Bij deze verkoop was *“de opstal van het schuithuis”* niet inbegrepen.

Bewoners tussen ca. 1899-1911

Het huis bleef opgedeeld in drie woningen. Tussen 1886 en 1889 zijn de woningen omgenummerd tot respectievelijk E63, E64 en E65.

Voor 1899-1911: Goosen van Geldere, Pieter Kat, Jacob Winter JJzn. en Aart Schaap op nummer E229/E63

Nadat Cornelis Fraij en zijn vrouw al voor 1899 uit woning E63 zijn verhuisd, wonen hier in de periode 1899-1911 diverse personen. Exacte verhuisdata zijn helaas niet bekend.

Goosen van Geldere en Johanna van Geldere-Brugman

Allereerst was dit Goosen van Geldere. Vermoedelijk is dit dezelfde als Goosen van Gelderen die in 1862 was geboren te Varik als zoon van Goosen van Geldere (1820-1887) en Huibertje Elisabeth Werner (1831-1874) en in 1891 trouwde met Johanna Brugman (1866-1922) uit Westzaan. Hun (schoon)ouders Jan Brugman en Gozewina Brugman-van Deutekom woonden ook in dit huis aan de Krabbelbuurt. Samen kregen Goosen en Johanna vijf kinderen: Jan (1897), Goosen (1898), Johannes Wouter (1905), Ida Johanna (1909) en Huibertje Elisabeth (1910). In het adresboek van Westzaan uit 1910 is hun adres E63 maar volgens het Wijkregister hebben zij ook nog in woning E64 gewoond. Na het overlijden van Johanna in 1922 woonde Goosen achtereenvolgens bij zijn zonen Jan en Johannes Wouter, in 1939 verhuisde hij naar Den Haag.

Pieter Kat en Jansje Kat-de Groot

Pieter Kat werd geboren in 1842 te Wormer en trouwde in 1869 te Wormerveer met de 28-jarige Jansje Groot. Van beroep was Kat bakker, later werd hij brievenbesteller en nog weer later theeverpakker. Zij waren op 18 oktober 1905 in Westzaan komen wonen vanuit Ede. Nog geen drie maanden later, in januari 1906, vertrokken zij alweer, nu naar Rotterdam. Jansje Kat-Groot overleed in 1915 te Zaandam, Pieter overleed daar in 1926.

Jacob Winter JJzn.

Over hem zijn helaas geen gegevens bekend.

Aart Schaap en Klaartje Schaap-de Vries

Een van de bewoners van E63 was Aart Schaap (Ilpendam, 1880 – Westzaan, 1912). Hij was van beroep visser en getrouwd met Klaartje de Vries, geboren in 1873 te Oostzaan. Op 25 oktober 1910

⁴⁰ GAZ, Archief van de Maatschappij tot opbouw, aankoop en herstel van woonhuizen te Westzaan (PA 0157), inv.nr. 1.

⁴¹ Kadaster, leggerartikel 567. Koopakte 1847: Kadaster, Hyp4 register, boek 75, aktenr. 56.

waren zij met hun kinderen Jan (1901), Aart (1903), Maarten (1904), Sijtje (1906), Cornelia Elizabeth (1909) en Dieuwertje (1910) vanuit Zaandijk naar Westzaan gekomen. Nadat zij hoogstens enkele jaren op E63 hadden gewoond, verhuisden zij naar het vlakbij gelegen huis E67. Het is niet bekend of Aart Schaap op E63 of E67 is overleden. In 1918 vertrok Klaartje Schaap-de Vries naar de gemeente Haarlemmermeer.

Voor 1899-1911: Jan Brugman, Goosen van Geldere, Pieter Wezel en Simon Boering op nummer E229B/E64

Jan Brugman en Gozewina Brugman-van Deutekom

In het tweede deel van de woning aan de Krabbelbuurt, nummer 229b, omgenummerd tot E64, waar eind 19^e eeuw achtereenvolgens de familie Tanger-Verweel en Hoede-De Graaf woonden, werden ergens kort voor 1899 Jan Brugman (1840-1901) uit Westzaan en zijn vrouw Gozewina van Deutekom (1833-1905) uit Varik huurders. Zij waren getrouwd in 1863 te Westzaan en circa twee jaar later werd dochter Ida geboren, in circa 1867 Johanna, in 1868 Maartje en in 1871 Jansje. Hun tweede dochter Johanna trouwde op 22 oktober 1891 met Goosen van Geldere en zoals eerder gezegd namen zij hun intrek in het voorliggende deel van de woning: E64. Van beroep was Jan Brugman kartonwerker. Zij woonden eerst in wijk E7 en verhuisden daarna naar E64. Jan overleed aldaar op 61-jarige leeftijd op 14 mei 1901. Zijn vrouw Gozewina Brugman-van Deutekom moet kort daarna zijn verhuisd: zij overleed op 22 november 1905 in wijk E nummer 75.

Goosen van Geldere en Johanna van Geldere-Brugman

Zoals gezegd heeft Goosen van Geldere evenals op E63, ook nog op E64 gewoond. Wanneer en hoe lang dat is geweest, is niet meer te achterhalen.

Pieter Wezel en Neeltje Wezel-Weeteling

Pieter Wezel werd geboren in 1857 te Westzaan en was getrouwd met Neeltje Weeteling, in 1860 geboren in Zaandam. Ze waren daar in 1882 getrouwd. Pieter was eerst besteller en werd later fabrieksarbeider. Of hun elf kinderen Trijntje (1882), Gerrit Willem (1885), Fijtje (1887), Marie Elisabeth (1889), Pieter Jan (1890), Jan Adriaan (1893), Neeltje (1896), Willem Gerrit (1898), Jannetje Gerarda (1900-1902), Hermanus (1900) en Adriaan Jan (1903-1905) ook allemaal aan de Krabbelbuurt E64 zijn geboren, is niet bekend. Pieter overleed op op 77-jarige leeftijd op 14 juni 1935 in Westzaan,

Simon Boering en Sophia Boering-Grootes

Ook Simon Boering (1870-1921) uit IJpendam en zijn vrouw Sophia Grootes (1878-?, na 1921) uit Westzaan hebben hier gewoond. Van beroep was hij visser, ze kwamen op 3 augustus 1897 uit Zaandam. Onbekend is wanneer ze zijn verhuisd.

Voor 1899-1911: Cornelis Blokker, Gijsbert Wingelaar en Gerrit Jongewaard op nummer E65

Cornelis Blokker en Aagje Blokker-Boon

Cornelis Blokker was in 1863 geboren in het plaatsje Sint-Maarten nabij Schagen en trouwde met Aagje Boon, geboren in 1864 te Wormerveer. Op 29 november 1895 kwamen ze te Westzaan vanuit Akersloot met hun kind Grietje (1889). In Westzaan werd in 1899 hun dochter Jannetje geboren. Cornelis was fabrieksarbeider. Het gezin woonde achtereenvolgens tot in de jaren '30 van de 20^e eeuw in wijk Y 52 (IJpolder), in wijk E106, E66, E65.

Op onbekend moment verhuisden zij vanaf dit adres naar wijk D65 (Zuideinde) en daarna naar wijk G14 (Provinciale Weg en het Weiver). Blokker overleed op 20 december 1938, Aagje werd 90: zij overleed op 11 november 1954 (beiden in Westzaan).

De enige foto van het huis J.J. Allanstraat 322 voor de verbouw in 1912. Helaas staat het achterste deel er niet op, zodat niet kan worden geconstateerd in hoeverre de oorspronkelijke stolp met daarin de kuiperij, er nog stond. De foto is gemaakt omstreeks 1910. De personen op de foto zijn niet bekend. © Collectie GAZ, fotonummer 91.002927.

Gijsbert Wingelaar en Geertruida Wingelaar-de Boer

Ook Gijsbert Wingelaar (geboren in 1879 te Kamerik) heeft op E65 gewoond. Hij was op 29 december 1904 getrouwd met Geertruida de Boer, geboren in 1882 te Westzaan. Hij was achtereenvolgens los veehouder, papiermaker en los werkmans. Wingelaar was afkomstig uit Norg (Veenhuizen) en woonde met zijn vrouw en kinderen Bastiaan (1905), Neeltje (1906), Jansje (1908), Cornelis Adriaan (1901), Alida (1912), Jansje (1914), Antje (1916) en Dina (1917) te Westzaan in wijk I nummer 16, E65, G63, weer op E65 en op D69. Ook uit het Wijkregister 1899 blijkt inderdaad dat Gijsbert Wingelaar twee maal op E65 heeft gewoond. Tot welk jaar zij op E65 hebben gewoond is niet duidelijk. Geertruida overleed op 31 oktober 1926, haar man op 4 oktober 1932, beiden in Westzaan.

Gerrit Jongewaard en Mietje Jongewaard-Al

Tot slot woonden op E65 ook nog een tijdje Gerrit Jongewaard (1882-1957), zoon van Hendrik Jongewaard (1814-1915) en Betje Smit (1844-1918) en diens vrouw Mietje Al (1882-1948). Hij was eerst cirkelzager, later arbeider op een cartonagefabriek. Ze woonden op I1, D58, E65, E48, D67, D63, E73 en D73. Op 29 mei 1914 vertrokken zij met hun kinderen Hendrik (1907), Gerrit (1908) en Dirk Cornelis (1913) naar Zaandijk.

Verkoop in 1901 aan Maarten Breeuwer en Dieuwertje Breeuwer-Schipper

Op 31 januari 1901 werd het *“huis, verdeelt in drie woningen en eene kuiper, wijk E nummer 63, 64 en 65, erf en verdere aanhorigheden”* door de eigenaar groentekoopman Dirk Metselaar uit Zaandam voor f 1335,- verkocht aan Maarten Cornelisz. Breeuwer, barbier in Zaandijk. Hij verkocht daarnaast ook een huis, verdeelt in twee woningen en nog een huis, alle twee aan het Ameland in Zaandam, nummers 27, 29 en 25. Notaris bij deze verkoop was Pieter Hul uit Zaandam.⁴² De familie Breeuwer bleef zelf in Zaandijk wonen.

Maarten Cornelisz. Breeuwer was geboren in ca. 1870 in Zaandijk en op 12 oktober 1893 getrouwd met de 31-jarige Dieuwertje Schipper uit Westzaan, dochter van Jan Schipper en Antje Dik. Zij hadden minimaal één zoon: Cornelis (geboren in ca. 1894 te Zaandijk).

Op 18 augustus 1910 overleed Maarten Breeuwer, nog steeds woonachtig in Zaandijk en van beroep barbier, te Amsterdam. Zijn vrouw verkocht het huis aan de J.J. Allanstraat in oktober 1911 aan Gerrit Tanger. Dieuwertje trouwde op 51-jarige leeftijd op 20 november 1913 in Zaandam met de 52-jarige weduwnaar Abraham Cornelisz. Roosdorp uit Zaandijk, van beroep koetsier.⁴³

4.8. Het huis van 1911-ca 1962: Gerrit en Jasperina Catharina Tanger-Flipse

Gerrit Tanger en zijn voorouders

Gerrit Tanger werd geboren te Westzaan op 1 mei 1887 als zoon van Jakob Tanger Pieterszn. (Westzaan, 1843 – Westzaan, 1916) en Maartje Heijnis (Zaandam, 1852 – 1935) uit Westzaan. Zijn ouders waren op 6 juni 1873 vanuit Zaandijk naar Westzaan gekomen en woonden in de Krabbelbuurt. Zij kregen naast Gerrit nog negen kinderen: Antje (1873), Klaas (1874), Pieter (1875), Jan (1880), Jacob (1882), Maartje (1883), Guurtje (1885), Hendrik (1889) en Johannes Willem (1894). Vader Jacob was van beroep tuinman, iets waarin zijn zonen Jacob, Klaas en Pieter hem volgden. Ook Gerrit Tanger werd tuinman/bloemist. Zijn opa Pieter (1817-1877) was klokkenhersteller. Al daarvoor, tussen met name 1670-1740 werd de eerste Zaanse klok gemaakt. Zaanse uurwerkmakers uit die tijd waren onder meer Koogies, Van Rossen, Tjihuijsen, De Vries. Gerrits'overopa Jacob Tanger (1786-1833) was van beroep arbeider

Huwelijk en aankoop van het huis aan de Krabbelbuurt

Op 21 september 1911 trouwde Gerrit in Westzaan met Jasperina Catharina Flipse uit Assendelft (1887-1954), dochter van Marinus Flipse en Jacoba Glas⁴⁴. Het gezin Flipse woonde sinds 1892 in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude op huisnummer B328⁴⁵. Jasperina Catharina Flipse was het derde kind uit een gezin van 11 kinderen en was oorspronkelijk Nederlands Hervormd, maar werd evenals Gerrit Tanger lid van de Gereformeerde Gemeente van Westzaan.

⁴² Kadaster, leggerartikel 1419. Koopakte 1886: Kadaster, Hyp4 register, boek 511, aktenr. 69.

⁴³ Kadaster leggerartikel 1713. Koopakte 1901: Kadaster, Hyp4 register, boek 699, aktenr. 28. Koopakte: boek 873, aktenr. 79.

⁴⁴ Geboren in respectievelijk 1858 en circa 1859 in Wissenkerke op Noord-Beveland, Zeeland. Zijn broer Eduard was goudsmid, diens zoon Marinus was organist te Wissenkerke en dirigent, zijn kleinzoon Eduard Flipse (1896-1973) (dus de achternicht van Jasperina Catharina Tanger-Flipse) was van 1926 tot 1962 dirigent van het Rotterdams Philharmonisch Orkest.

⁴⁵ In 1925 omgenummerd tot Middenweg 16, Houtrijk en Polanen, tegenwoordig de Houtrakpolder/Westelijk Havengebied tussen Amsterdam en Spaarndam.

Tijdelijk ging het echtpaar bij de ouders van Gerrit Tanger aan de Krabbelbuurt E51/52 wonen, maar een maand later, op 17 oktober, kocht Gerrit Tanger voor f1525,- van Dieuwertje Schipper het huis aan de Krabbelbuurt, wijk E nummers 63, 64 en 65. Dit pand was dus op dat moment nog steeds verdeeld in drie woningen. In de 19^e eeuw had hier al eerder familie gewoond en wel de broer en schoonzus van Gerrit's opa en oma Pieter Tanger (ca. 1818-1877) en Antje Tanger-Teer (ca. 1817-1858): Jan Tanger (1822-1911) en Guurtje Verweel. Zij woonden toen in het middelste deel van de woning op nummer 229a (E64).

Verbouw in 1912

Aan het einde van de 19^e- en het begin van de 20^e-eeuw werd in de Zaanstreek steeds meer de houtbouw vervangen door huizen, gebouwd van steen. Bij de invoering van de woningwet in 1901 mocht niet langer meer in hout worden gebouwd. Zo diende ook Gerrit Tanger een klein half jaar na zijn huwelijk, in april 1912 het verzoek in bij de gemeente Westzaan om tot het "*inwendig verbouwen van zijn woonhuis en het vervangen der houten zuider en westerweeg door steen*". De achtergevel en noordergevel bleven zoals ze waren; van hout. Naar verluid droeg zijn vader hier zijn steentje aan bij in financiële zin. In diezelfde tijd werd het kadastrale sectienummer van het perceel gewijzigd van B798 in B1825. Mogelijk is pas toen de kuiperij verdwenen. In elk geval wist zijn later geboren dochter in de 20^e eeuw nog te vertellen (uit overlevering) dat er "vroeger een nieuwjaarseind" aan de rechter achterzijde van de woning zat. Dat komt overeen met de kadastertekening uit 1832.

Het gezinsleven in de jaren '10 en '20 en verbouw van het huis in 1929

In 1920 werd de brug over de wegsloot vervangen. Enkele jaren later werd het huisnummer gewijzigd van E63 in E57.

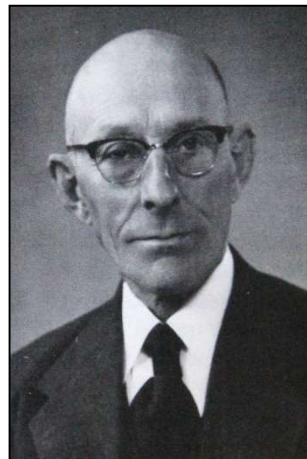
Op 21 mei 1918 kwam de jongste zus van Jasperina Tanger-Flipse, de ongeveer 19 jaar oude Dina Flipse, tijdelijk bij het echtpaar aan de Krabbelbuurt inwonen. Zij was van beroep huishoudster en vertrok op 4 oktober 1924 naar Spaarndam.

Op 12 april 1926 werd een dochter in het gezin van de familie Tanger geboren: Jacoba Maartje. Zij werd geboren in Amsterdam, vermoedelijk in het ziekenhuis aldaar.

Bijna drie jaar later, medio maart 1929, vergrootte Gerrit Tanger zijn broeikas achter zijn huis van 6,5 bij 4 meter tot ongeveer 10,5 bij circa 7 meter.

Een half jaar later, op 4 september 1929, diende Gerrit Tanger het verzoek in tot het uitbreiden van zijn huis aan

de zuidkant. De muur van deze uitbouw werd van steen gemaakt, zodat sindsdien alleen de achtergevel van de woning nog van hout is. Ook werd de schuur achter de woning, zoals deze sinds 1912 was, vervangen. De indeling van de woning werd gewijzigd, waarbij de voormalige keuken nu achterkamer werd.

Linker foto: Rechts de restanten van de broeikas die in 1929 werd gebouwd door Gerrit Tanger Jacobszn (1887-1969) (te zien op de rechter foto) in 2011.

Tuinman Gerrit Tanger (1887-1969) begin 20^e eeuw. © Collectie familie G. Hoogendoorn.

1939

Met ingang van 1939 werd de huisnummering van E57 gewijzigd in J.J. Allanstraat 322. De naam "Krabbelbuurt" behoorde nu ook tot het verleden. De nieuwe straatnaam herinnert aan de Westzener Jacobus Allan (1862-1933), die in 1915 een autobusdienst begon vanuit het dorp op Koog aan de Zaan.

In 1939 raakte Gerrit Tanger betrokken bij een ernstig verkeersongeval. Daarbij kreeg hij een zware hersenschudding waardoor hij weken rust moest houden.

Eenmalige kerkruimte

Gerrit Tanger was van 1919 tot 1939 diaken en vanaf 1939 tot zijn overlijden in 1968 ouderling van de Gereformeerde Gemeente van Westzaan. Zij kwamen tot 1951 bijeen in een kerkgebouw aan de J.J. Allanstraat, in 1907 door gemeentelid J.A. Versteeg ontworpen. Vanaf 1951 scheidde een deel van de gemeente zich af en ging verder als Christelijk Gereformeerde Kerk. Zij behielden het kerkgebouw. De Gereformeerde Gemeente synodaal kwam op zondag 15 april 1951 plotseling zonder kerkgebouw te zitten. De middagdienst werd in de voorkamer van J.J. Allanstraat 322 gehouden, waar een klein aantal leden bijeenkwam. De week erna werd concertzaaltje "Concordia" en een vergaderlokaal van de weduwe May aan de J.J. Allanstraat als kerkruimte gehuurd. Vanaf 1964 werd de Noordervernaning van de Doopsgezinde Gemeente van Westzaan gekocht.

J.J. Allanstraat 326-328

De fam. Tanger heeft vanaf 1937 ook perceel J.J. Allanstraat 326-328 in eigendom gehad. Zie daarvoor hoofdstuk 5.

Verkoop en overlijden

In 1950 kreeg het huisje nieuwe dakpannen. Het werk werd uitgevoerd door aannemer J. May uit de Watermolenstraat.

Op 8 mei 1954 overleed Jasperina Catharina Tanger-Flipse.

In 1962 of 1963 werd het huis verkocht aan de circa 36-jarige dochter Jacoba Maartje Tanger, die rond die tijd was getrouwd met de ongeveer 33-jarige buurjongen Arie Abrahamszn. Hoogendoorn.

Ook J.J. Allanstraat 326-328 werd hun eigendom. Na jarenlange ziekte overleed Gerrit Tanger op 29 februari 1969.⁴⁶

4.9. Het huis van ca. 1862-2010: Arie en Jacoba Maartje Hoogendoorn-Tanger

De familie Hoogendoorn-Tanger

In circa. 1962 trouwde Jacoba Maartje Tanger met haar buurjongen Arie Hoogendoorn. Over hem is al geschreven bij J.J. Allanstraat 314.

Arie Hoogendoorn is overleden op 25 maart 1999, Jacoba Maartje Hoogendoorn-Tanger is overleden op vrijdag 2 april 2010.

Sinds 1991 is een deel van Westzaan aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Dit betreft het stuk van de Kerkbuurt tot halverwege de J.J. Allanstraat, juist náást nummer 322. De grens werd namelijk getrokken bij de Fraaijensloot ten noorden van het huis.

⁴⁶ Kadaster Leggerartikel 1991.

Koopakte 1911: Kadaster, Hyp4 register, boek 893, aktenr. 21 (Allanstr 322).

Koopakte: Kadaster, Hyp4 register, boek 1628, aktenr. 21 (boomgaard Allanstr 326, Kad.sectie B1301).

Koopakte: Kadaster, Hyp4 register, boek 2181, aktenr. 58 (boomgaard Allanstr 326, Kad.sectie B1301).

Koopakte: Kadaster, Hyp4 register, boek 2181, aktenr. 58 (Huis Allanstr 328, Kad.sectie B1538).

Koopakte: Kadaster, Hyp4 register, boek 2663 aktenr. 11 of 14 (Huis Allanstr 328, Kad.sectie B1538).

Het pand J.J. Allanstraat 322 in 2011.

Het huis J.J. Allanstraat 322 is sinds het overlijden van Jacoba Maartje Hoogendoorn-Tanger op 2 april 2010 eigendom van De erven Hoogendoorn. Het pand staat te koop sinds oktober 2011. In het voorjaar van 2016 volgde uiteindelijk de verkoop en in oktober 2016 werd het eeuwenoude pand helaas gesloopt. Ook de schuren zijn tegen de vlakte gegaan. Op deze plek zal een nieuwe woning verrijzen.

De lege plek in oktober 2016, waar het 17^e-eeuwse huis tot kort tevoren stond.

Het nieuwe huis J.J. Allanstraat 322 in aanbouw, maart 2017.

5. J.J. ALLANSTRAAT 326-328

J.J. Allanstraat 326-328 in 2013.

5.1. Voor 1695-1740: Familie Kleijn

Het huis “In de Oranjeboom” bestond al in het jaar 1695. Volgens de verpondingsregisters was toen Cornelis Corneliszn Kleijn (of gespeld als Cleijn) eigenaar van het huis en 84 roeden land erbij.

Vanaf 1720 bleek de familie Kleijn hun landerijen fors uit te breiden, namelijk tot 989 roeden.

Vermoedelijk omstreeks 1732 is het huis uitgebreid, blijkens de hogere belasting die sindsdien geheven werd.

5.2. 1740-1752 Cornelis Peereboom en zijn erfgenamen

Blijkens het verpondingsregister kochten rond 1740 Cornelis Peereboom en zijn vrouw Maritje Cornelisdr Kat het huis en land met verpondingsnummer 303 van de weduwe van Cornelis Kleijn. Zij waren op 3 juli van dat jaar getrouwd voor het gerecht van de Banne Westzaan.

Zij hadden echter geen lang huwelijk; begin 1751 overleed Cornelis. Hij was niet rijk want op 1 februari werd hij “*pro deo*” begraven. Maartje Cornelisdr Kat verkocht het huis op 3 februari 1752, blijkens een transportakte.⁴⁷

5.3. 1752-1755: Gerrit Bol

Nu werd Gerrit Adriaanszn Bol eigenaar voor f300,-. Noordelijke buurman was de firma Relk & Groot. Helaas weten we van hem verder niets.

5.4. 1755-1764: Jan Baas en zijn erfgenamen

Op 6 februari 1755 verkocht Bol het huis aan Jan Janszn Baas. De burens waren nog ongewijzigd ten opzichte van drie jaar eerder.⁴⁸

Vermoedelijk was hij een zoon van Jan Janszn Baas en Aafje Hendriks, geboren in 1732 en degene die op 16 september 1758 trouwde met Jannetje of Susanna Harwijnen. Hun zoon Jan werd op 21 januari 1760 geboren en zes dagen later gedoopt; deze overleed in 1834.

Jan Janszn Baas overleed in 1763, hij werd op 30 mei 1763 in de Grote Kerk begraven.

5.5. 1764-1768: Gerrit Brinkman en zijn erfgenamen

Op 6 september 1764 werd voor f450,- Gerrit Brinkman de eigenaar.⁴⁹

Vermoedelijk betrof dit Gerrit Gerritszn Brinkman die in 1720 trouwde met Maartje Jansdr, hij woonde toen aan de “*Hogendijk*”, dus aan de Westzanerdijk. Na het overlijden van zijn vrouw hertrouwde hij in 1728 met Antje Sijmons en in 1753 trouwde hij voor de derde maal, nu met Trijntje Koudijs.

Hij bezat tot 1765 een zeilenmakerij aan de oostkant van de Kerkbuurt, even ten noorden van de pastorie van de Hervormde gemeente die hij verkocht aan Gerbrand Gerbrandszn Dekker (1738-1818), die in 1778 het complex uitbreidde met de aankoop van de woning Kerkbuurt 6 tot 1803.⁵⁰ Anno 1764 woonde aan de noordkant Poulus Kuijper.

In de zomer van 1766 overleed Brinkman en zijn vrouw hertrouwde in 1768 met David Jacobszn Pel. Het huis kwam daarmee in diens bezit.

⁴⁷ GAZ, ORA, OA-0008, inv.nr. 1603.

⁴⁸ GAZ, ORA, OA-0008, inv.nr. 1604.

⁴⁹ GAZ, ORA, OA-0008, inv.nr. 1605.

⁵⁰ Heermans, N.J. Schrift XXXIII, p2640.

5.6. 1768-1769: David Pel en Trijntje Koudijs

David Jacobszn Pel was weduwnaar, in 1723 was hij getrouwd met Dieuwertje Sijmonsdr Banning. Zijn tweede vrouw was Hilgond Klaasdr IJf. In 1732 en 1734 werden respectievelijk dochter Sijtje en zoon Jacob geboren. In 1753 hertrouwde hij opnieuw, met Grietje Cornelisdr. Pel had niet veel voorspoed, ook zij overleed en in 1768 hertrouwde hij voor de vierde maal, nu met weduwe Trijntje Koudijs. Naar alle waarschijnlijkheid was zij de weduwe van Gerrit Brinkman. Eerdere en latere eigenaars van het huis waren nogal eens arm blijkens hun "*pro deo*" begrafenissen, dat gold niet voor Pel. Deze was namelijk enige tijd een van de schepenen van de banne Westzaan en in die functie dus actief in de rechtspraak en in het polderbestuur.

Van deze "burgemeester" weten we verder dat hij in 1764 een huis aan de westkant van de Krabbelbuurt kocht en dat hij een wipmolen ergens in het dorp had, die in 1739 is verbrand.⁵¹ Rond diezelfde tijd kocht hij van Claes Dirckszn IJf molen De Kwikstaart, ook wel aangeduid als De Discipel. Deze snuifmolen uit 1726 stond aan de zuidkant van de Mallegatsloot (ten oosten van J.J. Allanstraat 184). Omstreeks 1757 kocht hij ook molen De Jonge Zwaluw die aan de noordkant van deze sloot stond. Laatstgenoemde snuifmolen was nog nieuw, namelijk in 1756 gebouwd door Cornelis Stolp. Met snuifmolens werd van tabaksbladeren tabak gemaakt. Tot slot had hij minimaal in 1777 een huis aan de oostkant van de J.J. Allanstraat, naar alle waarschijnlijkheid op de plek van nummer 224.

In 1774 zou David Pel overlijden, zijn beide molens werden gekocht door Cornelis Corneliszn Tavenier.⁵² Overigens was in die tijd Cornelis Franszn Tavenier eigenaar van J.J. Allanstraat 314. Pel's vrouw zou in 1792 overlijden, iets daarvoor, in augustus, verkocht zij het huis op vermoedelijk de plek van nummer 224 aan Dirk de Lange.⁵³

5.7. 1769-1774: Arend IJsbrandszn Ris

Pel verkocht op 2 februari 1769 het pand voor f750,- aan Arend IJsbrandszn Ris.⁵⁴ We weten van hem verder niets, behalve dat hij op 5 april 1780 werd begraven in de Grote Kerk. Zes jaar voordien, nadat hij het pand zo'n vijf jaar in bezit had, verkocht hij het.

5.8. 1774-1783: Jan Kraaij

Op 24 november 1774 werd Jan Gerritszn Kraaij voor f800,- eigenaar.⁵⁵ Zijn naam werd ook wel als Kraaij gespeld.

Het is niet bekend of hij hier woonde of het pand verhuurde. Jan Kraaij bezat sinds 1759 ook de enkele oliemolen "De Appelboom", welke hij op 5 mei 1774 liet verzekeren. Deze oliemolen stond aan de Nauernasche Vaartdijk, ongeveer tussen de huidige straten Blankenburg en Jagerslust. Kraaij verkocht het huis in 1783.

Vier jaar later, begin 1787 later overleed hij. Op 3 februari werd hij begraven en gezien de hoogte van de impost (fl 30,-) blijkt hij vermogend te zijn geweest. Zijn molen werd verkocht aan Willem Bruijgom Tip ten behoeve van de firma Relk & Tip.

5.9. 1783-1809: Johannes Hogendorp en zijn erfgenamen

In 1783 werd het pand door Kraaij verkocht aan Johannes Hogendorp, gehuwd met Grietje Engelsdr van Hoorn. Hij is rond 1741 geboren en in 1768 waren zij getrouwd. Hun zoon Engel werd in 1769 geboren, dochter Lijsbeth in 1770.

Niet bekend is of zij hier zelf ook woonden, vermoedelijk wel gezien het feit dat ze het in elk geval in 1809 niet breed hadden en het dus niet aannemelijk is dat ze meer huizen hadden. Johannes werd namelijk op 1 maart 1809 "*pro deo*" begraven, 68 jaar oud. Zijn vrouw moest een beroep op de diaconie doen op 18 mei 1809 werd het huis namens de weduwe Hogendorp door de diaconie van de Hervormde Kerk verkocht voor slechts f130,-. Waarschijnlijk was van het eens voorname huis, niet veel meer over. Bovendien was het land bezet door de Fransen en de economische crisis zal beslist een rol mee hebben gespeeld. Waar Hogendorp's vrouw Grietje ging wonen weten we niet, mogelijk in het burgerlijk wees- en armenhuis ten westen van de Grote Kerk.

⁵¹ <http://www.molendatabase.org/molendb.php?step=details&tbnnummer=06663+h>.

⁵² Boorsma, P. Duizend Zaanse molens, blz 239 en 230. Sol, A. Van Kluft tot Weel.

⁵³ Het Utrechts Archief, archief van de familie Lagerweij (toegangsnummer 427), inv.nr. 41 en 43; GAZ, ORA, OA-0008, inv.nr. 1612.

⁵⁴ GAZ, ORA, OA-0008, inv.nr. 1606.

⁵⁵ GAZ, ORA, OA-0008, inv.nr. 1607.

5.10. 1809-1816: Cornelis Kieft

Cornelis Kieft heeft het huis zes jaar lang in eigendom gehad. We weten helaas niet of hij het ook bewoonde.

Mogelijk was hij in 1779 geboren als zoon van Cornelis Corneliszn Kieft en Neeltje Pietersdr Booi.⁵⁶ Die trouwde eerst met Guurtje Teer en vervolgens in 1843 met Marijtje Bes, dochter van Jan Jacobszn Bes (1768-1835) en diens tweede vrouw Barbertje Zoon, die op Zuideinde 238-240 woonden. Deze Cornelis zou in 1848 overlijden.

Al veel eerder, op 22 februari 1816 verkocht Cornelis Kieft voor f300,- het pand voor notaris Teunis Slagter aan schoenmaker Cornelis van Ark.⁵⁷

5.11. 1816-1843: Cornelis van Ark

Familie Van Ark

Van Ark, geboren op 28 november 1778 in Westzaan als zoon van Jan van Ark en Maartje Cornelisdr Kuijper,

was naast schoenmaker ook barbier. Hij woonde hier samen met zijn vrouw Antje Maartensdr Kok (geboren rond 1783 te Wormer) en de jonge schoenmakersknecht Dirk Brand (geboren op 31 oktober 1803 te Oost-Zaandam als zoon van Jan Gerritszn Brand en Antje Dirksdr Hameka).

De J.J. Allanstraat met rechts nummer 326-328 (en daarachter 332) vanaf de brug over de wegsloot naar nummer 322, begin 20^e eeuw. Links zijn de meeste woningen J.J. Allanstraat 399-417, gebouwd in de jaren '20 en '30, nog niet zichtbaar. © GAZ, fotonummer 21.01974.

Bewoning in twee gedeelten

Dankzij volkstellingen en bevolkingsregisters, die vanaf begin 19^e eeuw achtereenvolgens werden bijgehouden, zijn we vanaf dit moment beter geïnformeerd over daadwerkelijke bewoning van het huis.

Uit het bevolkingsregister over de periode circa 1820-1840 blijkt echter dat het pand van de kapper in die tijd in twee gedeelten werd bewoond en dat zou tot ver in de 20^e eeuw zo blijven. Ook op toenmalig adres gemeentenummer 265 woonden namelijk Niesje Verweel (1778-1832), de weduwe van Hendrik van Kalker (ook wel Calcar gespeld) (1769-1812) met haar jongste zoon Gerrit (1798) en dochtertje Jannetje (1803). Van Ark bleef desondanks eigenaar van het gehele pand.

In 1832 kreeg het perceel een kadastraal nummer; het perceel met het huis kreeg nummer B796 (7 are), de tuin erachter B797 (4,60 are).

Op 15 maart 1843 verkocht Van Ark het *“huis geteekend nummero tweehonderdvijfenzestig en erf groot zeven roeden staande en gelegen te Westzaan over en beoosten de wegsloot in sectie B nummero zevenhonderdzesennegentig benevens een daarbij behorende en achter annex gelegene tuin, groot vier roeden en zestig el. In sectie B nummero zevenhonderd zevenennegentig, belend ten zuiden met de weduwe Cornelis Fraij en ten noorden met Jan van Maze.”* Voor f600,- werd Cornelis Grootes eigenaar.

5.12. 1843-1877: Cornelis Meiertszn Grootes

Molen “De Oranjeboom” te Westzaan in circa 1925, in de 19^e eeuw eigendom van Cornelis Meiertszn Grootes die eveneens J.J. Allanstraat 326-328 bezat.

⁵⁶ Het is niet aannemelijk dat het om zijn ouders ging, Cornelis Corneliszn Kieft is reeds voor 1812 overlijden en dat strookt niet met een verkoop in 1816.

⁵⁷ GAZ, ONA, OA-0014, inv.nr. 5536.

De familie Grootes

Cornelis Grootes, geboren op 28 maart 1814, was een zoon van fabrikant Meiert Pieterszn Grootes en Lijsbeth Grootes. Zijn broer Pieter woonde sinds 1825 enkele huizen naar het zuiden en startte daar met een chocoladefabriek waarmee Westzaan bekend zou worden. Cornelis was op 24 juni 1838 getrouwd met Jannetje Bakker (1813-1884) en zij kregen drie zoons: in 1839 Meijert, in 1841 Jan en na de verhuizing op 29 juli 1848 zoon Simon. Schoenmaker Van Ark was één van de getuige bij de aangifte bij de ambtenaar van de burgerlijke stand.

“In de Oranjeboom”

“Onze” Cornelis was eerst mosterdfabrikant en werd na 1843 schulpzandfabrikant. Hij kocht enkele jaren na aankoop van het huis van Van Ark, rond 1850, de 18e-eeuwse verfmolen “De Oranjeboom” aan de Nauernasche Vaart.⁵⁸ Wellicht was dit ook het moment dat hij zijn woonhuis “In de Oranjeboom” noemde.⁵⁹

Verdere bewoning in twee gedeelten

Niettemin bleef Van Ark met zijn vrouw en knecht vanaf 1843 in dit huis wonen; het werd namelijk in tweeën gedeeld en de familie Van Ark woonde in het ene gedeelte en de familie Grootes in het andere gedeelte.

Van Ark overleed op zijn 80^e, op 24 juni 1859 te Westzaan “in de Krabbelbuurt”. Zijn buurman van J.J. Allanstraat 322 Dirk Fraij en zijn huurbaas Cornelis Grootes waren getuige bij de aangifte van zijn overlijden. Antje van Ark-Kok is op 5 juni 1869 eveneens “in de Krabbelbuurt” overleden, 86 jaar oud. Opnieuw was Dirk Fraij getuige bij de aangifte van haar overlijden, evenaals “gebuur” Cornelis Pieterszn Corver.

Dirk Brand bleef naar alle waarschijnlijkheid nog hier wonen. Hij is 86 jaar oud geworden en overleed ongehuwd op 1 maart 1890.

Overlijden familie Grootes-Nieuwenhuis en verkoop

Cornelis Grootes overleed op 21 januari 1877. Zijn vrouw zou zeven jaar nadien overlijden, maar al in mei 1877 werd jongste zoon Simon eigenaar van het pand. Deze was enkele jaren voordien, in 1874, getrouwd met Dorothea Catharina Nieuwenhuis (ca. 1856-1934). Hij was “reizend kantoorbediende”.

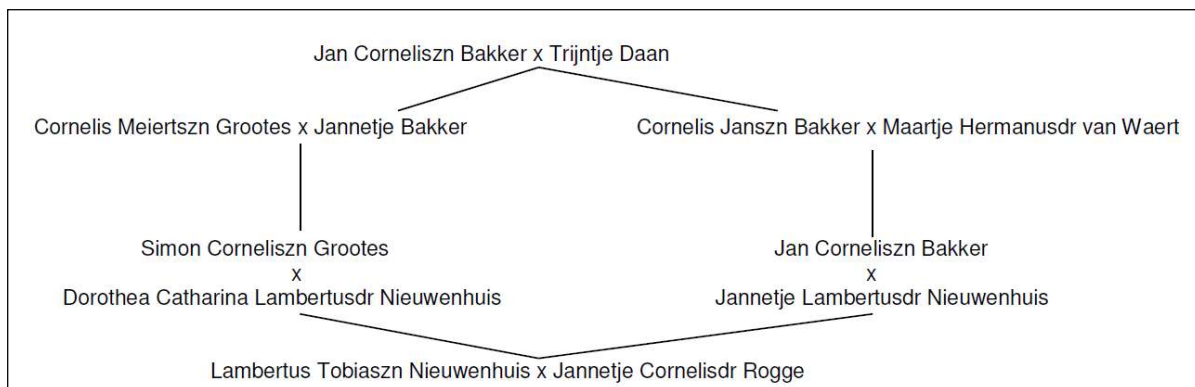
5.13. 1877-1934: Simon Corneliszn Grootes en Dorothea Catharina Grootes-Nieuwenhuis

Verhuur

Simon en zijn vrouw woonden niet hier maar op J.J. Allanstraat 441 dat zij huurden van een zus van Dorothea: Jannetje Nieuwenhuis, getrouwd met Jan Corneliszn Bakker. Overigens waren Simon en Jan Bakker niet alleen zwagers maar ook neven van elkaar; de moeder van Simon was een zus van Jan z'n vader.

⁵⁸ Zijn zoon Meijert, die eind 19^e eeuw op J.J. Allanstraat 368-374 woonde, zette na Cornelis' overlijden in 1877 de zaken met de molen voort, vanaf 1908 diens zonen Jacob en Cornelis. Na het overlijden van Jacob (bijgenaamd Jacob Eenhoed) in 1940 werd de molen door de erfgenamen aan het naastgelegen bedrijf Molenaars Kindermeel verkocht en de molen is in 1941 gesloopt.

⁵⁹ Andere literatuur beweert dat het pand zijn naam heeft ontleend aan de molenaar van de gelijknamige paltrokhouzsaagmolen die in het Westzijderveld tussen Westzaan en Zaandam stond, ten oosten van J.J. Allanstraat 121 en 119 (aan de noordkant van de Vaarsloot). Deze molenaar zou in dit huis wonen. Die molen, gebouwd in 1683 en eigendom van de familie Zoet en Noomen, is echter al in 1700 naar Zaandam verplaatst. Fietsroute Monumenten Westzaan, geraadpleegd van http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.zaanstreek.nl%2Fassets%2Fstructured-files%2FZaanstreek.nl%2F03_Bezoeken%2FRoutes%2FFietsroutes%2FFietsroute%2520monumenten%2520Westzaan.pdf&ei=IV-tU83PAYTZOqDfgbAC&usq=AFQjCNFQzRz2m6GaeXoQC_BBcHxHE4P7zw. In deze brochure wordt het pand overigens weer op circa 1750 gedateerd. Deze theorie is minder waarschijnlijk omdat de molenaar dan wel erg ver van zijn molen woonde.

Schematische voorstelling van de familierelatie Bakker – Grootes – Nieuwenhuis.

Brand en herbouw in 1878

Simon en zijn gezin hadden met hun eigen huis geen voorspoedige start. Een jaar na aankoop, in de loop van 1878 brak er brand uit in de woning, waardoor forse schade is ontstaan. Het huis werd “*door brand vernield en daarna weder herbouwd*”.⁶⁰

Volgens onderzoeksgegevens van Nico Heermans is het huidige ingezwenkt en versierd voorschot in Lodewijk XVI- of neoclassicistische vorm afkomstig van het tegenover gelegen huis aan de Stolpsloot (ter hoogte van het huidig J.J. Allanstraat 399-401), in die tijd gesloopt). Deze zeer fraaie gevel, ook wel eens als “de mooiste gevel van Westzaan” aangeduid, vertoont stijkenmerken uit de Lodewijk XV-periode, vermengd met motieven uit de daaropvolgende Lodewijk XVI-periode.⁶¹

De “*dagteekening van in gebruik stelling*” van het herbouwde pand was 1 november 1878, op 13 januari 1879 meldde Simon bij het gemeentebestuur van Westzaan dat het huis was herbouwd.⁶²

Deze gebeurtenis moet er in financieel opzicht flink hebben ingehakt bij Simon en Dorothea Grootes-Nieuwenhuis. Eind 1878, op 9 december, moest Simon namelijk bij de plaatselijke “*vleeschhouwer*” (slager) en overbuurman Johann Friedrich Christiaan Barthel Samuelszn f800,- lenen. Dat zou vandaag de dag ruim €8.000,- zijn. Hij deed dat tegen 5% rente per jaar, waarbij hij zijn huis met achterliggende tuin aan en beoosten de wegsloot B796 en B797 als onderpand gebruikte.⁶³ Wellicht had dit bedrag concreet te maken met de overname van het fraaie voorschot?

Bij deze herbouw werden de nummers van het kadastrale perceel B796 veranderd en de grenzen verlegd. Een deel van het huis kwam nu op perceel B1299 met een oppervlakte van 0,61 are, de rest van het huis met de schuur en het erf kreeg nummer B1300 en had een oppervlakte van 3 are. Enkele jaren later werden de perceelgrenzen weer gewijzigd; nu werd een gedeelte van het huis met de boomgaard B1301 (7,99 are) en een gedeelte van het huis met de schuur en het erf B1538.

De makelaar

Wellicht al op de oorspronkelijke pronkgevel uit de eerste helft van de 19^e eeuw, maar vast en zeker sinds de herbouw in 1878, bevindt zich een bijzondere makelaar op de punt van deze pronkgevel, namelijk een houten halve ananas in een mand. Naar horen zeggen zou hier een zuid-vruchtenhandelaar hebben gewoond, maar er is niets officieels van bekend van banden tussen eigenaars van het pand en vruchtenhandel uit tropische landen. Andere bronnen suggereren dat een van de eigenaren banden had met Oost- of West-Indië en in dat geval zou de makelaar dus minimaal 18^e-eeuws moeten zijn, maar ook daar zijn totaal geen bewijzen voor.

Nieuw gemeentenummer en huurders van het huis vanaf 1886

In 1886 kreeg het huis, dat tot 1860 als huisnummer 265 had en sindsdien gemeentenummer 230 en 230a, een wijknummer, namelijk Wijk E68 en E68a. Vanaf circa 1920 vond een omnummering van de Westzaanse huizen plaats, waarbij het voorstel deel E61 werd en het achterste gedeelte E62.⁶⁴

De familie Grootes-Nieuwenhuis verhuurde het pand J.J. Allanstraat 326-328 volledig.

⁶⁰ GAZ, Archief gemeentebestuur Westzaan, OA-0049, inv. 2218.

⁶¹ Stenvert, R. e.a. (2006). Monumenten in Nederland, Noord-Holland. Geraadpleegd van http://www.dbnl.org/tekst/sten009monu11_01/sten009monu11_01_0180.php. Wikipedia, geraadpleegd van http://nl.wikipedia.org/wiki/Lodewijk_XVI-stijl. / Koogh, T.M. van der. Het eigen karakter van de Zaanstreek. In: 50 jaren Zaanstreek (en nog ver daarvoor), uitgave Zaanse Vereniging voor Vreemdelingenverkeer.

⁶² GAZ, OA-0049, archief gemeentebestuur Westzaan, inv.nr. 1640.

⁶³ Heermans, N.J., pagina 2761.

⁶⁴ Westzaan in oude ansichten.

Anno 1886 woonde Jan de Jong Gzn op gemeentenummer 230. Nummer 230a was toen niet bewoond.

In 1891 en de navolgende jaren woonde in het voorste deel van “*In de Oranjeboom*” Cornelis Gerardus Hendricus Legrom uit Abcoude (overleden in 1921), daarna Gerrit Kaaijk Wzn (opnieuw werd deze naam verbonden aan dit huis!), Pieter Cornelis Kat en Klaas Gerritszn. In het achterste deel van het pand woonden vanaf 1899 de weduwe van letterzetter Cornelis Donker Kaat (1862-1889), namelijk Dorothea Catharina Rem (1861-1949) (in 1907 zou zij hertrouwen) en daarna Adriaan de Goede (1841-1920). Dit deel werd in de vroege 20^e eeuw verhuurd aan de weduwe Jan Holland en daarna Pieter Kruishoop.

Restauratie en het overlijden van Simon en Dorothea Grootes-Nieuwenhuis

Naar verluidt in 1930 is het huis door de familie Grootes gerestaureerd.⁶⁵ Hierbij lijken geen noemenswaardige verbouwingen te hebben plaatsgevonden omdat bouwdoossiers uit deze periode ontbreken.

Simon is overleden op 4 november 1930, zijn vrouw verhuisde korte tijd later van de door haar bewoonde woning J.J. Allanstraat 441 naar dit pand, tot zij op 21 januari 1934 te Zaandam overleed.

Veranderd straatbeeld

Iets voordien, in 1929 was de wegsloot tussen de brug bij garage Davidzon en de Weelbrug gedempt. Het huis was in het vervolg eenvoudig via de straat bereikbaar en niet meer via een bruggetje.

5.14. 1934-1937: Johanna Nieuwenhuis

De zus van Dorothea Grootes-Nieuwenhuis

De erfgenamen verkochten het pand en de bijbehorende tuin (inmiddels kadastraal perceel B1301 van 7,99 are met daarop een aangeplante boomgaard en kadastraal perceel B1538 met daarop het tweede gedeelte huis, schuur en erf van 3,01 are) op 19 juni 1934. Deze werden het eigendom van Johanna Nieuwenhuis. Dit is de ongetrouwde schoonzus van Simon Grootes en zij was geboren in 1855. Zij woonde korte tijd in het voorste gedeelte van het huis, namelijk tot 1937.

In het achterste deel woonde vanaf minimaal 1930 na de weduwe van Jan Holland, Pieter Kruijschoop. Mogelijk was er in die tijd nog een derde huurder, namelijk Klaas Valk op Wijk E62a.

In dat jaar werd de tuindersfamilie Tanger, woonachtig op het naastgelegen J.J. Allanstraat 322, eigenaar. Johanna Nieuwenhuis overleed vier jaar later, op 31 oktober 1941 te Koog aan de Zaan.

Rechts J.J. Allanstraat 326-328, omstreeks 1950. De wegsloot is inmiddels gedempt. © GAZ, fotonummer 22.18999.

⁶⁵ Westzaan in oude ansichten.

5.15. 1937-circa 1990: Familie Tanger en Hoogendoorn

Huisnummer en huurders

De familie Tanger verhuurde in het vervolg zowel het voorste- als achterste deel van het pand. In het voorste gedeelte nam in november 1937, na voormalig eigenaresse Johanna Nieuwenhuis de weduwe H. Schill van Kortenhoef haar intrek. In de jaren '50 heeft de familie Meeuwse in het voorste deel van het pand gewoond. Heibaas Klaas Smit woonde in de naoorlogse jaren in het achterste deel van het pand.

In 1939 werden Wijk E62 en E61 hernummerd als respectievelijk J.J. Allanstraat 326 (kadastrale sectie B1301) en 328 (B1538, aan de wegkant gelegen). Overigens is het opmerkelijk dat volgens het kadastraal minuutplan van 1938 het pand in zijn geheel op kadastraal perceel B1538 ligt.

De bouw van een nieuwe schuur

Tien jaar na de aankoop, nog in 1947 liet Gerrit Tanger op kadastrale percelen B1538 en B1301 een schuurtje bouwen voor f498,-. Dat werd gebouwd van oude materialen van de voorgaande schuur, op de bestaande fundering. Hij noemde het een "huishoudschuurtje", het oude schuurtje was bouwvallig en stond op invallen. Aannemer J. Maj uit de Watermolenstraat 55 bouwde het nieuwe schuurtje.

Restauratie in 1985

In de jaren '60 ging de enige dochter van Gerrit Tanger, getrouwd met Arie Hoogendoorn, opgegroeid op nummer 314, op nummer 322 wonen. Zij kregen door erving ook het pand 326-328 in bezit.

In 1985 liet de familie Hoogendoorn-Tanger de makelaar op het dak van J.J. Allanstraat 326-32 restaureren door, nadat een deel in die zomer naar beneden was gekomen en een ander deel verrot bleek. Jan van Schooten bleek als VUTTER bereid in zijn vrije tijd het werk te klaren en stak er ruim 400 uur in. Ook J. Deen hielp hem hierbij, Ron Blonk, Gerrit Leijen en Lou Steijn.

Korte tijd later verkocht de familie Hoogendoorn het huis aan de familie Boekhoudt. Daarna werd een gedeelte aan de achterzijde van de woning gebouwd.

6. J.J. ALLANSTRAAT 330, 332-334, 338, 340-342 en 344

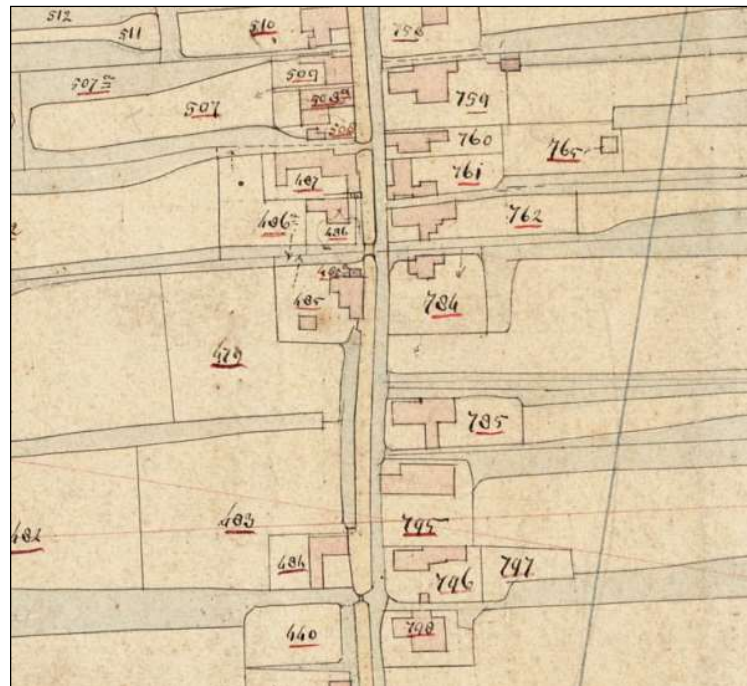
Kadastraal minuutplan uit 1827 met op sectie B785 een huis waar nu J.J. Allanstraat 340 staat en op B795 een oude stolpboerderij op de plek van de huidige woningen J.J. Allanstraat 334. © Westzaanse Digitale Beeldbank.

6.1. J.J. Allanstraat 330 t/m 342

Anno 1827 stonden er tussen het schitterende historische pand J.J. Allanstraat 326-328 en de huidige boerderij J.J. Allanstraat 350 slechts twee woningen: J.J. Allanstraat 332 en 340-342. Beide panden waren gebouwd in de 17^e eeuw en zijn halverwege de 20^e eeuw afgebroken.

Een boerderij op de plek van huidig J.J. Allanstraat 334

De 17^e-eeuwse stolpboerderij was in de tweede helft van de 18^e eeuw eigendom van Poulus Janszn Kuijper. Omstreeks 1810 werden Jan Janszn van Maaren (1778-1846) en zijn vrouw Antje Pondman (1773-1847) eigenaars en bewoners. Van Maaren was van beroep kuiper en geboren in Alkmaar, zij was een Westzaanse, dochter van Jan Jacobszn Pondman (1738-1819) en Maartje Willemsdr Kuijt. Rond 1852 werd het pand verkocht aan Cornelis Corneliszn Avis (1804-1863), gehuwd met Johanna Dirksdr Stolp (1807-1892). Zij woonden ook het pand aan de overkant van de straat op de plek van J.J. Allanstraat 399. Stolp

Ingekleurde prentbriefkaart van de J.J. Allanstraat voor de demping van de wegsloot in 1929. Duidelijk zichtbaar is het voorhuis van de stolpboerderij J.J. Allanstraat 334. Foto © collectie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

De boerderij J.J. Allanstraat 334 in 1958. De wegsloot is dan al sinds 1929 gedempt. Op de achtergrond is het dak van J.J. Allanstraat 330 (gebouwd in 1933) zichtbaar en uiterst rechts J.J. Allanstraat 326-328. Foto © collectie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

was samen met zijn broer Jacob (1811-1868) directeur van de blauwselfabriek op J.J. Allanstraat 266. De familie Stolp verhuurde de boerderij, toen als adres gemeentenummer 267 en vanaf circa 1860 nummer 232, aan (schoon)zus Maartje Stolp (1820-1894) en haar man timmerman Cornelis Corver (1818-1873) én Johanna's broer, de veehouder en landbouwer Martinus Stolp (1833-1894).

In 1861 liet Avis de boerderij verbouwen.

Twee jaar later overleed hij, de boerderij en bijbehorend land bleven eigendom van zijn vrouw tot zij in 1892 overleed. Daarna volgde verkoop aan timmerman en kistenmaker Gerrit Janszn de Graaf voor de ene helft en rijwielhandelaar Johannes Davidzon voor de andere helft. Rond 1905 werd de boerderij opnieuw verbouwd. In die tijd was het adres Wijk E72, dat werd enkele jaren later hernummerd tot Wijk E65. De Graaf staat zelf als bewoner van het pand genoemd, maar ook de gezinnen van Pieter Lenstra, Cornelis Fraij, Harm Lenstra en Gerardus Bongers staan op de kaart van het bevolkingsregister, dus blijkt dat De Graaf de boerderij na korte tijd gaan verhuren.

Na circa 1920 is een deel van de boerderij afgesplitst als aparte woning met adres Wijk E65a. Als bewoners staan daar achtereenvolgens het gezin van Dirk Hendrik Rinus en Klaas Dekker genoemd. In 1932 werd fabrieksarbeider Willem Teunis Lanser met zijn gezin eigenaar en bewoner, tien jaar later de familie H. Verwer-Staal. Zij verkochten de boerderij in 1958 aan Klaas Schaap en vier jaar later, in mei 1962 werd de boerderij afgebroken.⁶⁶

De huidige woning J.J. Allanstraat 332

Op de plek van de boerderij liet Klaas Schaap een nieuwe bungalow neerzetten met als adres J.J. Allanstraat 332. Oorspronkelijk had hij er een dubbel woonhuis gepland, maar daar ging de gemeente niet mee akkoord.

In 1967 breidde Schaap de woning uit met een serre en in 1989 werd aan de voorzijde de woning vergroot door N. van Drunen.

Tot 1982 gebruikte Jan Smit achter de woning het terrein voor zijn autosloperij (evenals er tegenover op de plek van huidig J.J. Allanstraat 429).⁶⁷ In 1996 begon Walter Benecke op deze plek een Loon- & Groenvoorzieningsbedrijf, al snel uitgegroeid tot een groot aannemingsbedrijf dat is gespecialiseerd in

⁶⁶ Kadastrale gegevens. Heermans, N.J. Notities uit de geschiedenis van het dorp Westzaan, deel XXXII, p2600.

⁶⁷ GAZ, archief Dienst Milieubeheer Zaanstad, DMBZ/0001/616, 1982.

De J.J. Allanstraat rond 1962. Van rechts naar links J.J. Allanstraat 326-328, 330 (de boerderij J.J. Allanstraat 334 is inmiddels in 1962 afgebroken maar de bungalow J.J. Allanstraat 364 is niet zichtbaar), 338, 340, 344 en in de verte nummer 356. Foto © Collectie GAZ, fotonummer 41.01037.

Dezelfde situatie omstreeks 2009. Vanaf rechts achtereenvolgens de panden J.J. Allanstraat 326-328, 330, 332, 338, 356 en vaag tussen de bomen door zichtbaar het rode dak van de boerderij J.J. Allanstraat 350. Foto © GoogleStreetview.

Het oude pand J.J. Allanstraat 332 is inmiddels gesloopt. De linker foto dateert van oktober 2016.. Op de achtergrond is molen "Het Prinsenhof" daardoor zichtbaar. Uiterst links is het pand J.J. Allanstraat 338 zichtbaar. Rechts: begin 2017 is op deze plek gestart met de bouw van een nieuwe woning. De foto dateert van maart 2017.

watergerelateerde bouwwerkzaamheden. Het bedrijf is in de 21^e eeuw naar de Noorder IJ- en Zeedijk in Zaandam verhuisd en de loodsen achter J.J. Allanstraat 332 werden verhuurd. In 2016 is de bungalow uit 1962/1989 gesloopt. Er is in 2017 een nieuwe woning verzezen.

De bouw van J.J. Allanstraat 330

Ten zuiden van de boerderij J.J. Allanstraat 334 werd in 1933 een woning gebouwd door Klaas Valk (1894-1974). Valk was samen met zijn broers Jaap (1890-1975), Hendrik jr (1902-1989) en Piet C. Valk (1909-1992) directeur van de gelijknamige meubelfabriek verder zuidwaarts aan de J.J. Allanstraat 178-182. Deze was door hun vader Hendrik Valk sr (1865-1934) opgericht. Klaas was in 1920 getrouwd met Elizabeth Hotting (1899-1952). Zij woonden eerst aan het Zuideinde. Nadat Elizabeth in 1955 overleed, hertrouwde Klaas Valk met Jacoba Peternella Stormnesand (1905-2000).⁶⁸

In de jaren '70 was de familie J. Kuijper eigenaar.

In 1998 werd de woning aan de achterzijde uitgebreid met een serre en de badkamer (in 1970 als zodanig ingericht in de oorspronkelijke bijkeuken) van een verdieping voorzien.

Het voormalige huis J.J. Allanstraat 340-342

Iets noordelijker, op de plek van J.J. Allanstraat 340, was in de 17^e eeuw al een huis gebouwd. Begin 19^e eeuw had dat als adres gemeentenummer 268. Het was in drie woongedeelten gesplitst.

Bewoners volgens het volkstellingsregister van 1849 waren Dirk Stuurman en zijn vrouw Hendrika Kopjes met hun drie kinderen in het ene deel (tot rond 1850, daarna Arie Wessels en Aagje Pronk met hun zoontje vier jaar en daarna Gerrit Kaijk, Grietje Stuurman met hun kinderen en daarna het gezin van Klaas en Niesje Baas-Dik), Egge de Boer, zijn vrouw Grietje de Rooij met hun 1-jarige zoontje Jan (zij zouden er tot rond 1860 blijven wonen, inmiddels was hun gezin gegroeid tot 8 kinderen, daarna kwam de familie Stroo) en de 70-jarige Neeltje Kwikkel ernaast en als derde de 52-jarige Johannes van Rossum, de gelijknamige zoon van 24 en Dirk van Rossum die 9 jaar oud was. Anno 1827 had het perceel kadastraal nummer C975. Het was in die tijd eigendom van de arbeiders Jan van Rossum en Jan de Boer die het dus verhuurden aan hun broer en de twee andere gezinnen. Rond 1853 volgde verkoop door de familie Van Rossum.

Het noordelijk deel van het huis werd toen in vier (!) gedeelten gesplitst (kadastraal aangeduid als B1052, gemeentenummer 233, 233a en 233b, vanaf 1886 respectievelijk Wijk E76/Wijk E75/Wijk E74 en vanaf circa 1920 Wijk E69/Wijk E68/Wijk E67) en werd in 1852 verkocht aan Cornelis Corneliszn Avis (1804-1863) en zijn vrouw Johanna Dirksdr Stolp (1807-1892). Zij bezaten ook iets zuidelijker de stolpboerderij J.J. Allanstraat 334 en woonden daar tegenover op J.J. Allanstraat 399. In 1867 werd hun zoon Jacob eigenaar en vervolgens eind 19^e eeuw Jan Corneliszn Grootes en zijn vrouw Guurtje Maij. Deze betrokken zelf het gedeelte van het woonhuis met de adresaanduiding Wijk E76/E69.

Huurder van Wijk E76/E68 was in de eerste decennia van de 20^e eeuw het gezin van Simon Rep en de huurders van Wijk E74/E67 waren achtereenvolgens (de gezinnen van) Gerrit Jongewaard, Cornelis Jacobus Muntjewerf, Seine Slingerberg en Jan Hijmering.

In 1867 was de zuidelijke vleugel van het pand verkocht aan Klaas Gerritszn Kuijt en zijn vrouw Antje

Fontein. Zij woonden tot ongeveer die tijd op gemeentenummer 272, vermoedelijk J.J. Allanstraat 354 en kochten in die tijd de boerderij J.J. Allanstraat 423 aan, dus tegenover J.J. Allanstraat 340-342. Zij verhuurden eveneens laatstgenoemd het zuidelijk gedeelte van het pand. Begin 20^e eeuw waren die huurders achtereenvolgens de gezinnen van Klaas Schaap,

Het 17^e-eeuwse huis J.J. Allanstraat 340-342 begin jaren '60. Het zuidelijk gedeelte is inmiddels al gesloopt ten behoeve van de bouw van J.J. Allanstraat 338 (zuidelijk). Foto © Collectie GAZ, fotonummer 22.00986.

⁶⁸ Male, J.C. van der. Meubelfabriek Valk. Eigen uitgave.

Henderik van der Loo, Johannes Enk en Christiaan Pieter van der Wilden. Dit deel van het huis was kadastraal bekend als B1051 en had achtereenvolgens gemeentenummer 233c, Wijk E73 en E66). In 1902 werd de familie Grootes-Maij ook eigenaar van dit zuidelijk deel, zodat toen weer het gehele huis van één eigenaar was. Enkele decennia later werd het pand in plaats van vier weer één woning met als adres Wijk E66.

In 1932 werd de schuur bij het huis vergroot.

In 1941 volgde verkoop aan Jan Corneliszn Kuijt (1882-?) en zijn vrouw Johanna Heijer en hun zoon Cornelis Kuijt (1906). Zij woonden zelf op het Weiver en verhuurden het pand. In 1949 werd het zuidelijk gedeelte van het pand gesloopt ten behoeve van de bouw van een nieuw huis door zoon Cornelis (J.J. Allanstraat 338, zie verderop).

Omstreeks 1970 ging het restant van het 17^e-eeuwse pand tegen de vlakte. Klaas Boekhoudt liet hier in 1971 een kantoor met aan de achterzijde een woning bouwen.

Tegenwoordig is in het voorste gedeelte een fysiotherapeut gevestigd. De woning erachter wordt bewoond door de familie J. Kat, voormalig boer op J.J. Allanstraat 350.

De bouw van J.J. Allanstraat 338

Aan de noordkant van de boerderij J.J. Allanstraat 338 verrees in 1948 eveneens een woning.

Cornelis Janszn Kuijt, die inmiddels aan de Watermolenstraat woonde, liet dit vrijstaande woonhuis bouwen.

Het werd in 1965 betrokken door de familie Büdgen uit Eindhoven. Hendrik Büdgen (1916-1995) was een zoon van Walter Büdgen (1877-1947), geboren in Mülheim an der Ruhr (net ten oosten van Duisburg) die vermoedelijk begin 20^e eeuw naar Gennep verhuisde, trouwde met Johanna Brokke (1893-1965) uit Ginneken, in 1919 met vrouw en kinderen naar Helmond verhuisde en in 1934 naar Eindhoven. Hendrik Büdgen was in 1939 getrouwd met Johanna Margaretha (Jo) Erkamps (1915-2005) uit Arnhem. Hendrik had een betrekking bij Philips maar werd in de jaren '60 gedetacheerd naar Amsterdam, waarvoor het gezin naar Westzaan verhuisde.

In 1965 en 1966 verrezen respectievelijk een serre achter het huis en een garage aan de zuidkant. In 1968 werd het huis voorzien van een dakkapel. Met het realiseren van een aanbouw aan de achterkant in 1917 kreeg de woning het huidige aanzien.

Omstreeks 2002 werd het pand eigendom van Hendrik's zoon Walter Büdgen.

6.2. J.J. Allanstraat 344

De bouw in 1854 door Van Dillen

In 1854 liet timmerman Dirk Gerritszn van Dillen (1820-1874), geboren en getogen op J.J. Allanstraat 429 en getrouwd met Neeltje Bakker (1822-1879), de woning J.J. Allanstraat 344 bouwen. Het pand was in twee woongedeelten verdeeld, aangeduid als gemeentenummer 234 en 234a. In het wijkregister over de periode ca. 1850-1860 is het huisnummer nog niet ingeschreven. Volgens het bevolkingsregister in de periode ca. 1860-1880 woonde het gezin Van Dillen zelf op gemeentenummer 224a maar dit móet bijna wel een schrijffout zijn en 234 of 234a betreffen: 224 en 224a was het latere J.J. Allanstraat 383 waar volgens de wijkregisters anderen woonden.

In 1861 kwam er aan de achterzijde van het pand een timmermansschuur.

Verhuur in twee gedeelten door Hein en Neeltje Sol-van Dillen

In 1884 verkochten de erfgenamen van Dirk het pand. Eigenaar werden Dirk's dochter Neeltje en haar

man Hendrik Corneliszn Sol, een jaar eerder getrouwd. Hij was doodgraver, lantaarnopsteker en teerde de schoeiingen van de wegsloot. De familie Sol woonde zelf op J.J. Allanstraat 378. Het ene pand werd in die tijd door Sol verhuurd aan achtereenvolgens Pieter Roelof Klees en veldwachter Gerrit Bontekoe. Laatstgenoemde verhuisde in 1907 naar de door hem nieuwgebouwde woning J.J. Allanstraat 385. Aan de andere kant waren Klaas Fraij Dzn en Jan Holland de huurders tot 1907.

J.J. Allanstraat 344 begin 20^e eeuw. © Collectie GAZ, fotonummer 21.01978.

Het pand in 2014. Links nog juist zichtbaar de boerderij J.J. Allanstraat 350.

Sol had in 1899 eveneens plannen om een smederij in het pand te beginnen, getuige een aanvraag voor toestemming daarvoor bij het Westzaanse gemeentebestuur.⁶⁹ Het is niet duidelijk in het pand ook daadwerkelijk een smederij is gerealiseerd, daar wijst in elk geval verder niets op.

Overigens waren al in 1886 de huisnummers gewijzigd van respectievelijk 234 in Wijk E77 (vanaf circa 1920 Wijk E71) en 234a in Wijk E78 en E72.

Bewoning in de 20^e eeuw

In 1907 werd de woning door Sol verkocht aan de broers Hendrik Jacobszn Tanger (1889-1974) en Jacob Jacobszn Tanger (1882-1914). De nog jonge Hendrik was groenteboer en woonde aan de zuidkant, Jacob en zijn gezin aan de noordkant. De timmermanswerkschuur werd als slaapkamer gebruikt. Volgens Elsemiek Kuyt werd pas vanaf 1907 het pand in twee gedeelten bewoond, maar getuige de huisnummers was dat dus al vanaf het begin in 1854.⁷⁰

Jacob overleed op jonge leeftijd waarna de weduwe verhuisde naar de Kerkbuurt om daar een textielwinkel te beginnen, Hendrik verhuisde in 1924 met zijn gezin iets zuidwaarts aan de overzijde van de straat, naar het ruim een kwart eeuw oude J.J. Allanstraat nummer 381.

In de plaats van de families Tanger kwam in 1924 Hendrik Mes, timmerman bij de cartonaggefabriek van De Jong, aan de noordkant. Postbode Jaap Baas betrok het zuidelijke gedeelte. Namen van andere bewoners in de jaren '30 tot en met '50 aan de zuidkant zijn de families Waterlander en Kelder en vanaf 1956 Geert Meijer met zijn vrouw. Na de verhuizing van timmerman Mes komt Geert's broer Jan Meijer daar wonen, vanaf 1964 een zoon van Geert.

In 1976 maakte de familie Meijer er weer één woning van. Tien jaar later verhuisde Geert Meijer met zijn vrouw. De ruim 'n eeuw oude woning was inmiddels erg vervallen en drie jaar later kocht Jan Kuyt van bouwbedrijf Zaanbouw het pand om het te restaureren.⁷¹

⁶⁹ GAZ, archief Gemeentebestuur Westzaan, OA-0049, inv.nr. 229.

⁷⁰ Kuyt, E. Rijksmonument blijft bewaard. In: De Wessaner, november 1990.

⁷¹ Idem.

7. J.J. ALLANSTRAAT 350 en een woning tussen 344 en 350

7.1. Aankoop van J.J. Allanstraat 350 in 1817

In 1817 kocht schoenmaker Cornelis Zonderland een woning met als adres gemeentenummer 271. Het was voordien eigendom van arbeider Pieter Krom die het in 1814 had aangekocht van Adriaan Tip, de zoon van Willem Bruijgom Tip en zelf woonachtig op Kerkbuurt 15. De familie Tip was zeer vermogend. Zij bezaten ook sinds 1813 het tegenover gelegen pand J.J. Allanstraat 423 met de molen daarachter. Het is lastig te achterhalen wanneer Tip het had aangekocht en van wie, omdat deze familie enorm veel bezittingen had.⁷²

Reeds in 1709 was het perceel van J.J. Allanstraat 350 en de nabije omgeving al bebouwd want in een verkoopakte van het tegenovergelegen huis (op de plek van nummer 423) stond namelijk: *“Staande & leggende tot Westzanen inde crabbelbuurt aen & bewesten de wegh regt tegen over de weduwe van claas will[em] peereboom”*.⁷³

7.2. Broer Adriaan als buurman aan de noordkant

Aan de noordkant woonde anno 1817 Adriaan Zonderland. Vermoedelijk was dit de noordzijde van dezelfde woning, waar volgens het bevolkingsregister inderdaad Cornelis' broer Adriaan Cornelisz Zonderland (1768-1844) met diens vrouw Grietje Jongewaard (1767-1825) woonden. In het huis daar ten zuiden van woonde Muus Pieterszn Vet. Over dat huis hieronder meer.

7.3. Van schoenmaker naar volledig boer

Naar alle waarschijnlijkheid, als we te maken hebben met één en dezelfde persoon, heeft Cornelis Zonderland rond 1820 á 1830 zijn schoenlepel aan de wilgen gehangen; in het bevolkingsregister van 1820-1840 staat hij nog als schoenmaker te boek, maar in 1821 verkocht hij als boerenknecht diverse stukken land aan de Euverenweg. Als boer kocht hij in 1823 in een publieke veiling land tussen de Reef en de Nauernasche Vaart welk land hij een jaar later weer verkocht. Datzelfde jaar 1824 kocht hij daar vlakbij van Jannetje Gerbrandsdr Dekker een zogenoemd *“Tweebeen”* tussen de Reef en de Nauernasche Vaart.

Uit nog meer gegevens blijkt dat Cornelis en Aafje vrij bemiddeld waren. Ze hadden namelijk een dienstbode, Grietje Willemsdr Karten (1792-1861). Deze woonde bij hen in en dat bleef niet zonder gevolgen: Grietje trouwde in 1819 met zoon Pieter (1795-1869). Een jaar later werd hun oudste zoon geboren, naar opa van vaders kant genoemd.

7.4. Een huis tussen J.J. Allanstraat 344 en 350

Deze betrokken een huis ten zuiden van huidig J.J. Allanstraat 350, dat toen als adres gemeentenummer 269 had. Dat was in tweeën gedeeld, Muus Pieterszn Vet (1738-1819) en zijn vrouw woonden in het tweede gedeelte (al sinds de jaren '70 van de 18^e eeuw). Dat pand moet (blijkens de verpondingsregisters) na 1810 door vader Cornelis Zonderland zijn aangekocht en bleef diens eigendom. Eind 1820 werd dit zuidelijke huis afgebroken.

7.5. De tweede generatie Zonderland

Pieter en Grietje namen begin 19^e eeuw het huis van pa en ma Zonderland op huidig J.J. Allanstraat 350 over en anno 1832 waren Pieter en Grietje Zonderland-Karten eigenaar. Het perceel had in 1832 van de landmeters van het kadaster perceelnummer B784 gekregen. Pieter was *“visscher”*, dus blijkbaar was het pand toen nog steeds geen boerderij. Het huis van de Zonderlands aan de oostkant van de weg had als adres gemeentenummer 271 en was in twee gedeelten bewoond, aan de andere zijde woonde begin 19^e eeuw broer Adriaan Cornelisz Zonderland met zijn vrouw Grietje Jongewaard. Daarna kwamen hier *“inlandsch kramer”* Willem Gerritszn Karten (1821-1895) en Grietje Karten-Pot met hun gezin. Willem was een tantezegger van Grietje Zonderland-Karten. In de periode rond 1850-1860 treffen we namen aan van de gezinnen van achtereenvolgens Willem Heijnis en Aafje Kek, vanaf 1852 Klaas Heijnis en Maartje Doot, Johannes Korver en Grietje Zonderland (vanaf 1861), Jacobus Bakker en Maartje Zaal. In die tijd werd het huis vernummerd van 271 in 236.

⁷² In de verpondingsregisters staan de eigendommen op geografische volgorde (van zuid naar noord), maar van 1 eigenaar staat de oppervlakte van alle bezittingen op één plaats genoteerd en is geen specificering gegeven. Dat maakt in dit geval reconstructie op basis van verpondingsregisters onmogelijk.

⁷³ GAZ, oud-notarieel archief OA-0014, inv.nr. 5431.

De boerderij J.J. Allanstraat 350 in 2013, met de stalling en hooiberg uit 1913 en het woonhuis uit 1926. De hooiberg en de schuur rechts zijn in 2016 gesloopt respectievelijk vervangen.

7.6. De derde generatie

Zonderland

In 1860 werd minimaal de derde generatie Zonderland eigenaar, namelijk Pieters zoon Cornelis (1826-1883) en schoondochter Teuntje Zonderland-Kraaijer (1831-1869) eigenaar. In het jaar van laatstgenoemde d'r

overlijden en het overlijden van vader Pieter, volgde publieke verkoping aan de familie Kuijt, die ook de tegenovergelegen boerderij J.J. Allanstraat 423 kocht.

In 1885 echter kwam de woning weer terug in het bezit van de familie Zonderland: Cornelis' zus Trijntje Pietersdr Zonderland kocht het weer aan. Trijntje d'r man Jacob Janszn Magchaj, met wie ze in 1857 was getrouwd, was het jaar ervoor overleden. Trijntje bewoonde het ene gedeelte, Gerrit Bakker in het andere gedeelte.

Trijntje Magchaj-Zonderland verhuisde in 1907. Tien jaar later overleed ze te Zaandijk. De familie Kat-Buijten, die ook de tegenover gelegen boerderij J.J. Allanstraat 423 inmiddels bezat, nam ook deze woning over.

7.7. Familie Kat-Buijten en verder

Dit was Gerrit Simonszn Kat (1851-1925). Hij kocht het aan ten behoeve van zijn zoon Simon (1880-1938) en schoondochter Neeltje Buijten die het betrokken. Vier jaar later, in 1913 werd het oude huis vervangen en liet Kat voor zijn zoon en schoondochter een boerderij met hooiberg bouwen door aannemer G. Harrewijne.

In 1925 overleed Gerrit en zijn zoon Simon (1880-1938) werd eigenaar van het perceel. In 1926 volgde de bouw van het huidige huis voor de veestalling, die datzelfde jaar werd uitgebreid. De weduwe Kat-Buijten liet in 1948 de schuur verbouwen tot noodwoning. Hun zoon Adriaan (1911-1985) werd in 1952 eigenaar van de boerderij. Hij zou de veestalling in 1971 vergroten. Daarna nam zijn zoon Janus de boerderij over. Anno 2016 is een oomzegzegger van Janus, W. Benecke, eigenaar. In 2016 zijn de stalling en hooiberg uit 1913 afgebroken. De golfplatenschuur ten zuiden hiervan is datzelfde jaar vernieuwd door een schuur van hout. Op de plek van de stalling en hooiberg komen binnenkort een nieuwe woning.

Verhuur J.J. Allanstraat 423

In 1821 kochten Cornelis Corneliszn Zonderland (1764-1838) en zijn vrouw Aafje Willemsdr Boon (1765-1845) een 17^e-eeuws huis aan de westkant van de J.J. Allanstraat van Adriaan Tip. Het had als adres gemeentenummer 270 en stond op de plek van de huidige boerderij J.J. Allanstraat 423. Zij verhuurden het tot 1844.

8. J.J. ALLANSTRAAT 354-368 (oud nr.)/362 (nieuw nr.)

Links J.J. Allanstraat 360, vervolgens nummer 356 en daarna het oude pand J.J. Allanstraat 354. © Collectie GAZ, fotonummer 21.15604.

Vanuit de tuin van J.J. Allanstraat 427 zicht op J.J. Allanstraat 356, met rechts nog juist zichtbaar een gedeelte van de stal en de achtergelegen hooiberg van J.J. Allanstraat 354. © Collectie GAZ, fotonummer 26.00432.

8.1. J.J. Allanstraat 354

Minimaal in 1827 was op de plek van de huidige woning al bebouwing. Deze woning stond op kadastrale sectie B762 en was rond 1832 eigendom van Adriaan Zonderland (ca. 1807-?). Zijn ouders Cornelis Corneliszn Zonderland (1764-1838) en Aafje Willemsdr Boon (1765-1845) woonden sinds het begin van de 19^e eeuw ernaast, op J.J. Allanstraat 350 en broer Pieter nam dat pand over.

Kort na 1832 werd Adriaans' broer Willem (1792-1866) eigenaar. De Zonderlanden verhuurden het pand. In de periode 1820-1840 vinden we als bewoners de familie Kat-Fontein, te weten Klaas Gerritszn en Antje. Het had

toen als adresaanduiding gemeentenummer 272. In of rond 1848 verhuisden zij naar elders, rond 1870 werden ze eigenaar van de schuin tegenover gelegen boerderij J.J. Allanstraat 423.

Toen werd Willems' zoon Cornelis Zonderland (1828-1860), in 1848 gehuwd met Aaltje Groot (1823-1904, eigenaar. Zij bewoonden ook daadwerkelijk de woning. Het huisnummer wijzigde in die tijd van 272 in 237.

In 1880 volgde publieke verkoop van het pand aan de oostkant van de straat, neef Antonie Cornelis Zonderland (een zoon van eerdergenoemde Adriaan) en zijn vrouw Antje Bakker kochten het. In die tijd was het pand in twee woningen gesplitst: gemeentenummer 237 en 237a. Enkele jaren later zou het adres wijzigen van 237 in Wijk E83 en van 237a in Wijk E84.

In 1914 werd het pand grotendeels gesloopt en herbouwd. In 1918 ging het huis uit de familie Zonderland en kochten Cornelis Janszn Maij (1877-1941) en Trijntje Smit de woning aan. Het werd in deze tijd ook weer één woongedeelte, aangeduid als Wijk E75. De kadastrale aanduiding was inmiddels B1842. De familie Maij bewoonde het pand zelf.

De familie Maij liet in 1923 een hooiberg bij de woning bouwen en in 1926 "een klein wagenloodsje" of "karrehok" aan de zuidkant van de woning. Enkele jaren later brandde de hooiberg uit 1923 af en vermoedelijk ook de schuur uit 1926. In 1930 bouwde timmerman een nieuwe schuur op "de fundering van de verbrande schuur en hooiberg".

Na het overlijden van vader Maij in 1941 werd zoon Jan eigenaar en behield moeder Maij-Smit levenslang recht van gebruik en bewoning. In 1951 werd de schuur voor enige tijd gebruikt door de Gereformeerde Gemeente die in verband met een scheuring het eigen kerkgebouw op J.J. Allanstraat 185 was kwijtgeraakt. In de volksmond werd het tijdelijke kerkje aangeduid als "het zaaltje van Maij". Voor de tweede dienst op zondag werd gebruik gemaakt van het lokaal van muziekvereniging Concordia aan het Weiver, vanaf 1954 werden de Zuider- en Noordervermaning gehuurd en in 1964 werd laatstgenoemd kerkgebouw gekocht.

In 1957 werd de woning door de familie Maij verkocht aan Antonette

De schuur uit 1930 achter J.J. Allanstraat 354. © Collectie GAZ, fotonummer 21.37761.

Rechts de boerderij J.J. Allanstraat 350, waarvan de schuur inmiddels is gesloopt en op welke plek het fundament ligt van een nieuw huis. Hierdoor is molen "Het Prinsenhof" tijdelijk van deze plek zichtbaar. Links de bungalow J.J. Allanstraat 354, gebouwd in 1971.

Jüngen en Jacobus Johannes Sanders en in 1959 aan Dirk Bakker en zijn gezin uit Bergen. In 1961 werd Klaas Schaap korte tijd eigenaar (hij bezat ook J.J. Allanstraat 332-334) waarna in 1965 Johannes

Bruins eigenaar werd. Bruins liet in 1971 de huidige bungalow bouwen. In 2008 verrees achter de woning een nieuwe schuur in stijl van een hooiберг.

8.2. J.J. Allanstraat 356

Eigenaren en bewoners in de vroege 19^e eeuw

Het huis J.J. Allanstraat 356 is een 17^e- of 18^e-eeuws pand.

Anno 1832 staat arbeider Wouter Neuzel vermeld in de kadastrale archieven als eigenaar van het pand. Het stond toen op kadastraal perceel nummer B761, later B1841 en had in die tijd als adres gemeentenummer 276. Neuzel, in 1767 geboren in Kampen, bewoonde het pand samen met zijn vrouw.

De familie Van Dillen

Nadat laatstgenoemde overleed, verhuisde Neuzel rond 1842. Hij verkocht het pand aan veenwerker Jan Corneliszn Kooijman (1816-1878) en zijn vrouw Cornelia Gerritsdr van Dillen (1818-1882). Zij waren in 1838 getrouwd. Trijntje was een dochter van meestertimmerman Gerrit Dirkszn van Dillen en Maria Cornelisdr de Lange (zie ook J.J. Allanstraat 429-431 en 322). In 1857 verkochten zij het aan hun zwager en (schoon)zus. Zij verhuisden naar Assendelft.

Die zwager en (schoon)zus waren respectievelijk timmerman Jan Corneliszn Stolp (1813-1866), gehuwd met Trijntje Gerritsdr van Dillen (1815-1879). Trijntje was een zus van Cornelia. Stolp was geen nabije familie van Cornelis Stolp, de eigenaar van molen "Het Huis Assumburg" achter J.J. Allanstraat 308/312, maar wel een kleinzoon van Jan Corneliszn Stolp (1751-1819) en zijn vrouw Neeltje Pietersdr Maas die in 1791 de woning J.J. Allanstraat 386 kochten. Zij waren in 1840 getrouwd en woonden eerst aan de Kerkbuurt, redelijk dicht bij de Weelsloot. Zij betrokken het pand, samen met hun kinderen, in maart 1857.

In 1880 volgde verkoop aan Trijntje's tantezegggers Gerrit Willemszn van Dillen (ca. 1855-1913) en zijn zus Maria van Dillen (ca. 1861-1910). Gerrit werd later eigenaar van de timmerfabriek "Het Noorden" tegenover het huis (zie J.J. Allanstraat 429).

Sinds circa 1860 was het huisnummer gewijzigd in gemeentenummer 240, in 1886 werd dat Wijk E87 en rond 1920 zou dat Wijk E78 worden.

In 1914 vond een verbouwing plaats.

Het pand J.J. Allanstraat 356 begin 20^e eeuw (links, foto © Collectie GAZ, fotonummer 26.00431) en in maart 2017 (rechts).

Familie Klees

Na zo'n zeventig jaar ging het pand uit de familie Van Dillen toen twee jaar later de familie Klees het van de erfgenamen kocht. Johan Herman Klees (1894-1935) en zijn vrouw Geertje Havik (1894-1949) waren op 19 oktober 1916 getrouwd en gingen hier wonen. Zij kregen drie kinderen. De jongste, Hendrik Pieter, geboren eind 1921, werd maar een paar maanden oud. Hun zoon Pieter Hendrik (Piet), geboren in 1920, werd in 1950 eigenaar en woont anno 2016 nog steeds op deze plek. De woning is tegenwoordig Rijksmonument.

8.3. J.J. Allanstraat 360

Bovenste foto: Rechts het pand J.J. Allanstraat 356, links daarvan J.J. Allanstraat 360, tot begin 19^e eeuw eigendom van Cornelis Corneliszn Zonderland. In 1959 werd het afgebroken ten behoeve van een nieuwe woning. Links ervan zien we het oude J.J. Allanstraat 366-368, in de jaren '60 van de 20^e eeuw eveneens vervangen door een nieuwe bungalow, J.J. Allanstraat 362. Foto © Collectie GAZ, fotonummer 26.00434.

Onderste foto: Vrijwel exact dezelfde plek zo'n 100 jaar later, met van rechts naar links J.J. Allanstraat 356, 360 en 362.

Aankoop van J.J. Allanstraat 360 in 1805

Cornelis Corneliszn Zonderland (1764-1838) en Aafje Willemsdr Boon (1765-1845) woonden sinds hun huwelijk in 1788 op de plek van Zuideinde 253 en vanaf 1792 in een woning tussen Zuideinde 244 en 256. In 1805 kocht "Cornelis Cornelis Zonderland junior" een woning aan de oostkant van de Krabbelbuurt. Dat was tot die tijd eigendom van Pieter Velthuis. Het had toen verpondingsnummer 212. Aan de zuidkant werd het belend door Willem Bruijgom Tip, aan de noordkant door "Jan Bringman". Dit moet een huis op de plek van J.J. Allanstraat 360 zijn.⁷⁴ Het pand moet in de oorsprong minimaal 18^e-eeuws zijn geweest; getuige de fraaie klokgevel met fronton (sterk vergelijkend op Zuideinde 200,

daar vermoedelijk aangebracht in 1749).

Uiterlijk begin 1817 verkocht Zonderland deze woning in verband met aankoop van een zuidelijker gelegen huis. De verkoopakte is helaas niet gevonden.

Verdere historie van J.J. Allanstraat 360

Wel weten we dat in mei 1817 het pand werd verkocht door arbeider Gerrit de Boer aan Simon Sip. De noordelijke buurman was toen Pieter van Zaanen, ten zuiden was het perceel eigendom van Wouter Neuzel. Simon of Sijmen Willemszn Sip (1774-1848), van beroep arbeider, was eerst getrouwd met Dieuwertje Swart en daarna in 1827 met Guurtje de Lange. Zij woonden hier samen met twee kinderen; het tweede gedeelte van het pand werd verhuurd aan Cornelis Stolp en Maartje van Zanen, daarna ging de familie Sip daar zelf wonen en volgden de gezinnen van Gerrit van der Engh en Lijsbeth de Wit en daarna de drie heren Huijbert Schippers, Theodorus van de Engte en Gerrit Schippers.

Na het overlijden van Sip werd Cornelis de Jager korte tijd eigenaar, vanaf 1850 kocht Cornelis Janszn Bakker, gehuwd met Maartje van Waert, het pand aan. De familie Bakker werkte sinds 1823 met molen De Veldkat, aan de overkant van de straat achter J.J. Allanstraat 441, waar Cornelis was

⁷⁴ Tegenstrijdig is dat de noordelijke buurman van J.J. Allanstraat 360 in de 19e eeuw eerst Pieter van Zaanen en daarna diens zoon Cornelis van Zaanen was, die J.J. Allanstraat 362 tot zijn overlijden bezat én bewoonde. Maar mogelijk was daar tussen een klein strookje grond dat eigendom van "Bringman" was.

geboren en getogen. De familie Bakker zou tot het overlijden op deze plaats wonen en de andere helft van het pand verhuren aan kantoorbediende Arend Janszn Booij en diens vrouw Neeltje de Vries. Zoon Jan Bakker werd in 1877 eigenaar en zou dat tot 1912 blijven. Anno 1891, in de tussentijd vernummerd van 277 in 241 en 241 en sinds 1886 in Wijk E88 en E89, woonde aan de noordkant Jan Volland.

Korte tijd was Pieter Dirkszn Havik eigenaar, vanaf 1917 was dat Jacob Hendrikszn Valk, een van de vier directeurs van Meubelfabriek de Valk. Toen deze in 1931 een nieuwe woning iets zuidelijker aan de overkant van de straat liet bouwen (J.J. Allanstraat 411) werd het oude pand verkocht aan Adrianus Kuiper. We komen in de vooroorlogse jaren namen van talloze huurders tegen. Rond 1920 werden de huisnummers Wijk E88 en Wijk E89 respectievelijk Wijk E79 en Wijk E80. Vanaf 1951 werd Simon Mes de nieuwe eigenaar en vanaf 1959 Steven de Graaf. Datzelfde jaar ging het oude pand waar eertijds Zonderland woonde, tegen de vlakte en verrees de huidige woning J.J. Allanstraat 360. Volgens een gedenksteen in de voorgevel werd de eerste steen gelegd door Hennie de Graaf in mei 1959.

8.4. J.J. Allanstraat 362 en 366-368

Op de plek van de huidige bungalow J.J. Allanstraat 362 stond tot circa 1964 een 17^e-eeuwse woning waar in de 18^e eeuw Gerrit Schots woonde.

Toen deze in 1766 overleed erfde zijn broer Cornelis Dirkszn Schots, in 1737 getrouwd met Aagje Kopjes het pand. Hij was handelaar in oliehoudende zaden en had in 1750 pakhuis "De Lelij" aan de Watermolenstraat gebouwd. Hij woonde tot 1766 naast dat pakhuis (op de plek van Watermolenstraat 61-65) maar verhuisde nu naar het pand van zijn broer.

Na het overlijden van Cornelis in 1778 en van Aagje in 1789 erfden hun dochter en schoonzoon Maartje (1747-1826) en Pieter van Zaanen (1746-1819) het huis. Pieter was in 1776 toegetreden tot de zaak van zijn schoonvader die sindsdien firma Schots & Van Zaanen heette.

Pieter en Maartje kregen twee kinderen: Cornelis (1779-1851) en Jannetje. Beiden bleven ongehuwd.

Na het overlijden van der en moeder Van Zaanen-Schots begin 19^e eeuw werd hun zoon eigenaar. Hij woonde er gedurende zijn gehele leven. Het kreeg vanaf 1832 kadastraal sectienummer B1725.

Het huis van Van Zaanen werd na diens overlijden in 1851, volgens zijn laatste wil, eigendom van de Waterlands Doopsgezinde gemeente. Van Zaanen's dienstbode Guurtje Engel, ongeveer 50 jaar oud, bleef nog korte tijd er wonen.

Het 17^e-eeuwse pand werd de navolgende jaren verhuurd aan de dames Clara M.E. Boerhorst Anna Boerhorst.

Vanaf 1856 bewoonden de dames Clara Maria en Elisabeth Gerlach het pand, in die tijd gemeentenummer 280, vanaf 1860 nummer 244.

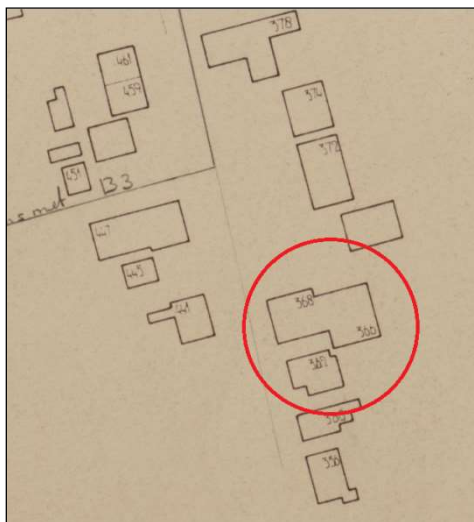
In de tweede helft van de 19^e eeuw is de woning in twee gedeelten gesplitst. Het voorste deel kreeg nummer 244a, in 1886 bewoond door Dirk Peereboom. Het achterste deel was 244 genummerd, toen bewoond door Cornelis Bakker en zijn vrouw. Datzelfde jaar werd een nieuwe wijkindeling in Westzaan gemaakt, waarbij het 244 Wijk E95 werd en 244a Wijk E96.

Enkele jaren later overleed Cornelis Bakker, zijn vrouw de weduwe Bakker-Snuij bleef nog enkele jaren in het huis wonen. In 1898 moet blijken het kerkarchief G. de Jong Fzn. Huurder van het voorste deel zijn geweest, hoewel het bevolkingsregister dat niet aangeeft. Dat jaar werd "het *hoognodige*" geschilderd en kleine timmerreparaties uitgevoerd. Toen al was het in slechte staat, want alles werd zoveel mogelijk zo gelaten tot sloop voordeliger was. In 1907 werd het pand echter nog opgeknapt.

Inmiddels werd voorste deel van het pand sinds omstreeks 1899 verhuurd aan Gerrit N. Bronke (1858-1938), die samen met zijn vrouw Guurtje

De J.J. Allanstraat met links voormalig nummer 366-368 (nu de plek van J.J. Allanstraat 362) en daarachter het voormalige pand nummer 362. Aan de rechterkant van de weg achtereenvolgens J.J. Allanstraat 441, 433-435 en timmerfabriek "Het Noorden" op nummer 429. Op de achtergrond de stenen voorbouw uit 1913 van de loodgieterswinkel op J.J. Allanstraat 427. © Collectie GAZ, fotonummer 21.01981.

Huisnummerkaart uit 1974, met nog zichtbaar het oude pand J.J. Allanstraat 366-368 en de nieuwe bungalow J.J. Allanstraat 362. Foto © Collectie GAZ, 53.00634.

Foto onder: anno 2014 rechts het huidige J.J. Allanstraat 362 en in het midden het pakhuis J.J. Allanstraat 370-374.

Buijs (1859-1931) in 1891 te Westzaan was komen wonen. Zij hadden vijf kinderen en woonden eerst aan de Kerkbuurt. Gerrit Bronke was boekhouder en als lid van de Hervormde Gemeente Westzaan had hij zitting als notabel. Gezien zijn beroep was het logisch dat hij jarenlang de boekhouding voor die kerkelijke gemeente deed. Daarnaast was hij van 1880 tot 1920 organist van de Hervormde Kerk van Zaandijk en gaf regelmatig concerten op het orgel in de Grote Kerk van Westzaan. Ook in de Noordervermaning speelde hij wel eens, bijvoorbeeld op de ledenvergadering in 1926, waar *“den heer G.N. Bronke (...) met zijn heerlijk orgelspel allen vergastte.”*⁷⁵

Na de weduwe Bakker-Snuijf bewoonden Maartje Kruijt, Maartje Buijs, Cornelis Fraij, Jan Blokzijl en Hendrik Al het achterste deel van de woning. Volgens overlevering heette een van de bewoonsters van dit pand “Belse Marie”.⁷⁶ In het bevolkingsregister heb ik haar niet weten te traceren.

In 1924 besloot de Waterlands Doopsgezinde gemeente het huis aan de Krabbelbuurt, inmiddels omgenummerd van E95 tot E85 respectievelijk E96 tot E86, te verkopen

aan het gezin Bronke. Deze bleven het achterste deel verhuren, aan achtereenvolgens Lijsberthus Visser en het gezin van Jan Klomp. De Bronkes verkochten het pand vier jaar later, in 1928, aan de Westzaanse smid Albert Tuijn en vertrokken zelf naar Zaandam en zouden in de jaren '30 in Zaandijk overlijden. Rond 1964 werd het huis waar eertijds Cornelis van Zaanen woonde, gesloopt.

Een jaar later liet A. Selie een nieuw pand bouwen, huidig J.J. Allanstraat 362. In 1975 bouwde H. Tuinman een loods achter de bungalow.

Overigens is op een huisnummerkaart van Westzaan te zien dat het nieuwe J.J. Allanstraat 362 een fractie zuidelijk kwam te staan van het oorspronkelijke huis.

⁷⁵ De Zondagsbode, 9 mei 1926.

⁷⁶ Mondelinge informatie van H. Valk, 2022.

9. J.J. ALLANSTRAAT 364 en 370-374

9.1. Een doktershuis

Een doktershuis

Begin 19^e eeuw stond er even ten zuiden van het 17^e-eeuwse pand J.J. Allanstraat 378, gescheiden door een slootje, een woning op kadastrale sectie B759 (op de huidige plek van J.J. Allanstraat 364). Aan de zuidkant lag een slootje, daarnaast volgde het huis van Cornelis Pieterszn van Zaanen, dat in de jaren '60 van de 20^e eeuw (toen met adres J.J. Allanstraat 366-368) plaatsmaakte voor het huidige J.J. Allanstraat 362.

Tot 1855 was deze woning eigenaar van "*heelmeeester*" Frederik Hendrik Klots. Het was dus de dokterswoning. De volgende dokter die er kwam wonen was Pieter Corneliszn Prins met zijn gezin die er tot 1874 bleef.⁷⁷ In die tijd had het huis als adres gemeentenummer 247, voordien was dat nummer 284.

9.2. De chocoladefabriek van Francken, het begin van een oud pakhuys

J.J. Allanstraat 37-372 en vermoedelijk de bouw van de woning J.J.

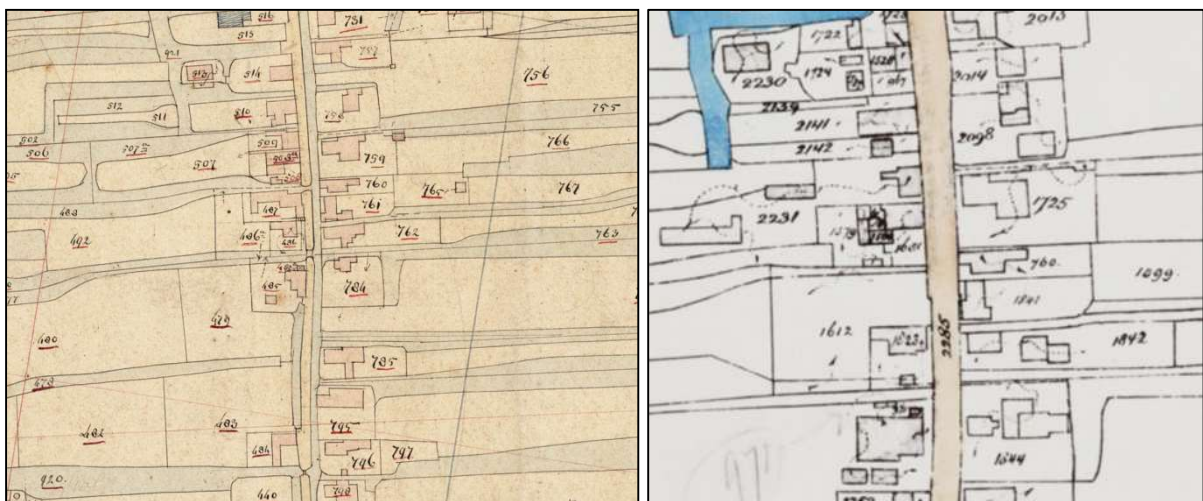
Allanstraat 374

In 1874 volgde aankoop door Adriaan Adriaanszn Francken (1828-1898). Hij bleef hier wonen tot hij op 13 juli 1886 met zijn gezin naar Koog aan de Zaan verhuisde. Daar begon hij een chocoladefabriek aan de Stationsstraat. Het werd later de Chocoladefabriek A. Francken & Co NV.

Niettemin hield Francken de woning in Westzaan aan. Korte tijd later verrees ernaast een pakhuys maar dat is al van veel oudere datum. De herkomst is onbekend. Het is wellicht mogelijk dat Francken de bestaande woning verbouwde tot pakhuys. Rond 1875 is namelijk in de tweede serie leggers ineens sprake van een "*pakhuis*" in plaats van een "*huis en erf*". Dat had toen als adres gemeentenummer 247. In 1894 vond een verbouw op het perceel plaats waarna er een "*huis en erf en pakhuis*" is aangetekend. Het huis kreeg als adres gemeentenummer 284. Het lijkt er op dat Francken naast het tot pakhuys verbouwde huis in 1894 een nieuw huis liet bouwen of in elk geval een forse verbouwing van het oude huis liet uitvoeren waardoor er (weer) woonruimte ontstond. Wellicht betrof die laatste nieuwe woning J.J. Allanstraat 374. Getuige de oorspronkelijke bouwstijl van dat pand dateert dat namelijk uit de 19^e eeuw en op het kadastraal minuutplan van 1827 is het nog niet te zien.

9.3. Verkoop aan Meiert Grootes

Op 20 december 1894 verkocht Francken het woonhuis (inmiddels met adres Wijk E102 op kadastraal perceel B1067) en het pakhuys met kantoor (adres Wijk E103, later Wijk E90 op kadastraal perceel B758) aan schulpzandmolenaar Meiert Corneliszn Grootes (1839-1908) en zijn vrouw Trijntje Kuijper (1838-1908).

Links: kadastraal minuutplan uit 1827 met op sectie B758 een woning op de plek van huidig J.J. Allanstraat 364. Rechts het kadastraal minuutplan uit 1902 met latere wijzigingen, met op sectie B2014 en B2098 de woningen J.J. Allanstraat 364.

⁷⁷ Heermans, N.J. Te hooi en te gras (44). Daar woonden chirurgijns. In: De Wessaner, 19 mei 1998.

Klaas Tanger (1874-1957) op de brug over de wegsloot voor zijn conservenfabriek op J.J. Allanstraat 370-372. Op de achtergrond de woning J.J. Allanstraat 378. © Collectie GAZ, fotonummer 21.37698.

Zijn ouders woonden op J.J. Allanstraat 326-328. Meijert werkte met de verfmolen "De Oranjeboom" aan de Nauernasche Vaart", evenals zijn vader. In 1908 namen zijn zonen

Jacob en Cornelis de zaak weer over.

Grootes liet in 1896 naast het pakhuys een schuurtje bouwen. Het kadastraal perceel B758 werd daarvoor gesplitst in B1610 (pakhuis) en B1611 (huis, schuurtje en erf). Een jaar later werden dit respectievelijk B1620 en B1621.

9.4. De conservenfabriek van Tanger

In 1900 kwam het pakhuys en kantoor in het bezit van Klaas Jacobszn Tanger (1874-1957) en zijn vrouw Antje Gerritsdr Koopman (1870-1946). Klaas' vader was tuinman en woonde de laatste jaren van zijn leven op J.J. Allanstraat 308, waarbij tuinkassen stonden.

Klaas en Antje waren in 1899 getrouwd en zij begonnen hier een conservenfabriek en groentehandel. Meerdere broers zouden de groene vingers van pa Jaap erven. Naar alle waarschijnlijk korte tijd later verviel de woonfunctie bij het pand; de familie Tanger woonde zelf net ten noorden van de Weelsloot in de Kerkbuurt op Wijk F3, later omgenummerd in Zeilenmakersstraat 2. Dat pand had Klaas in 1899 laten bouwen. Daar was ook de Raifeissenbank/Boerenleenbank (de voorganger van de Rabobank) gevestigd, waarvan Tanger directeur was. Koert Klerk schreef in 2013 in een column in De Wessaner: "Nog langer geleden zag ik Tanger (directeur van de Boerenleenbank toen ik nog een kleine jongen was) in het oude bankkantoor naast de Weelbrug de administratie doen, terwijl de deur van de kluis gewoon openstond. En als je geld stortte, was alles oké. Als je geld wilde opnemen diende je te antwoord te geven op zijn vraag: "Waar heb je dat voor nodig, zeun?". Verder was hij voorzitter van de Vrijwillige Brandweer, oprichter en bestuurslid van de afdeling van het Witte Kruis en achtereenvolgens commissaris, secretaris en directeur van de onderlinge Brandwaarborg Maatschappij (O.B.M.) vanaf 1929. Ook was Tanger lid van de gemeenteraad en oprichter van de School met den Bijbel van Westzaan. Hij was meer dan 42 jaar bestuurslid van deze school (1911-1954), samen met broer Piet (eerst werkzaam bij de chocoladefabriek van Grootes naast het ouderlijk huis, later tuinman op Zuideinde 56 en 58), waarvan bijna 35 jaar als voorzitter.

De fabriek groeide de navolgende jaren flink. In 1908 werd het pakhuys aan de noordkant uitgebreid met een "aardappelbewaarplaats". In 1922 kwam er een klein schuurtje achter. In 1928 verrees een volgende schuur en in 1929 een ketelhuis. In 1931 werd tegen de sloot die aan de zuidkant van het perceel liep, een tweede pakhuys gebouwd. In 1939 werd schuin rechts voor het fabriekje een garage voor de auto van Klaas Tanger gebouwd.

Inmiddels was Klaas' zoon Jacob (Jaap) (1907-1988) voor 1/4^e deel eigenaar van het fabrieksterrein geworden. Na het overlijden van Klaas bleef hij enig eigenaar. Hij nam ook het huis aan de Zeilenmakersstraat over. Jaap verhuurde het pakhuys na de oorlog aan een kistenfabriek. Er werden theekisten in het pakhuys gemaakt.

9.5. Aankoop door neef Tanger, nieuwbouw J.J. Allanstraat 364, restauratie van het pakhuys nummer 370-372 en verbouw van nummer 374

Halverwege de jaren '70 verkocht Jaap Tanger de fabriek aan zijn neef Wilhelm Jacobszn Tanger (1930-2013). Het pakhuys uit 1931 (waar de conserven werden opgeslagen die in het oude pakhuys werden ingeblikt) werd gesloopt en op de fundering ervan verrees in 1973 een nieuw woonhuis. Het kreeg als adres J.J. Allanstraat 364. Daar ging Wilhelm met zijn gezin wonen. Zij woonden voordien in de Raadhuisstraat. Daar vlak tegenover op de hoek Kerkbuurt/Kerkstraat had Tanger een textielwinkel (evenals zijn vader Johan Jacobszn Tanger (1894-1981) op J.J. Allanstraat 293, óók een oud doktershuis!).⁷⁸

In 1978 werd het oude pakhuys (inmiddels met adres J.J. Allanstraat 370-372) gerestaureerd.⁷⁹

⁷⁸ Mededeling J. Tanger Wzn.

⁷⁹ Heermans, N.J. Tip, W. Valk, H. Wandelen door Westzaan.

In 1968 verbouwde J.P. Zwart de woning J.J. Allanstraat 374. De aanluiting aan de achterzijde werd opgehoogd en daarop kwam een aanbouw. Er volgden vergrotingen van de woning in 2002 en rond 2010.

Anno 2917 de in 1973 gebouwde bungalow J.J. Allanstraat 364 met links daarvan op de achtergrond molen "Het Prinsenhof". Links van het woonhuis het eind 19^e-eeuw als zodanig in gebruik genomen pakhuis.

Rechts het pakhuis J.J. Allanstraat 370-372 en links J.J. Allanstraat 374 in maart 2017.

10. J.J. ALLANSTRAAT 378, 382, 384 en 386

10.1. J.J. Allanstraat 378

J.J. Allanstraat 378 met ervoor nog een brede wegsloot, in 1929 gedempt. Links nog juist zichtbaar een stukje van Weelbrug. De vroeg 20^e-eeuwse jeugd in Westzaan was vol belangstelling voor de fotograaf. © Collectie GAZ, fotonummer 22.09620.

Het huis bij molen “Het Prinsenhof” en de familie Groot

Het monumentale pand J.J. Allanstraat 378, pal ten zuiden van het Relkepad, wordt gedateerd op 18^e-eeuws. In 1722 verrees achter de molen in het land een pelmolen. De

eerste eigenaars waren Cornelis Abrahamszn Relk en Dirk Claaszn Groot. Laatstgenoemde had het land voor de molen aan de Weelsloot in 1714 aangekocht. Het Relkepad leidt naar deze molen.

Mede-eigenaar Relk woonde op J.J. Allanstraat 384.

Na het overlijden van Groot rond 1741 bleef zijn vrouw er wonen, vanaf 1757 nam zijn zoon Dirk Dirkszn Groot het huis over.

De families Kraaij, Al en Tip

In 1778 werd Gerrit Kraaij eigenaar. In 1787 verkocht hij het voor fl. 1.000,- aan Cornelis Al (1751-1831). Hij was getrouwd met achtereenvolgens Trijntje Dirksdr Louwe, Antje Jansdr Verweel en Maartje Pietersdr Muusse.

Al bewoonde het pand daadwerkelijk.

In 1847 werd het eigendom van Al's oomzegger Neeltje Jansdr Al (1784-1857), getrouwd met Jan Aldertszn Bakker. Kort erna stierf Bakker en werd Neeltje enige eigenaar. Zij bewoonde het zelf samen met Adriana en Hendrik Constantijn Troostheijde. Ze hadden twee dienstbodes. Na haar overlijden kwam het pand met een stuk land en polderwater voor fl 1.913,- toe patentoliefabrikant Willem Tip, de buurman.

Gedurende de 19^e eeuw had het pand als adres achtereenvolgens gemeentenummer 287, 250 en E111.

Familie Van Dillen

Reeds een jaar later, in 1858, werd Willem Gerritszn van Dillen (1827-1890) eigenaar. Hij staat namelijk met zijn gezin als volgende bewoners genoemd. Hij woonde eerst met zijn vrouw Maartje Jacobsdr Schouten, waarmee hij in 1853 was getrouwd, iets verderop op J.J. Allanstraat 386. Willem was een zoon van “*Mr. Timmerman*” Gerrit (1790-1873) en Maria van Dillen-de Lange. Zijn ouders hebben korte tijd het pand J.J. Allanstraat 322 in eigendom gehad, afkomstig uit de familie van zijn moeder. Zijn zussen Cornelia en Trijntje met hun echtgenoten hebben in de periode circa 1842-1880 op J.J. Allanstraat 356 gewoond, zijn broer Dirk, ook timmerman, bouwde J.J. Allanstraat 344, waar hij tot zijn overlijden in 1874 woonde.

Hun zoon Gerrit Willemszn van Dillen (ca. 1855-1913) was de volgende eigenaar. Hij kocht in 1880 óók J.J. Allanstraat 356 samen met zijn zus Maria Willemsdr van Dillen (ca. 1861-1910). Gerrit werd later eigenaar van de timmerfabriek “Het Noorden” tegenover laatstgenoemd huis (zie J.J. Allanstraat 429).

Familie Sol

Hendrik Corneliszn Sol (1858-1944) en zijn vrouw Neeltje Dirksdr van Dillen (1856-1927) namen in 1896 het huis over van Neeltje d'r oom Gerrit. Hein Sol was doodgraver, lantaarnopsteker en teerde de schoeiingen van de wegsloot.

Hein en Neeltje bezaten sinds 1884 het pand J.J. Allanstraat 344 wat door Neeltjes vader was gebouwd. Zij verhuurden dat tot 1907. Ook Hendriks'moeder Guurtje Sol-Havik (1828-1922) woonde tot haar overlijden in 1922 bij hen in, evenals de ongetrouwde Emma Johanna Tip (1879-1959), dochter van Cornelis en Anna Pouwlna Tip-de Jong en kleindochter van eerder genoemde eigenaar Willem.

Bovenste foto: Van links naar rechts J.J. Allanstraat 382, het Relkepad naar molen "Het Prinsenhof", J.J. Allanstraat 378 en op de achtergrond J.J. Allanstraat 368, omstreeks 1930. © Collectie GAZ, fotonummer 26.00299.

Middelste foto: Rechts J.J. Allanstraat 378 in 2014, links daarvan nummer 382 en uiterst links is nog juist J.J. Allanstraat 386 zichtbaar.

Onderste foto: J.J. Allanstraat 382 in 2014, tijdens restauratiewerkzaamheden.

Het huisnummer wijzigde rond 1920 van Wijk E111 in Wijk E97 en met ingang van 1939 werd het adres J.J. Allanstraat 378.⁸⁰

Slager Poppes

Na de familie Sol waren er in de 20^e eeuw twee generaties Poppes die in dit pand een slagerij runden.

10.2. J.J.

Allanstraat 382

De bouw in 1744 door de Jager en bewoning door hem en zijn zoon

Het pand J.J. Allanstraat 382 is in 1744 gebouwd door Cornelis de Jager, na een brand in die omgeving in 1741. De woning is sterk vergelijkbaar met de naastgelegen woning J.J. Allanstraat 386 uit 1757. (het verder naar achteren gelegen huis J.J. Allanstraat 384 is ouder). De woning van De Jager echter was groter en luxueuzer. Het pand was niet alleen breder, ook was de afloiving aan de

⁸⁰ Heermans, N.J. Tip, W. Valk, H. Wandelen door Westzaan.

oostkant aan de binnenzijde afgewerkt met een getoogd plafond. Bovendien is de hoofdingang voorzien van meer details en is de woning vanaf het begin bekroond door een dakkapel.

De Jager woonde hier tot zijn overlijden in 1785. Daarna woonde diens zoon Jan er. Zowel vader als zoon bezaten ook het schuin tegenover gelegen huis J.J. Allanstraat 382.

De notarisfamilie Slagter en via Jan Bakker aan koopman Avis

Notaris Teunis Slagter werd in 1814 eigenaar van beide panden. Drie jaar later verkocht hij het huis (toen gemeentenummer 294) met het pakhuis nr. 293 erachter aan Jan IJff voor f1025,- (Heermans, N., z.j.).

In 1832 was Jan Corneliszn Bakker eigenaar, zeer korte tijd erna deed hij het over aan koopman Jacob Cornelis Avis. Deze had ook de woningen J.J. Allanstraat 467-471 lange tijd in bezit, een bakkerij met woonhuis en pakhuis.

In 1839 is het pand grondig gemoderniseerd. Dit jaartal is namelijk gevonden op het toen dichtgetimmerde raam in een van de deurstijlen. Het deurkozijn werd gemoderniseerd. Dit was oorspronkelijk zoals die van het goed-jaars-end van J.J. Allanstraat 377 en het pand op de hoek van de Kerkbuurt/Watermolenstraat. De oorspronkelijke schuifraamkozijnen met een fijne roedenverdeling werden toen ook vervangen, behalve die in de noordgevel; die bleven tot 1930 intact. Er kwamen nu twee ronde hoekramen en de roedenverdeling in de ramen aan de weerszijden van de voordeur werden vervangen door een T-ramen-vorm. De ijzeren roedenverdeling en de oorspronkelijke ramen bleven echter op de zolder al die jaren bewaard! Tot slot werd de oorspronkelijke dakkapel gemoderniseerd. Mogelijk werd gelijktijdig de boezemmuur vanaf maaiveldhoogte opnieuw opgemetseld. Qua interieur werden in 1839 alle wanden met jute bespannen. De muur aan de straatzijde was voordien vermoedelijk betegeld. Daarnaast werd de smuiger vervangen door een schouw. Bovendien werd de hal voorzien van een gestuced plafond met een fraai motief. In de noordelijke kamer is het plafond bekleed met papier en voorzien van lijstwerk. Het plafond in de zuidelijke kamer, rechts van de gang, bleef ongewijzigd.

Emeritusdominee Hartog

In 1876 verkocht Avis het pand aan Meiert C. Grootes die het verhuurde aan emeritusdominee J. Hartog Jzn van de Waterlands Doopsgezinde Gemeente. Voordien woonde deze er tegenover in de pastorie van de Noordervermaning op J.J. Allanstraat 465. Hij overleed in 1894.

J.J. van Allan

In 1897 werd het pand verkocht aan J.J. Allan. Johannes Jacobus Allan (1862-1933) was onder meer drukker, had een boot- en later autobusdienst en was politiek actief als onder meer wethouder in Westzaan. Deze bewoonde het ook daadwerkelijk zelf.

Volgens het wijkregister 1886 was het pand gemeentenummer 251, in 1899 was het Wijk E113, rond 1924 werd het Wijk E98.

Rond 1898 liet Allan een schuur achter het huis bouwen en in 1906 liet hij op de aanlufing een opbouw maken. Dit werd gerealiseerd door timmerman H. Dierdorp die vlak over de brug over de Weelsloot in de Kerkbuurt woonde.

Familie Schoen

Kort voor zijn overlijden in 1933 verkocht J.J. Allan het huis aan Simon Willemszn Schoen (1907-?), zoon van Willem Schoen en Guurtje Mooij en kleinzoon van Simon Claaszn Schoen (1857-1944) en Engeltje Swart die sinds 1892 op J.J. Allanstraat 323 woonden en waar Simon's oom Klaas sinds 1928 boerde.

Simon Willemszn Schoen verzocht aan de gemeente het huis te mogen inrichten tot een "*woon en winkelhuis*", namelijk een galanteriewinkel. In de keuken werd een aanrecht met gootsteen geplaatst, in de bergplaats kwam een w.c. Schoen begon in de zuidelijke kamer een winkel en liet daarvoor de opkamer slopen. De inkepingen in de balken, waar de staanders stonden, zijn nog zichtbaar. In de ondergevel aan de zuidkant zat een luikje om de kelder onder de opkamer te ventileren. Samen met het bijbehorende klooster- en bolkozijn bleef dit echter op de zolder bewaard.

Verhuur aan de schilders Jansen

In 1942 werd het pand weer verkocht, nu werd Grietje Elisabeth Havik uit Beverwijk eigenaresse. Echter zij moet het pand hebben verhuurd, want in datzelfde jaar kwam schilder Willem Jansen (1892-1969) met zijn gezin naar Westzaan en betrok deze woning. Ook zijn zoon Chris (1918-1961) schilderde.

Tijdens de restauratie in januari 2014. De muren bleken behangen met onder meer krantenpapier uit de jaren '60 van de 20^e eeuw.

De families Muis en Venema

In 1952 of 1953 werd Jan Janszn Muis uit Zaandijk eigenaar, tot in 1954 of 1955 Abel Hendrik Venema, van beroep timmerman, de woning kocht. Hij was ook eigenaar van J.J. Allanstraat 384, de woning die ten noordoosten van het huis staat. Rond 1964 werd zoon Jan Venema, van beroep “carosserie- en bootbouwer”, eigenaar van J.J. Allanstraat 382. Hij had ook een pakhuis aan de Kerkbuurt in gebruik, kadastrale sectie B733, later B2461. Jan Venema was getrouwd met Petronella Cornelia Hollestelle.

In 1978 is door architect Hans Valk het huis gerestaureerd, waarbij de aanluifing en aanbouw aan de achterkant van het pand, waar vanouds het huispersoneel schijnt te hebben gewoond, zijn herbouwd, echter zonder historisch materiaal. De nog aanwezige stookplaats, waterput en getoogd plafond in de luif zijn verdwenen.

Thans zijn de geschulpte windveren aan de dakranden en de kurkentrekker makelaars op de nok van het dak nog ongewijzigd sinds 1744.

In de jaren '50 kocht de familie Venema-Roos het pand. Tot voor kort woonde hier de zus van eigenaar Jan Venema. Vanaf circa 2012 tot 2017 is het pand gerenoveerd door B.C. Nieuwenhuijs.

10.3. J.J. Allanstraat 384

De bouw door vermoedelijk Cornelis Relk begin 18^e eeuw

Zoals in paragraaf 8.6. vermeld, werd in 1722 molen “Het Prinsenhof” aan de Weelsloot gebouwd. De ene eigenaar Dirk Claeszn Groot woonde op J.J. Allanstraat 378, aan het begin van het pad naar de molen. Cornelis Abrahamszn Relk (ca. 1690-1768) was de andere eigenaar en was vermoedelijk de bouwer van J.J. Allanstraat 384 aan het begin van de 18^e eeuw. Relk was op 24 juli 1711 getrouwd met Grietje Andriesdr, na haar overlijden in 1713 hertrouwde hij met Aaltje Klaas en nadat zij overleden was in 1729 met Aaghje Willemsdr Bruijgom.

Connecties tussen de families Relk en Tip

In 1765 sloot Relk een contract af met Willem Bruijgom Tip (1734-1813), de eigenaar en bewoner van het naastgelegen pand J.J. Allanstraat 386 en olieslager en koopman met diverse molens in Westzaan, zoals “De Appelboom”, “De Roggebloem”, “De Oude Ruijgeneel” en “De Jonge Ruijgeneel” en ook molen “Het Huis Assumburg” in Assendelft. Mede-eigenaar van molen “Het Prinsehof” Dirk Groot was inmiddels overleden en in Bruijgom Tip vond Relk een nieuwe compagnon. Op 1 februari 1765 ging het pellersbedrijf van Relk & Tip van start.

Datzelfde jaar liet Relk een testament maken op 7 april waarin hij vastlegde dat Willem Bruijgom Tip zijn enig erfgenaam werd, met als voorwaarde dat deze zou handelen onder de naam Relk en Tip, samen met zijn zoonthe Cornelis (anderhalf jaar voordien geboren) die dan ook de naam Relk moest gaan voeren. Zo wist Cornelis Relk toch enigszins het uitsterven van zijn familienaam te voorkomen... Reeds drie jaar later, op 7 mei 1768 overleed Relk.

Eigendom van Cornelis Relk Tip

Toen Willems' zoon Cornelis Relk Tip (1763-1844) meerderjarig werd, betrok hij samen met zijn vrouw Aagje Koopman (zij trouwden in 1787) dit huis. Het had in de 18^e eeuw als adresaanduiding nummer 378.

In 1824 verkocht Cornelis Relk Tip het pand voor fl. 550,- aan Klaas de Jong. Blijkens het bevolkingsregister had het huis toen als adres gemeentenummer 289 maar bleven Relk Tip en zijn vrouw er wel wonen tot hun overlijden.

Begin 19^e eeuw

In 1837 volgde verkoop voor fl. 1.460,- (een forse prijsstijging!) aan schipper Cornelis de Jager die de verhuur voortzette.

Na de familie Relk Tip-Koopman kwamen daar Cornelis Bakker en Maartje van Waert. Er kwam nu een tweede huurder bij: Schelte Scheltes en zijn vrouw Maartje Gerritsdr Kuijt.

J.J. Allanstraat 384 aan de Weelsloot, begin 20^e eeuw. © Collectie GAZ, fotonummer 91.002939.

J.J. Allanstraat 384 in februari 2014.

Weer eigendom van de familie Tip

In 1846 werd het pand met naastgelegen pakhuis weer eigendom van de familie Tip. Het werd aangekocht door Willem Adriaanszn Tip (1815-1861), een oomzegger van Cornelis Relk Tip, en zijn vrouw Neeltje Bobeldijk. Zij waren in 1839 getrouwd. Het gezin Tip-Bobeldijk bewoonde het pand ook weer daadwerkelijk aan de ene kant, Cornelis Stolp woonde aan de andere kant. Het adres was tot circa 1860 huisnummer 298, vervolgens nummer 258, vanaf 1886 Wijk E119 en vanaf circa 1920 Wijk E105. In het pakhuis richtte Tip zijn patentoliefabriek in, die eerst in de Kerkbuurt stond. Willem overleed in 1862.

Zijn vrouw liet in 1870 het huis uitbreiden. Het oorspronkelijke kadastrale perceelnummer wijzigde van B732 in B1154. Neeltje Tip-Bobeldijk verkocht in 1874 (gelijktijdig met J.J. Allanstraat 386) het huis en pakhuis aan zoon Cornelis (1845-1927), getrouwd in 1869 met Anna Paulowna Gerbrandsdr de Jong (1847-1926).⁸¹ Via hun zoon Cornelis Relk Tip (1889-1949) (zijn broer Willem Corneliszn Tip (1874-1920) woonde met zijn gezin ernaast op nummer 386) kwam het eind jaren '20 in handen van de familie Venema.

Familie Venema

In 1936 werd een hinderwetvergunning afgegeven voor Venema Houtbewerkingeninrichting die tot 1990 gold.⁸² Een jaar voordien verzezen er twee schuithuizen bij, in 1963

kwam er een dakkapel op de woning en in de jaren '90 verzezen er nog enkele bijgebouwen ten behoeve van het bedrijf.

Het 18^e-eeuwse pand heeft momenteel een dringende restauratie.

10.3. J.J. Allanstraat 386

Bouw door de familie Hos in 1757

Na een brand in de nabije omgeving werd in 1757 aan de Weelsloot een nieuw huis gebouwd, het huidige J.J. Allanstraat 386. Abraham Claaszn Hos was de bouwer en bewoner tot 1775. Hij was een van de burgemeesters van Westzaan (de zogenoemde vierendelen van het dorp hadden ieder een eigen burgemeester, die dus zitting had in het bestuur van de Banne Westzaan).

Vanaf 1776 werd zijn zoon Claas eigenaar.

De families Verweel, Stolp en de firma Dekker

Vier jaar later kocht Jan Verweel de jonge het huis aan.

In 1789 verkocht Verweel het huis met de timmerschuur voor fl 1.600,- aan Jan Corneliszn Stolp (1751-1819) en zijn vrouw Neeltje Pietersdr Maas (zijn gelijknamige kleinzoon zou met diens gezin van 1857 tot 1880 J.J. Allanstraat 356 bezitten).

In 1855 werd het pand door de erfgenamen Stolp verhuurd aan Willem Gerritszn van Dillen (1827-1890) met zijn vrouw Maartje Jacobsdr Schouten. Zij waren twee jaar eerder getrouwd. De familie Van Dillen betrok enkele jaren later J.J. Allanstraat 378 en toen kwam hier de overbuurman (huurder van J.J. Allanstraat 367) Dirk Avis (1800-1879), zoon van Dingenom Corneliszn Avis (1772-1852) en Aafje Crock (1771-1835), met zijn dochter Maria Helena (1836-1893) en een zekere Antje Wit (1796) met een dienstbode wonen.

⁸¹ Heermans, N.J. Tip, W. Valk, H. Wandelen door Westzaan.

⁸² GAZ, archief Dienst Milieubeheer Zaanstad, DMBZ/0002/258.

J.J. Allanstraat 386 vanaf de Weelbrug met aan de steiger de schroefstoomboten van de dienst Westzaan – station Koog-Zaandijk. De foto is genomen rond 1890. © Collectie GAZ, fotonummer 91.004980.

Inmiddels was in 1855 het pand voor fl 1.975,- door de erfgenamen Stolp verkocht aan Gerbrand Corneliszn Dekker (1825-1889) en Hajo Corneliszn Dekker (1824-1899). Zij bleven het verhuren. Deze broers runden samen een pellerij en olieslagerij met molen “Het Kind van Weelde” van hun overopa en molen “De Roggebloem” achter

Zuideinde 154 (eerder van Willem Bruijgom Tip, zie J.J. Allanstraat 384). Zij bezaten verder ook het huis van hun overopa op de plek van Zuideinde 45 maar ook aan de andere kant van het dorp J.J. Allanstraat 386 tegenover de Noordervermaning. Hajo zou omstreeks 1870 naar Amsterdam vertrekken als handelsagent. Zij bezaten inmiddels ook bak- en pakhuis Pro Patria vanaf 1847, dat zij rond 1857 lieten slopen. Verder verhuurden ze het 17^e- eeuwse pand aan het begin van het Zuideinde van hun voorvader aan Schelte Scheltes tot zij het halverwege de 19^e eeuw verkochten. Zij hadden verder in 1855 een stenen koetshuis laten bouwen aan het Zuideinde op de plek van huidig Zuideinde 63 en 63a dat ze in 1864 verkochten aan hun neven Gerbrand Janszn Dekker (1824-1879) en Evert Janszn Dekker (1826-1899).

De familie Tip

Reeds drie jaar na de aankoop, in 1858, verkochten de broers Dekker het pand met pakhuis aan buurman van J.J. Allanstraat 384, Willem Adriaanszn Tip (1815-1861) voor fl. 1.476,-. Deze liet in 1859 de timmerschuur slopen. Helaas is niet duidelijk aan wie de familie Tip het pand verhuurde.

Gelijktijdig met de verkoop van J.J. Allanstraat 384 verkocht de weduwe Tip-Bobeldijk het huis aan de Weelsloot aan Jacobus de Jong.⁸³ Slechts korte tijd later kwam het weer in handen van de familie Tip, nu Willem's gelijknamige kleinzoon Willem Corneliszn Tip (1874-1920), getrouwd met Elisabeth Bakker (1883-1947). Zij bewoonden het pand aan de Weelsloot zelf. Zijn broer Cornelis Relk Tip (1889-1949) woonde er naast op J.J. Allanstraat 384. Willem Tip overleed in 1920 onverwacht te Warmond, slechts 46 jaar oud. Zijn zoon Cornelis nam het huis later over. Hij wijzigde in 1941 de indeling. Tegenwoordig woont zijn kleinzoon Willem Tip hier. Hij is daarmee sinds ruim 150 jaar de vijfde generatie Tip aan de Weelsloot. In 1980 kwam er een dakkapel op de woning en een garage ernaast. In 1991 liet Tip het pand inwendig verbouwen.

Molen Het Prinsenhof, gefotografeerd rond 1950 vanaf de Weelbrug, met rechts J.J. Allanstraat 386. © Collectie GAZ, 21.01993.

Het 18^e-eeuwse pand J.J. Allanstraat 386 vanaf vrijwel exact dezelfde plek, zo'n zestig jaar later, in 2014. Er is ook nauwelijks iets veranderd ten opzichte van de foto uit circa 1890.

⁸³ Heermans, N.J. Tip, W. Valk, H. Wandelen door Westzaan.